

Vejledning om krydsoverensstemmelse 2015

Januar 2015

Kolofon

Vejledning om krydsoverensstemmelse 2015

Denne vejledning er udarbejdet af Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri i 2015

Foto: Colourbox

© Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Slotsholmsgade 12

1216 København K

Tlf.: 33 92 33 01

Fax: 33 14 50 42

fvm@fvm.dk

www.fvm.dk

ISBN 0000-0000-0000

ISSN

Indhold

Indholdsfortegnelse

Introduktion	4-5
Nyt i 2015	6-8
Kontrol.....	9-11
Overtrædelser	12-18
Krydsoverensstemmelseskravene.....	19-72
Bilag	73-96

Introduktion

Denne vejledning beskriver reglerne om krydsoverensstemmelse. I forbindelse med reformen af EU's landbrugspolitik i 2005 blev det vedtaget, at der skal være sammenhæng mellem udbetaling af støtte til landbrugere og deres ansvar for miljø, klimaforandring og god landbrugs- og miljømæssig stand for jord (GLM), sundhed og dyrevelfærd.

Du skal derfor overholde en række krav om krydsoverensstemmelse inden for de tre områder for at få den fulde støtte udbetalt. For 2015 er der i alt 104 krydsoverensstemmelseskrav (KO-krav).

Reglerne om krydsoverensstemmelse gælder for landbrugere, der modtager støtte under de direkte støtteordninger og for landbrugere, der modtager støtte efter visse tilskudsordninger under landdistriktsprogrammet 2007-2013.

Du kan læse nærmere om de tre områder i afsnittet "Krydsoverensstemmelseskravene".

Direkte støtteordninger

Hvis du modtager støtte under de direkte støtteordninger, gælder reglerne om krydsoverensstemmelse for alle landbrugsarealer og alle landbrugsaktiviteter¹, der udføres på din bedrift.

De direkte støtteordninger er:

- Grundbetalingsordningen
- Handyrpræmier

Landdistriktsprogrammet

Krydsoverensstemmelse gælder også for areal- og dyrebaserede ordninger under landdistriktsprogrammet, som startede i 2007².

Betalinger til landbrugere i andre områder med ulemper end bjergområder:

- Ø-støtte

Foranstaltninger for bæredygtig anvendelse af landbrugsarealer:

- Tilskud til omlægning til økologisk jordbrug (OM)
- Økologisk Arealtilskud
- Miljøbetinget tilskud til juletræer og pyntegrønt (MB)

---

¹ Landbrugsaktiviteter vedrører produktion, avl eller dyrkning af landbrugsprodukter, herunder høst, malkning, opdræt af husdyr og hold af husdyr til landbrugsformål eller bevarelse af jord i god landbrugs- og miljømæssig stand. Landbrugsaktiviteter omfatter også brug af gødning, plantebeskyttelsesmidler, sprøjtemidler, medicin, foder m.v., der er direkte relateret til drift af landbrug.

² Rådets Forordning (EF) nr. 1698/2005 af 20. september 2005 om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL), og Kommissionens Forordning (EU) nr. 65/2011 af 27. januar 2011 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets Forordning (EF) nr. 1698/2005 for så vidt angår kontrol og krydsoverensstemmelse i forbindelse med støtteforanstaltninger til udvikling af landdistrikterne som senest ændret ved Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 937/2012 af 12. oktober 2012.

- Tilskud til pleje af græs- og naturarealer
- Tilskud til braklagte randzoner langs vandløb og søer
- Tilskud til fastholdelse af vådområder og til fastholdelse af naturlige vandstandsforhold
- Tilskud til opretholdelse af ændret afvanding
- Tilskud til fastholdelse af vådområder

Foranstaltninger for bæredygtig anvendelse af skovbrugsarealer:

- Tilskud til skovrejsning
- Tilskud til bæredygtig skovdrift

Det er de samme KO-krav, der gælder for de direkte støtteordninger, som også gælder for ordningerne under landdistriktsprogrammet.

Hvis du kun modtager tilskud under landdistriktsordningerne, gælder reglerne om krydsoverensstemmelse for alle landbrugsaktiviteter på hele bedriften og alle landbrugsarealer samt ikke-landbrugsarealer, der indgår i ansøgningen om udbetaling af tilskud.

Du skal overholde alle kravene for hele bedriften (hele CVR-/CPR nummeret), hvis din støtte skal udbetales i fuldt omfang.

Bestemmelser

Du kan finde de gældende nationale bestemmelser om krydsoverensstemmelse i bekendtgørelse nr. 107 af 29. januar 2014 om krydsoverensstemmelse og bekendtgørelse nr. 106 af 29. januar 2014 om god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM).

De bestemmelser, der skal være omfattet af krydsoverensstemmelse, kan du se i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 352/78, (EF) nr. 165/94, (EF) nr. 2799/98, (EF) nr. 814/2000, (EF) nr. 1290/2005 og (EF) nr. 485/2008, bilag II. Bilaget henviser til artikler i forordninger og direktiver, som skal være omfattet af krydsoverensstemmelse.

Forordningerne og direktiverne gælder for hele EU, og kravene til landbrugere er derfor i princippet ens i alle EU-lande. Dog kan lokale forhold i medlemslandene gøre, at der er forskelle i formuleringen og relevansen af kravene.

Nyt i 2015

I dette afsnit kan du se, hvad der er sket på krydsoverensstemmelsesområdet i 2015.

Ny bekendtgørelse om krydsoverensstemmelse

Bekendtgørelse om krydsoverensstemmelse er slået sammen med GLM-bekendtgørelsen.

Centralisering af KO

Som en del af aftalen om Vækstplan for Fødevarer³ indgår en forenkling af krydsoverensstemmelseskontrollen (KO-kontrollen). Dette betyder, at NaturErhvervstyrelsen fra 2015 bliver central kontrolmyndighed for al fysisk kontrol med KO-krav på miljø-, sundheds- og dyrevelfærdsområderne. Det vil sige, at vi fremover alene vil udføre KO-kontrollen på disse områder⁴. Centraliseringen vil træde i kraft per 1. januar 2015.

CAP-reformen.

CAP⁵-reformen medfører en række ændringer på krydsoverensstemmelsesområdet. Du kan herunder se, hvilke ændringer, det drejer sig om.

Antallet af KO-områder bliver reduceret fra fire til tre. De tre områder hedder:

1. Miljø, klimaforandring og god landbrugs- og miljømæssig stand for jord (GLM).
2. Folkesundhed, dyresundhed og plantesundhed.
3. Dyrevelfærd.

Miljø, klimaforandring og god landbrugs- og miljømæssig stand for jord (GLM):

Krav 1.1 Stoffer, der kan forurene vand. Kravet videreføres med samme nummer under Miljø, klimaforandring og god landbrugs- og miljømæssig stand for jord (GLM).

Ændrede krav:

Krav 1.33 Etablering af plantedække på braklagte landbrugsarealer. Kravet hed tidligere krav 4.1.

Krav 1.34 Markafbrænding af halm eller andre lignende dele af landbrugsafgrøder. Kravet hed tidligere krav 4.7.

Krav 1.35 Forvaltning af vand. Kravet hed tidligere krav 4.11.

Krav 1.36 GLM-landskabelementer, små søer eller vandhuller og fortidsminder må ikke ødelægges, fjernes eller reduceres. Kravet hed tidligere krav 4.13.

---

³ Aftale om Vækstplan for Fødevarer, 2. april 2014: <http://www.evm.dk/~media/oem/pdf/2014/2014-pressemeddelelser/02-04-14-aftale-om-en-vaekstplan-for-foedevarer/endelig-aftale.ashx>

⁴ Fødevarestyrelsen vil fortsat være kompetent KO-kontrolmyndighed for de krav, der bliver kontrolleret administrativt i forbindelse med den nationale overvågning af sygdomsudbrud af blandt andet bluetongue og mund- og klovsyge.

⁵ Common Agricultural Policy.

Krav 1.37 Jorderosion. Kravet hed tidligere krav 4.14.

Nye krav:

Krav 1.38 Forbud mod klipning af hække og træer på landbrugsarealer i fuglenes yngletid

Følgende krav udgår helt og videreføres ikke under Miljø, klimaforandring og god landbrugs- og miljømæssig stand for jord (GLM):

Krav 1.2 Anvendelse af spildevandsslam til jodbrugsformål

Krav 1.3 Udbringning af spildevandsslam til jordbrugsformål

Krav 1.4 Gødskningsformål, gødningsplanlægning, gødningsregnskab, gødskningsbehov og markplan (spildevandsslam)

Krav 1.5 Maksimale udspretningsmængder for spildevandsslam

Krav 1.6 Hygiejniske restriktioner for anvendelse af spildevandsslam

Krav 1.27 Beskyttelse af reder og redetræer

Krav 1.30 Beskyttelse af visse planter

Krav 4.2 Vedligeholdelse af plantedække på udyrkede landbrugsarealer

Krav 4.5 Vedligeholdelse af plantedækket på permanente græsarealer

Krav 4.9 Bekæmpelse af flyvehavre

Krav 4.10 Bekæmpelse af Kæmpebjørneklo

Krav 4.12 Vedligeholdelse af plantedækket på græsarealer i omdrift

Folkesundhed, dyresundhed og plantesundhed:

Krav 2.11 Tilkald af dyrlæge ved mistanke om mund- og klovsyge. Kravet er ophævet.

Krav 2.12 Tilkald af dyrlæge ved mistanke om smitsomt blæreudslet (SVD) hos svin. Kravet er ophævet.

Krav 2.13 Tilkald af dyrlæge ved mistanke om bluetongue hos får, geder og kreaturer. Kravet er ophævet.

Krav 2.A1 Besiddelse af gyldigt sprøjtecertifikat eller sprøjtebevis i forbindelse med anvendelse af plantebeskyttelsesmidler. Kravet er ophævet.

Krav 2.B1 Sikker opbevaring af plantebeskyttelsesmidler. Kravet er ophævet.

Krav 2.C1 Udstyr til udbringning af plantebeskyttelsesmidler med marksprøjte. Kravet er ophævet.

Krav 2.D1 Anvendelse af kontraventil og vandur ved opblanding af plantebeskyttelsesmidler ved tapstedet. Kravet er ophævet.

Krav 2.D2 Placering af påfyldnings- og vaskeplads. Kravet er ophævet.

Krav 2.D3 Beskyttelseszone på 25 m til vandboringer (vandindvindingsanlæg) ved anvendelse af pesticider. Kravet er ophævet.

Mindre betydelige overtrædelser

Fra 2015 indfører vi advarsler i forbindelse med mindre betydelige overtrædelser (bagatelovertredelser). Du kan læse mere om dette i afsnittet "Mindre betydelige overtrædelser".

Kontrol

I dette afsnit kan du læse om forløbet i forbindelse med en KO-kontrol. Du kan også læse om, hvad du skal gøre, når du bliver kontrolleret.

Hvordan forløber et kontrolbesøg?

NaturErhvervstyrelsen har ansvaret for at organisere og udføre kontrollen med krydsoverensstemmelse i Danmark. Vi skal kontrollere mindst 1 % af de landbrugere, der modtager henholdsvis direkte støtte eller støtte efter de støtteordninger under landdistriktsprogrammet, der er nævnt i det indledende afsnit.

Du skal være opmærksom på, at kontrolbesøget som hovedregel er uvarslet. Du vil som udgangspunkt få besøg af to kontrollører. Dette får du, fordi alle 104 KO-krav skal kontrolleres ved besøget. Derfor kan det være nødvendigt, at der både er en kontrollør med dyrekompeterer og en kontrollør med arealkompetencer til stede. Når kontrollørerne ankommer til din bedrift, skal de præsentere sig og informere dig om baggrunden for kontrolbesøget. Du vil få udleveret et retssikkerhedsbrev, der beskriver formålet med kontrollen, dens retlige grundlag og de rettigheder og forpligtelser, du har i forbindelse med kontrollen.

Når vi kommer på kontrolbesøg hos dig, har vi adgang til alle de lokaliteter, der ejes eller drives af dig, når du har søgt om direkte støtte eller landdistriktsstøtte. Vi skal kunne dokumentere, at vi har adgang til lokaliteterne, men det er ikke nødvendigt med en retskendelse. Vi har dog ikke adgang til private dele af din bolig uden en retskendelse.

Vi har også adgang til regnskaber, forretningsbøger, papirer, elektroniske data m.v., da disse oplysninger kan være nødvendige for, at vi kan udføre kontrollen.

Vi har adgang til din bedrift i hele støtteåret, også hvis du har overdraget hele eller dele af din bedrift, efter du har indsendt din støtteansøgning.

Efter hvert kontrolbesøg udfylder vi en kontrolrapport, som vil danne grundlag for den videre sagsbehandling. Vær opmærksom på, at kontrollørerne ikke må eller kan udtale sig om, hvorvidt du kan forvente en støttenedsættelse eller om størrelsen af en eventuel støttenedsættelse.

Der findes to slags kontroller inden for krydsoverensstemmelsesområdet:

- OK-kontroller, dvs. alle krav er overholdt. Vi kommer ikke på kontrolbesøg ved OK-kontroller.
- Kontroller med overtrædelse af KO-krav.

Hvad skal du sørge for i forbindelse med kontrollen?

Når vi kommer på kontrol, er det vigtigt, at du yder nødvendig bistand ved kontrolbesøget, så kontrollen kan gennemføres i overensstemmelse med bekendtgørelsen om krydsoverensstemmelse. Med nødvendig bistand mener vi, at du fx skal give kontrollørerne adgang til din bedrift og udpege alle landbrugs- skovbrugs- og naturarealer på din bedrift.

Hvis du nægter os adgang til at gennemføre kontrollen, kan det medføre bortfald af al din støtte. Ved nægtet adgang mener vi tilfælde, hvor kontrollørerne har kontaktet dig, og det inden for 48 timer ikke er muligt at gennemføre kontrollen, fordi du modsætter dig dette. Det kan også være i tilfælde, hvor du ved uanmeldt kontrol nægter os at gennemføre kontrollen.

Hvis du ikke selv kan være til stede under kontrollen, skal du finde en stedfortræder. Dette gælder også, hvis du er væk fra din bedrift i en længere periode.

Hvad sker der efter kontrolbesøget?

Hvis vi i forbindelse med kontrollen på din bedrift konstaterer overtrædelse af ét eller flere KO-krav, vil du efter kontrollen modtage et høringsbrev, som du kan komme med bemærkninger til. Høringsbrevet vil indeholde følgende:

- Høringsfrist og en anvisning på, hvordan du besvarer høringen
- Hvilke krav, vi har kontrolleret
- Resultatet af kontrollen af de enkelte krav
- Bedømmelse af alvor, omfang og varighed
- Begrundelse for karaktergivningen
- Orientering om, at overtrædelsen kan føre til, at din støtte bliver nedsat.

Konsekvenserne af overtrædelsen er afhængige af, om overtrædelsen vurderes at være uagtsom eller forsætlig. Du har i forbindelse med høringen også mulighed for at oplyse, hvis et krav er overtrådt på grund af force majeure. Du kan læse mere om uagtsomhed, forsætlighed og force majeure i afsnittet "Overtrædelser".

Hvordan træffer vi afgørelse i din sag?

Hvis du har bemærkninger til kontrollen, skal du sende dem til os. Det vil fremgå af brevet, hvor du skal sende dine bemærkninger til. De kontrollører, der har været på kontrol på din bedrift, vil vurdere, om dine bemærkninger fører til, at kontrolresultatet skal ændres. Vi vil orientere dig om, hvorvidt dine bemærkninger har betydning for kontrolresultatet eller ej.

Når kontrollørerne har vurderet, om dine bemærkninger giver grundlag for en ændring i kontrolresultatet, vil de indberette resultatet af kontrollen i vores sagsbehandlersystem. Vores sagsbehandlere vil herefter gennemgå sagens materiale og træffe afgørelse.

Hvis vi træffer beslutning om nedsættelse af din støtte, er den videre proces afhængig af tidspunktet for indberetningen af overtrædelsen.

- Hvis vi har modtaget indberetningen **inden** udbetaling af støtten, vil vi i de fleste tilfælde kunne beregne en nedsættelse af støtten inden udbetalingen.
- Hvis vi har modtaget indberetningen **efter** udbetaling af støtten, vil vi lave en genberegning af støtten og kræve tilbagebetaling af det for meget udbetalte beløb.

Modtager du støtte under flere støtteordninger, kan det være nødvendigt for os at foretage genberegning for hver enkelt ordning.

Du vil modtage en afgørelse med oplysning om, hvilke konsekvenser den har for din støtte.

Hvad er dine muligheder?

Du har mulighed for at klage over vores afgørelse. Du kan læse i afgørelsen, hvor du skal henvende dig med din klage, og hvad klagefristen er. Din klage har ikke opsættende virkning, hvilket betyder, at du stadig skal betale støtten tilbage, selvom klagen ikke er afgjort, eller sagen ikke er afgjort i retten.

Når du har sendt din klage til os, vil vi gennemgå sagen igen og vurdere, om sagen skal fastholdes eller genoptages.

Hvis du vil undgå et rentekrav, skal du overholde den betalingsfrist, du kan se af den specifikation, du modtager fra os. Specifikationen vil typisk blive sendt, efter du har modtaget afgørelsen.

Du er altid velkommen til at kontakte os på tlf. 33 95 80 00 eller på miljoko@naturerhverv.dk. Du kan også altid læse mere om krydsoverensstemmelse på <http://naturerhverv.dk/landbrug/krydsoverensstemmelse/>.

Overtrædelser

Hvad er dit ansvar i forbindelse med krydsoverensstemmelse?

Som støttemodtager er du ansvarlig for enhver handling eller undladelse af handling, der kan føre til en overtrædelse, som kan tilskrives dig, og som har medført overtrædelse af KO-krav konstateret i løbet af kalenderåret på din bedrift. Du er også ansvarlig i tilfælde, hvor overtrædelsen ikke kan tilskrives din handling, men hvor du ikke har rettet op på forholdet. Du er også ansvarlig for handlinger eller undladelser foretaget af personalet på din bedrift (landbrugsarealer, bygninger, anlæg, dyr m.v.)

Du er kun ansvarlig for anlæg, bygninger og dyr, hvis du har rådighed over disse produktionsenheder på kontroltidspunktet.

Som støttemodtager er du ansvarlig for overtrædelser, vi konstaterer på landbrugsarealer og ikke-landbrugsarealer, som indgår i din ansøgning, og som du har erhvervet⁶ eller overdraget⁷ i løbet af støtteåret. Dette gælder, selvom overtrædelsen kan tilskrives den person, som du har erhvervet arealet fra eller overdraget arealet til. Det vil sige, at hvis en overtrædelse fortsætter eller finder sted, efter du har overdraget arealet, er det dig, der er ansvarlig, også selvom overtrædelsen kan tilskrives erhververen. Det er også dig, der er ansvarlig for en konstateret overtrædelse, der fandt sted, før du erhvervede arealet i det pågældende kalenderår.

Vær opmærksom på, at hvis en overtrædelse direkte kan tilskrives en anden person (A) end den, der søger støtte til arealet (B), og denne person (A) også har søgt støtte i det pågældende år, er det denne person (A), der er ansvarlig for overtrædelsen. Hvis denne situation gælder for dig, skal du gøre os opmærksom på det, enten på kontrollen eller i dit høringsvar.

Du kan her se eksempler på, hvornår og hvornår du ikke er ansvarlig for en overtrædelse:

Landbruger A har 20. april medtaget mark 1 i sin ansøgning, men overdrager marken til Landbruger B 1. maj. 15. september er der kontrol på marken, og der konstateres en overtrædelse af krav 1.16, idet Landbruger B har pløjet for tæt på vandløbet. Hvis Landbruger B også søger støtte, er det ham, der skal indberettes til NaturErhvervstyrelsen for overtrædelsen. Hvis Landbruger B ikke søger støtte, er det Landbruger A, der skal indberettes for overtrædelsen, idet han holdes ansvarlig for de landbrugsarealer, han har medtaget i sin ansøgning, medmindre overtrædelsen kan tilskrives en anden støtteansøger.

⁶ Ved erhvervet mener vi køb, forpagtning, leje eller lignende.

⁷ Ved overdraget mener vi salg, forpagtning, leje eller lignende.

Landbruger A har udlejet sin stald og møddingplads til Landbruger B. I forbindelse med kontrol konstateres en overtrædelse af krav 1.9, idet der mangler afløb fra møddingpladsen. Hvis Landbruger B søger støtte, er det ham, der skal indberettes for overtrædelsen, idet han har rådighed over møddingpladsen og har undladt at rette op på problemet. Hvis Landbruger B ikke søger støtte, skal overtrædelsen ikke indberettes, idet Landbruger A ikke kan holdes ansvarlig for overtrædelser, der vedrører bygninger og anlæg, når han ikke har rådighed over dem på kontroltidspunktet.

Landbruger A erhverver 2. marts et udyrket landbrugsareal fra Landbruger B, som Landbruger A medtager i sin ansøgning. Ved kontrol 1. maj konstateres det, at der mangler plantedække på arealet. Det manglende plantedække kan i dette tilfælde tilskrives Landbruger B, og hvis han søger støtte, er det ham der holdes ansvarlig for overtrædelse. Hvis Landbruger B derimod ikke søger støtte, er det Landbruger A, der holdes ansvarlig for overtrædelsen.

Du kan ikke undgå en støttenedsættelse ved at lade være med at søge støtte til arealer. Det vil sige, at hvis du foretager landbrugsaktivitet på et areal, du ikke søger støtte til, trækker vi dig alligevel i støtten.

Når du har overtrådt et krav

Hvis du har overtrådt et KO-krav, vurderer vi overtrædelsen ud fra kriterierne **alvor**, **omfang** og **varighed**. Overtrædelsen vil få tildelt karakteren 1 – 4 for hvert af kriterierne.

I skemaet herunder kan du se, hvornår de forskellige karakterer anvendes.

Karakteren 1	Når overtrædelsen kun har meget lille betydning i forhold til kravets formål.
Karakteren 2	Når overtrædelsen kun har mindre betydning i forhold til kravets formål.
Karakteren 3	Når overtrædelsen har en væsentlig betydning i forhold til kravets formål.
Karakteren 4	Når overtrædelsen har meget stor betydning i forhold til kravets formål.

Ved den samlede vurdering af overtrædelsen lægger vi karaktererne for alvor, omfang og varighed sammen. Det vil sige, at hvis vi tildeler en overtrædelse karaktererne 2 i alvor, 1 i omfang og 4 i varighed, resulterer det i en samlet karakter på 7, og det er denne karakter, der bestemmer, hvor meget din støtte skal nedsættes med.

Når du har overtrådt et krav uagtsomt

Har du lavet en uagtsom handling eller undladelse, betyder det, at du ikke har været tilstrækkeligt opmærksom og derfor ikke opfylder ét eller flere krav.

Hvis du på grund af en uagtsom handling eller undladelse ikke har overholdt et krav, vil din støtte som udgangspunkt blive nedsat med 3 %. Nedsættelsesprocenten kan blive nedsat til 1 % eller hævet til 5 %, afhængig af hvor alvorlig, omfangsrig og hvor længe overtrædelsen har varet. Vi fastsætter nedsættelsen bl.a. på baggrund af den samlede karakter for alvor, omfang og varighed som beskrevet i forrige afsnit.

Herunder kan du se, hvilken procentmæssig nedsættelse de samlede karakterer medfører.

- Samlet karakter 3 – 5: 0 %
- Samlet karakter 6 – 7: 1 %
- Samlet karakter 8 – 10: 3 %
- Samlet karakter 11 – 12: 5 %

Når du har overtrådt et krav forsætligt

Har du overtrådt et krav forsætligt, betyder det, at du undlader at handle eller foretager en handling, som du ved eller anser for overvejende sandsynligt vil medføre en overtrædelse af ét eller flere krav. Denne situation bedømmes strengere og medfører en højere nedsættelse af støtten.

Hvis vi vurderer, at du har overtrådt et krav ved forsætlig handling eller undladelse, vurderer vi støttenedsættelsen individuelt for hvert af de krav, du ikke har overholdt.

Hvis du har overtrådt et krav, og overtrædelsen vurderes som forsætlig, vil støtten normalt blive nedsat med 20 %. Nedsættelsen kan i særlige tilfælde reduceres til 15 % eller forøges til 100 %.

Ved gentagen forsætlig overtrædelse af KO-krav beregner vi nedsættelsen ved at gange nedsættelsesprocenten med 3. Hvis nedsættelsesprocenten ved første forsætlige overtrædelse fastsættes til 20, vil første gentagne overtrædelse blive beregnet som $3 \times 20 \% = 60 \%$. Ved anden gentagne overtrædelse af forsætlig overtrædelse af krav, vil støtten blive nedsat med 100 %. Hvis du får reduceret din støtte med 100 % i to år i træk, kan du blive udelukket fra støtteordningen.

Du kan her se en oversigt over, hvordan vi beregner forsætlige overtrædelser.

1. forsætlige overtrædelse	1. gentagelse	2. gentagelse	3. gentagelse	4. gentagelse
20 %	$20 \times 3 = 60 \%$	$60 \times 3 = 100 \%$	100 %	Udelukkelse

Når du har overtrådt et krav uagtsomt gentagne gange

Vi betragter det som en gentagen overtrædelse, hvis du flere gange inden for en sammenhængende periode på tre kalenderår har overtrådt det samme krav. Du skal dog have været underrettet om en tidligere overtrædelse og have haft mulighed for at bringe den til ophør, før vi betragter en overtrædelse som en gentagelse.

Ved første gentagelse: Den foreliggende nedsættelsesprocent ganges med 3. Hvis den foreliggende nedsættelsesprocent er 3, vil en førstegangsgentagelse beregnes således: $3 \times 3 \% = 9 \%$.

Ved efterfølgende gentagelser: Den foregående nedsættelsesprocent ganges med 3. Hvis den foregående nedsættelse blev beregnet til $3 \times 3 \% = 9 \%$ på grund af førstegangsgentagelse, vil nedsættelsen ved efterfølgende gentagen overtrædelse blive beregnet således: $3 \times 9 \% = 27 \%$. Nedsættelsesprocenten bliver reguleret til 15, da nedsættelsen ved gentagen uagtsom overtrædelse maksimalt kan blive 15 %. Når nedsættelsesprocenten har nået 15 % for gentagen uagtsom overtrædelse, vil nedsættelsen ved eventuel yderligere gentagelse blive vurderet som forsættlig.

Du kan herunder se, hvordan vi beregner en gentagen uagtsom overtrædelse.

Procentuelt udgangspunkt ved 1. gentagelse og resulterende nedsættelse	2. gentagelse	3. gentagelse	4. gentagelse	5. gentagelse	6. gentagelse	7. gentagelse
1 % $1 \times 3 = 3 \%$	$3 \times 3 = 9 \%$	$9 \times 3 = 27 \%$, der nedsættes til 15 %	$27 \times 3 = 81 \%$ (at betragte som forsættlig)	$81 \times 3 = 100 \%$	100 %	Udelukkelse
3 % $3 \times 3 = 9 \%$	$9 \times 3 = 27 \%$, der nedsættes til 15 %	$27 \times 3 = 81 \%$ (at betragte som forsættlig)	$81 \times 3 = 100 \%$	100 %	Udelukkelse	
5 % $5 \times 3 = 15 \%$	$15 \times 3 = 45 \%$ (at betragte som forsættlig)	$45 \times 3 = 100 \%$	100 %	Udelukkelse		

Når du har overtrådt flere krav inden for samme område

Har du overtrådt flere krav inden for samme område (hhv. Miljø, klimaforandring og god landbrugs- og miljømæssig stand for jord (GLM), Sundhed eller Dyrevelfærd), betragtes det som én overtrædelse, forudsat at ingen af overtrædelserne er gentagne overtrædelse. Nedsættelsesprocenten vil da svare til den nedsættelsesprocent, som isoleret set er den højeste for hvert af de enkelte krav inden for området.

Har du fx overtrådt både krav 3.2 og krav 3.37, som begge hører under dyrevelfærdsområdet, og krav 3.2 har udløst en samlet karakter på 9 og krav 3.37 en samlet karakter på 7, vil nedsættelsesprocenten for krav 3.2, altså 3 %, være gældende.

Når du har overtrådt flere krav inden for samme område med én eller flere gentagelser

Har du overtrådt flere krav inden for samme område, og er én eller flere af overtrædelserne gentagelser, beregnes nedsættelsen af støtten på følgende vis:

Trin 1: Uagtsomme og forsætlige overtrædelser inden for samme område betragtes som én overtrædelse. Nedsættelsesprocenten for disse overtrædelser svarer til den nedsættelsesprocent, der isoleret set er den højeste for de enkelte krav.

Trin 2: Resultaterne fra trin 1 skal lægges sammen med de gentagne overtrædelser. Summen kan maksimalt være 15 %, hvis der ikke er forsætlige overtrædelser. Er der en forsættelig overtrædelse, er der intet loft for støttenedsættelsen.

Er der kun gentagne overtrædelser, lægges nedsættelsesprocenterne for overtrædelserne sammen. I sådanne tilfælde kan støtten dog maksimalt blive nedsat med 15 %.

Når du har overtrådt flere krav inden for forskellige områder

Hvis du har overtrådt krav inden for forskellige områder, beregner vi den samlede støttenedsættelse ved at lægge nedsættelsesprocenterne fra områderne sammen, forudsat at der ikke er nogen gentagne overtrædelser.

Er det første gang, du ikke har overholdt ét eller flere krav, og skyldes dette uagtsomhed, kan støtten nedsættes med maksimalt 5 %.

Herunder kan du se et eksempel på overtrædelse af flere krav inden for forskellige områder:

Du har ikke overholdt krav inden for områderne Miljø og Sundhed. Det er første gang, du har overtrådt kravene.

Miljø: Du har overtrådt kravene 1.1, 1.7 og 1.9, og hvert enkelt krav er vurderet særskilt. Vurderingen af overtrædelserne fører til nedsættelser på henholdsvis 1 %, 3 % og 3 %. Nedsættelsesprocenten for området bliver derfor 3, da det er den højeste, der er registreret for området.

Sundhed: Du har også overtrådt kravene 2.1, 2.2 og 2.3. Vurderingen af overtrædelserne fører til nedsættelser på henholdsvis 1 %, 3 % og 5 %. Nedsættelsesprocenten for området bliver derfor 5, da det er den højeste, der er registreret for området.

Resultat: Nedsættelsesprocenterne for de to områder lægges sammen for at finde frem til, hvor meget din støtte samlet set skal nedsættes. Den samlede støttenedsættelse for de to områder beregnes ved at lægge den højeste for hvert af områder sammen, hvilket vil sige $3 + 5 = 8$ %. Da der er tale om uagtsomme overtrædelser, bliver støtten reguleret til 5 %, da støttenedsættelsen ved uagtsomhed maksimalt kan være 5 %.

Du kan her se et eksempel på beregning af nedsættelse af din støtte ved gentagelse.

Du har i marts 2010 fået konstateret, at der ikke var nogen sidebegrænsning på din møddingplads i form af en mur eller en randbelægning. Dette er en overtrædelse af krav 1.9, og du har derfor fået nedsat din støtte med 3 %.

I september samme år viser en ny kontrol, at din møddingplads stadig mangler sidebegrænsning. Overtrædelsen vurderes til at medføre en nedsættelse på 3 %, men da der er tale om en overtrædelse af samme krav inden for en treårig periode, beregnes nedsættelsen af støtte efter reglerne om gentagelse. Det vil sige, at nedsættelsen beregnes således: $3 \times 3 \% = 9$ %.

I januar 2011 konstaterer vi, at forholdet omkring din møddingplads fortsat ikke er afhjulpet. Nedsættelsen beregnes derfor således: $3 \times 9 \% = 27$ %, som nedsættes til 15 %, idet overtrædelsen er uagtsom. Du bliver orienteret om, at ved endnu en overtrædelse af krav 1.9, vil overtrædelsen blive betragtet som forsætlig.

I oktober 2011 konstaterer vi, at du endnu en gang ikke har overholdt krav 1.9. Din støttenedsættelse beregnes derfor således: $3 \times 27 \% = 81$ %.

Når vi konstaterer en mindre betydelig overtrædelse

En mindre betydelig overtrædelse er en overtrædelse af KO-krav, der på grund af vurderingen af alvor, omfang og varighed kan betragtes som værende mindre betydelig, og som bedømmes med en samlet karakter på højst 5. I bilag 2 kan du se, for hvilke krav det er muligt at vurdere en overtrædelse til at være af mindre betydning.

Du skal som landbruger afhjælpe en bagatelovertredelse inden for en fastsat frist. I Danmark er denne frist 6 måneder.

At en mindre betydelig overtrædelse ikke medfører nedsættelse af støtten, udelukker ikke, at den nationale lovgivning kan håndhæves. Ifølge EU-reglerne kan der ikke være mindre betydelige overtrædelser på krav, hvor en overtrædelse udgør en direkte risiko for menneskers eller dyrs sundhed.

Når vi giver dig advarsel ved en mindre betydelig overtrædelse

Ved mindre betydelige overtrædelser giver vi dig en advarsel, som er gyldig i tre kalenderår, inklusiv året, hvor vi konstaterede den mindre betydelige overtrædelse. Det vil sige, at hvis vi inden for de tre kalenderår kommer på besøg hos dig igen og konstaterer, at du ikke har afhjulpnet den mindre betydelige overtrædelse, vil din støtte blive nedsat med 1 %. Nedsættelsen vil være 1 % af den støtte, du modtog i det år, hvor du fik advarslen.

Visse mindre betydelige overtrædelser er ikke mulige at afhjælpe. Det vil typisk være overtrædelser, som allerede er foretaget og afsluttet og derfor ikke kan afhjælpes. Sådanne mindre betydelige overtrædelser vil ikke medføre nedsættelse af din støtte.

Ved mindre betydelig overtrædelse mener vi en overtrædelse, der sammenlagt for alvor, omfang og varighed har fået en karakter på 5 eller derunder.

Når du gentager en mindre betydelig overtrædelse

Hvis du gentager overtrædelsen af et krav, der tidligere er blevet afgjort uden sanktion, vil den ikke blive medregnet ved beregning af gentagelse.

Mindre betydelige overtrædelser, der medfører en nedsættelse af støtten på 1 %, vil derimod danne grundlag for gentagelsesberegning.

Force majeure

Hvis vi har konstateret overtrædelse på din bedrift, har du mulighed for at angive, om overtrædelsen af ét eller flere krav skyldes, at helt ekstraordinære, udefrakommende og uforudsigelige begivenheder har medført, at du ikke har kunnet overholde kravene om krydsoverensstemmelse. Dette kaldes force majeure. I tilfælde, hvor der er tale om force majeure, kan NaturErhvervstyrelsen se bort fra overtrædelsen.

Følgende kan betegnes som force majeure:

- Dødsfald
- Alvorlig sygdom
- Naturkatastrofer
- Brand
- Udbrud af epizooti (smitsomme dyresygdomme som fx mund- og klovsyge)

Herudover skal der være sammenhæng mellem årsagen til overtrædelsen af kravet og tidspunktet for den særlige omstændighed.

For at kunne påberåbe dig force majeure skal du **skriftligt** underrette NaturErhvervstyrelsen inden for 10 arbejdsdage fra det tidspunkt, hvor du er i stand til det. Du skal indsende tilstrækkelig dokumentation (fx i form af en lægeerklæring) for de særlige omstændigheder, som du ønsker, der skal tages hensyn til.

Krydsoverensstemmelseskravene

I dette afsnit kan du se, hvilke krav der hører under de tre områder, der har hver sit områdenummer:

- Miljø, klimaforandring og god landbrugs- og miljømæssig stand for jord (GLM) har områdenummer 1.
- Folkesundhed, dyresundhed og plantesundhed har områdenummer 2.
- Dyrevelfærd har områdenummer 3.

Udover områdenummeret har hvert krav et løbenummer. De to numre udgør det samlede nummer for kravet. Fx består krav 1.7 af områdenummer 1 og løbenummer 7.

Hvert krav har desuden en overskrift, der kortest muligt beskriver, hvad kravet handler om. Kravet underopdeles i delkrav, hvor hvert nummer angiver et delkrav og refererer til en bestemmelse i et dansk retsgrundlag (paragraf i lov eller bekendtgørelse).

I fodnoter har vi angivet følgende:

- Definitioner af ord eller sammenhænge, som forklarer kravet.
- Undtagelser fra kravet.
- Bestemmelser fra dansk retsgrundlag, der har til formål at forklare eller oplyse om bestemmelsen i kravet.
- Eksempler der kan vejlede ved forståelsen af kravet.
- Henvisning til rådgivning eller lignende ved tvivlsspørgsmål.
- Henvisning til generelle vejledninger med uddybende information om de forhold, kravet vedrører.

Vi opfordrer dig til at læse fodnoterne, da de kan bidrage til forståelsen af kravet og eventuelt opklare tvivlsspørgsmål.

Husk, at du altid kan læse mere om krydsoverensstemmelse på vores hjemmeside www.naer.dk

Miljø, klimaforandring og god landbrugs- og miljømæssig stand for jord (GLM)

Miljøkravene skal medvirke til at værne om natur, miljø og landskab, så udviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskers livsvilkår og for bevarelse af dyre – og planteliv.

Kravene om god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM) har til formål at sikre, at landbrugsarealernes dyrkningsmæssige kvalitet ikke forringes ved udpining, fx ved at forhindre jorderosion og bevare jordens indhold af organiske stoffer. GLM- kravene skal desuden sikre bevarelse af landskabstræk, modvirke forringelse af levesteder og beskytte og forvalte vand.

Kravene vedrører:

- Stoffe, der kan forurene grundvand (krav 1.1)
- Opbevaring og udbringning af husdyrgødning m.m. (krav 1.7 – 1.15)
- Dyrkningsfrie bræmmer langs vandløb (krav 1.16)
- Udarbejdelse af gødningsregnskab (krav 1.17 – 1.19, 1.21 – 1.22)
- Bevarelse af naturtyper, vilde dyr og planter (krav 1.23 – 1.26)
- Fredskov (krav 1.29)
- Etablering af gyllealarm og gyllebarriere på/omkring gyllebeholder (krav 1.31 – 1.32)
- God landbrugs- og miljømæssig stand (krav 1.33 – 1.38)

På de følgende sider kan du se alle de krav, der gælder for området Miljø, klimaforandring og god landbrugs- og miljømæssig stand for jord (GLM).

Krav 1.1: Stoffer, der kan forurene grundvand

1. Stoffer, der kan forurene grundvand, og som fremgår af liste I eller II må ikke uden tilladelse, direkte eller indirekte, udledes til grundvandet.
2. Beholdere med stoffer, der kan forurene grundvand, og som fremgår af liste I eller II, må heller ikke uden tilladelse være nedgravet i jorden⁸.

Liste I

Liste I omfatter de enkeltstoffer, som indgår i de nedenfor anførte familier og grupper af stoffer, bortset fra stoffer, der må anses for irrelevante for liste I på grund af deres ringe risiko for toksicitet, persistens og evne til bioakkumulation.

1. Organiske halogenforbindelser og stoffer, der kan danne sådanne forbindelser i vandmiljøet.
2. Organiske fosforforbindelser.
3. Organiske tinforbindelser.
4. Stoffer, der virker kræftfremkaldende, eller som har mutagene og teratogene egenskaber (stoffer der fører til misdannelser), i eller gennem vandmiljø⁹.
5. Kviksølv og kviksølvforbindelser.
6. Cadmium og cadmiumforbindelser.
7. Mineralolier og carbonhydrider.
8. Cyanider.

Liste II

1. Liste II omfatter enkeltstoffer og kategorier af stoffer, som indgår i de nedenfor anførte familier og grupper af stoffer, og som vil kunne have skadelig virkning på grundvandet. Følgende metalloider og metaller samt deres forbindelser:
  - Zink
  - Kobber
  - Nikkel
  - Chrom
  - Bly
  - Selen
  - Arsen
  - Antimon
  - Molybdæn
  - Titan

---

⁸ Tætte beholdere, der alene anvendes til ajle, gylle, ensilagesaft, mælkerumsvand og møddingvand, må dog være nedgravet uden tilladelse.

⁹ Såfremt visse stoffer på liste II virker kræftfremkaldende eller har mutagene og teratogene egenskaber, medtages de under kategori 4 på nærværende liste.

- Tin
  - Barium
  - Beryllium
  - Bor
  - Uran
  - Vanadium
  - Cobolt
  - Thallium
  - Tellur
  - Sølv
2. Biocider og deres derivater, som ikke er opført på liste I.
  3. Stoffer, som har en skadelig virkning på grundvandets smag og/eller lugt, samt forbindelser, som kan bevirke dannelse af sådanne stoffer i grundvandet og derved gøre dette uegnet til drikkevand.
  4. Toksiske eller persistente organiske siliciumforbindelser og stoffer, som kan bevirke dannelse af sådanne forbindelser i grundvandet, med undtagelse af sådanne, som er biologisk uskadelige, eller som i vand hurtigt omdannes til uskadelige stoffer.
  5. Uorganiske fosforforbindelser samt elementært fosfor.
  6. Fluorider.
  7. Ammoniak og nitritter.

Krav 1.7¹⁰: Indretning af stalde og lignende

1. Stalde og lignende indretninger til dyr skal være indrettet således, at forurening af grundvand og overfladevand ikke finder sted.
2. Stalde og lignende indretninger til dyr skal have gulve, udført af bestandige materialer, som er uigennemtrængelige for fugt.
3. Gulve skal kunne modstå påvirkningerne fra dyrene og de i stalden anvendte redskaber.
4. Afløb fra stald og samle- og pumpebrønd¹¹ skal føres gennem tætte, lukkede ledninger. Afløb, der kommer under pumpetryk, skal udføres således, at de kan modstå påvirkninger fra pumpetrykket. Afløb med tilhørende brønde skal udføres af autoriserede kloakmestre i overensstemmelse med forskrifter for afløb, som er anført i bygningsreglementet.
5. Afløb fra stalde skal føres til beholder for flydende husdyrgødning.

---

¹⁰ **Reglerne i dette krav gælder ikke for læskure til dyr i folde eller lignende.**

Vi gør desuden opmærksom på følgende byggeblade, der under visse betingelser, som fremgår eksplicit af byggebladene, dispenserer fra reglerne: Løsdriftstalde med dybstrøelse uden fast bund og afløb for ammekøer og ungdyr m.v., løsdriftstalde med dybstrøelse uden fast bund og afløb for får og geder til mælke- og kødproduktion, indretning og drift af udendørs sohold samt Byggeblad for økologiske slagtekyllinger.

¹¹ Overtrædelse der vedrører samle- og pumpebrønde, som har forbindelse til flere anlæg, for eksempel stald (krav 1.7) og mødding (krav 1.9), skal kun indberettes under det mest relevante krav.

6. Restvand¹² føres til en beholder for flydende husdyrgødning eller til en separat beholder.
7. Stalde og lignende indretninger til dyr, gulve, afløb fra stalde samt samle- og pumpebrønde skal renholdes og vedligeholdes, herunder beskyttes mod tæring, så de begrænser forurening fra dyreholdet til vandmiljøet.

Krav 1.8: Opbevaringskapacitet for husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse, ensilagesaft og restvand

1. For husdyrbrug eller andre landbrugsbedrifter, der oplagrer husdyrgødning eller afgasset vegetabilsk biomasse, skal opbevaringsanlæg for husdyrgødning have en kapacitet, der er tilstrækkelig til, at udbringningen kan ske i overensstemmelse med reglerne for anvendelse af husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse, ensilagesaft og restvand. Opbevaringsanlæg til husdyrgødning skal dog mindst have en kapacitet svarende til 6 måneders tilførsel. Den tilstrækkelige opbevaringskapacitet vil normalt svare til mindst 9 måneders tilførsel, dog normalt mindst 7 måneders tilførsel for kvægbrug, hvor mindst 2/3 af dyreenhederne udgøres af kvæg, og hvor dyrene går ude i sommerhalvåret.
Kravet om opbevaringskapacitet kan opfyldes ved, at der foreligger skriftlige aftaler om levering af husdyrgødning¹³ eller afgasset vegetabilsk biomasse til opbevaring på anden ejendom eller levering til fælles biogasanlæg, gødningsbehandlingsanlæg eller gødningsopbevaringsanlæg. Sådanne opbevaringsaftaler skal have en varighed af mindst 5 år¹⁴.
2. Tilførslen opgøres som den mængde husdyrgødning, der produceres i det givne tidsrum, beregnet ud fra, at dyrene er på stald, samt hvad der i øvrigt tilledes anlægget, herunder vaskevand og ensilagesaft. Ved opgørelsen kan gødning opbevaret som kompost eller fast gødning i markstak dog fraregnes. Såfremt der foreligger specielle forhold, eksempelvis hvor kødkvæg går ude en stor del af året, skal opbevaringskapaciteten minimum svare til den periode, hvor dyrene er på stald.
3. Anlæg, der udelukkende anvendes til opbevaring af ensilagesaft og restvand, skal have tilstrækkelig opbevaringskapacitet til, at udbringning kan ske miljømæssigt forsvarligt.

---

¹² Restvand: Mælkerumsvand samt vand fra vask af produkter fra husdyrhold, foderrekvisitter og lignende fra almindelig landbrugsdrift. Restvand omfatter desuden fraktioner fra forberedningsanlæg med en tørstofprocent under 12 og et kvælstofindhold under 0,3 kg N/ton. Væske fra ensilagepladser med ikke-saftgivende ensilage og væske, der udelukkende er opsamlet fra ensilagepladser senere end 1 måned fra ilægning af saftgivende ensilage, og vand fra vask af fjerkræstalde skal betragtes som restvand, hvis kvælstofindholdet er under 0,3 kg N/ton. Der skal etableres et hensigtsmæssigt afløbssystem til opsamling af flydende husdyrgødning og restvand. Anlæg, der udelukkende anvendes til opbevaring af ensilagesaft og restvand, skal have tilstrækkelig opbevaringskapacitet til, at udbringning kan ske miljømæssigt forsvarligt. Hvis restvandet ikke afledes som beskrevet, kan der også være tale om en overtrædelse af krav 1.1

¹³ Hvis aftale om levering af husdyrgødning til opbevaring på anden ejendom eller levering til fælles biogasanlæg, gødningsbehandlingsanlæg eller gødningsopbevaringsanlæg ikke foreligger på skrift, er kravet til opbevaringskapacitet ikke opfyldt.

¹⁴ Kommunalbestyrelsen kan fastsætte nærmere krav til aftalernes udformning.

Krav 1.9¹⁵: Opbevaring af fast husdyrgødning

1. Oplagring af fast gødning må kun ske på møddinger, der er indrettet som angivet i delkrav 3, punkt a-f, eller i lukkede containere, placeret på et befæstet areal med tæthed, som angivet i delkrav 3, punkt e-g, og med afløb til en møddingsaftbeholder eller lignende.
2. Opbevaringsanlæg for husdyrgødning skal tømmes så ofte, at de ikke løber over. Er møddingen begrænset af en randbelægning, må der ikke lægges gødning på denne. Møddingen skal i øvrigt benyttes på en sådan måde, at gødning ikke flyder uden for møddingen eller der er risiko herfor.
3. For opbevaringsanlæg til fast husdyrgødning gælder, at:
  - a. Møddinger skal indrettes, så overfladevand fra omliggende arealer og tage ikke kan løbe ind på møddingarealet.
  - b. Møddingsaft skal bortledes gennem dertil indrettede afløb.
  - c. Møddingens sidebegrænsning skal som minimum bestå af en 1 m. høj mur eller en 2 m. bred randbelægning.¹⁶
  - d. Randbelægning og belægning ved indkørsel i møddingen skal som minimum have 3 % fald mod afløb. Møddingbund skal som minimum have 1 % fald mod afløb.
  - e. Møddingbund og sidebegrænsning skal være udført af bestandige materialer, som er uigennemtrængelige for fugt.
  - f. Møddingbund og sidebegrænsning skal udføres således, at de kan modstå påvirkningerne, dels fra køretøjer og redskaber ved fyldning og tømning, dels fra den oplagrede gødning.
  - g. Møddinger, lukkede containere til opbevaring af fast gødning og afløb fra møddinger skal ren- og vedligeholdes, herunder beskyttes mod tæring, så de begrænser forurening fra dyreholdet til vandmiljøet.
4. For afløb fra opbevaringsanlæg til fast husdyrgødning gælder, at:
  - a. Møddinger skal udføres således, at der er afløb fra laveste punkt, og at tilstopning undgås.
  - b. Afløbet dimensioneres og udføres ifølge DS 432 Norm for afløbsinstallationer.
  - c. Afløbet skal føres til en beholder.
  - d. Afløb fra mødding og samle- og pumpebrønd¹⁷ skal føres gennem tætte, lukkede ledninger.
  - e. Afløb, der kommer under pumpetryk, skal udføres således, at de kan modstå påvirkninger fra pumpetrykket.

---

¹⁵ Vi gør opmærksom på følgende byggeblad, der under visse betingelser, som fremgår eksplicit af byggebladet, dispenserer fra reglerne: "Containere til opbevaring af fast gødning fra heste, mink m.v."

¹⁶ Kommunalbestyrelsen kan tillade en anden form for begrænsning, der giver tilsvarende sikkerhed for opsamling af møddingsaften.

¹⁷ Overtrædelse der vedrører samle- og pumpebrønde, som har forbindelse til flere anlæg, for eksempel stald (krav 1.7) og mødding (krav 1.9), skal kun indberettes under det mest relevante krav.

- f. Afløb med tilhørende brønde skal udføres af autoriserede kloakmestre i overensstemmelse med forskrifter for afløb, som er anført i bygningsreglementet.
5. For opbevaring af fast gødning i marken gælder, at:
    - a. Opbevaring af fast gødning i markmødding må kun ske efter kommunalbestyrelsens tilladelse. Kommunalbestyrelsen kan, for landbrugsejendomme i landsbyer, i særlige tilfælde tillade opbevaring af fast gødning i markmødding, hvis det godtgøres, at det ikke er muligt at opnå en miljømæssig tilfredsstillende opbevaring i tilknytning til staldene. En tilladelse skal være ledsaget af sådanne vilkår for placering, indretning og drift af markmøddingen, at der ikke opstår risiko for forurening af grundvandet, og at der ikke kan ske afledning til vandløb (herunder dræn), søer over 100 m² og kystvande. For markmøddinger gælder i øvrigt afstandskrav nævnt i fodnote 20.

Krav 1.10: Opbevaring af kompost¹⁸ i marken

1. Kompost med et tørstofindhold på mindst 30 % må oplagres i marken. Oplaget skal opfylde afstandskravene¹⁹ og må ikke medføre risiko for forurening af grund- eller overfladevand. Markstakken skal overdækkes med vandtæt materiale straks efter udlægning. Kompost må højst oplagres samme sted i marken i 12 måneder, og en markstak må ikke placeres samme sted igen før efter 5 år.

---

¹⁸ Ved kompost forstås dybstrøelse, som er omsat i stalden eller på en møddingsplads. For kompost, der opbevares i marken, skal tørstofprocenten være mindst 30 % for ethvert delparti. Dybstrøelse, der har ligget i en stald i mindst 3-4 måneder i gennemsnit, vil ofte være så kompostlignende, at det kan opbevares i marken som kompost. Dybstrøelse fra fjerkræstalde kan være kompostlignende og dermed opfylde tørstofkravet, allerede efter 1-2 måneder. Til overdækning skal benyttes vandtæt materiale, fx plastfolie eller vandtæt presenning.

Dybstrøelse fra svinestalde uden separat gødeareal kan ikke uden videre opbevares i markstakke. Svin fordeler ikke gødningen naturligt over hele matten, som fx kvæg gør, men gøder i stedet i afgrænsede områder. Der er derfor risiko for, at gødningsmatten bliver uhomogen med områder, hvor tørstofindholdet er betydeligt under 30 %. For at modvirke risikoen for udvaskning fra markstakke fra sådanne stalde, skal der udlægges betydelige mængder halm på jorden under markstakken, fx et lag svarende til et stempelslag af en bigballe. I svinestalde med separat gødeareal afsættes en meget stor del af gødningen her, og dybstrøelsen i lejearealet bliver mere homogen og tør. Den kompostlignende gødning fra lejearealet kan dermed umiddelbart opbevares i markstak, mens gødningen fra det separate gødeareal ikke kan opbevares i markstak. Gødningsmatten fra kalve- og svinehytter skal først komposteres, inden den lægges i markstak. Med "opbevaring i marken" menes, at markstakken opbevares på et areal, hvor der efterfølgende dyrkes en afgrøde, som også høstes.

Markstakken skal overdækkes straks efter udlægning. Dette gælder også, selvom udlægningen foregår i et gødningshus eller lign. En midlertidig opbevaring af kompost på marken i op til en uge i forbindelse med udspreddning betragtes dog ikke som en egentlig oplagring og er derfor ikke omfattet af krav om overdækning.

Vi gør opmærksom på, at byggeblad om opbevaring af fiberfraktion i overdækket markstak under visse betingelser, som eksplicit fremgår af byggebladet, dispenserer fra reglerne.

¹⁹ Stalde og lignende indretninger til dyr, samt møddinger og åbne beholdere til husdyrgødning skal opfylde afstandskravene i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. § 8, stk. 1: 1) Til ikke almene vandforsyningsanlæg 25 m, 2) Til almene vandforsyningsanlæg 50 m, 3) Til vandløb (herunder dræn) og søer 15 m. Afstandskrav til offentlig vej, privat fællesvej, levnedsmiddelvirksomhed, beboelse på samme ejendom og naboskel indgår ikke i bedømmelse af manglende overensstemmelse med krav 1.10. De indgår ikke i Nitratdirektivet.

Krav 1.11²⁰: Opbevaring af ensilage²¹

1. For opbevaring af ensilage gælder, at:
  - a. Saftgivende ensilage, herunder ensilage af roetop, roeaffald og ikke-forvejret græs, skal opbevares på ensilageplads eller i ensilagesilo.
  - b. Ensilagepladser, herunder ensilagesiloer, skal indrettes således, at overfladevand fra omliggende arealer og tage ikke kan løbe ind på ensilagepladsen, herunder ensilagesiloen.²²
  - c. Ensilagepladsens, herunder ensilagesiloens, sidebegrænsning skal som minimum bestå af en 1 meter høj mur eller en 2 meter bred randbelægning. De 2 meter randbelægning skal som minimum have 3 pct. fald mod afløb. Ensilagepladsens, herunder ensilagesiloens bund skal som minimum have 1 pct. fald mod afløb
  - d. Ensilagepladsens, herunder ensilagesiloens bund og sidebegrænsning, skal være udført af bestandige materialer, som er uigennemtrængelige for fugt og skal kunne modstå påvirkninger fra indholdet og fra indlægning og udtagning.
  - e. Ensilagesaft skal bortledes gennem dertil indrettede afløb, efter samme bestemmelser som møddingspladser, jf. krav 1.9, delkrav 4, pkt. a-c.
  - f. På en ensilageplads må der ikke lægges ensilage på randbelægningen.
  - g. Ensilagepladser, ensilagesiloer og afløb fra ensilageoplag skal renholdes og vedligeholdes, herunder beskyttes mod tæring, så de begrænser forurening fra dyreholdet til vandmiljøet.
  - h. Afløb fra ensilageoplag og samle- og pumpebrønd²³ skal føres gennem tætte, lukkede ledninger.
  - i. Afløb, der kommer under pumpetryk, skal udføres således, at de kan modstå påvirkninger fra pumpetrykket.
  - j. Afløb med tilhørende brønde skal udføres af autoriserede kloakmestre i overensstemmelse med forskrifter for afløb, som er anført i bygningsreglementet.

---

²⁰ Ensilage er vegetabiliske produkter, som ved opbevaring gennemgår en ensileringsproces. Derfor gælder reglerne også for eksempelvis kartoffelpulp og majs, der under oplagring med henblik på senere anvendelse i biogasanlæg ensilerer, men de gælder til gengæld ikke for eksempelvis ammoniakbehandlet halm og melasse. Bestemmelsen i 1.a gælder også for andre ensilage typer end de i 1.a nævnte. I visse tilfælde kan eksempelvis majsensilage være saftgivende. Der foretages en konkret vurdering af ensilagen i forbindelse med kontrol og lægges ikke alene vægt på, hvilken type ensilage, der er oplagt.

Kravene om sidebegrænsning og randbelægning (jf. bc.), og kravet om afløb (jf. e.), gælder ikke for ensilagepladser, der udelukkende anvendes til oplagring af ensilage indpakket i vandtæt materiale (wrapballer), såfremt pladsen og området omkring pladsen friholdes for afgrøderester. De øvrige krav til ensilagepladser, herunder ensilagesiloer finder således fortsat anvendelse.

²¹ Kravene gælder også for ensilagepladser opført efter 1/8 2002 til opbevaring af ikke-saftgivende ensilage.

²² Kravene gælder også for ensilagepladser opført efter 1/8 2002 til opbevaring af ikke-saftgivende ensilage.

²³ Overtrædelse der vedrører samle- og pumpebrønde, som har forbindelse til flere anlæg, for eksempel beholder til opbevaring af ensilage (krav 1.11) og mødding (krav 1.9), skal kun indberettes under det mest relevante krav.

Krav 1.12²⁴: Opbevaring af flydende gødning²⁵, samt ensilagesaft, afgasset vegetabilsk biomasse og restvand

1. Beholdere til flydende husdyrgødning, ensilagesaft, afgasset vegetabilsk biomasse og restvand skal være udført af bestandige materialer, som er uigennemtrængelige for fugt.
2. Beholderne skal dimensioneres i forhold til kapaciteten, således at de kan modstå påvirkning, herunder fra omrøring, overdækning og tømning.
3. Opbevaringsanlæg for flydende husdyrgødning samt ensilagesaft, afgasset vegetabilsk biomasse og restvand skal tømmes så ofte, at de ikke løber over.
4. Beholdere for flydende husdyrgødning samt ensilagesaft, afgasset vegetabilsk biomasse og restvand skal renholdes og vedligeholdes, herunder mod tæring, så de begrænser forurening fra dyreholdet til vandmiljøet.

Krav 1.13²⁶: Udbringningsperioder for husdyrgødning og ensilagesaft

1. I perioden fra høst, dog senest 1. oktober, til 1. februar må der ikke udbringes flydende husdyrgødning eller afgasset vegetabilsk biomasse. Undtaget herfra er udbringning fra høst til 15. oktober på arealer med frøgræs, for hvilke der er indgået kontrakt med frøavlsfirma om levering af frø i den kommende sæson, og udbringning fra høst til 1. oktober på følgende arealer:
  - a. Etablerede, overvintrende fodergræsarealer, herunder marker med udlæg af græs eller kløvergræs udsået senest i forbindelse med forårssåningen. Undtagelsen omfatter dog ikke arealer med udlæg af græs eller kløvergræs i majs.
  - b. Arealer, hvor der den følgende vinter skal være vinterraps.
  - c. Arealer med veletableret grøngødning med gul sennep eller olieræddike forud for sukkerroer, hvor der er indgået kontrakt med en sukkerfabrik om afsætning af sukkerroerne.²⁷

²⁴ Vi gør opmærksom på følgende byggeblade, der under visse betingelser, som fremgår eksplicit af byggebladene, dispenserer fra reglerne: "Jordbassin/lagune beklædt med polymermembran til opbevaring af gylle" samt "Lagune beklædt med polymermembran til opbevaring af kartoffelrugtvand".

²⁵ Ved flydende husdyrgødning forstås ajle, gylle og møddingssaft, samt enhver sammenblanding af fast gødning med ajle, gylle og møddingssaft samt forarbejdet husdyrgødning med en tørstofprocent under 12 og et kvælstofindhold over 0,3 kg N/ton, jf. § 3, nr. 3 i Bekendtgørelse nr. 764 af 28. juni 2012.

²⁶ For så vidt angår delkrav 1 og 3, gælder det, at grøngødningen

- a. ikke har kvælstof- eller fosfornorm,
- b. ikke er lovpligtig i henhold til Fødevareministeriets regler
- c. samt at den først må nedvisnes eller nedpløjes efter 20. oktober.

²⁷ BEK 853 af 30. juni 2014, § 29, stk. 2: Når der i en af Danmarks Meteorologiske Institut (DMI) afgrænset region fra og med uge 30 og inden udgangen af uge 38, samlet set har været 30 % mere nedbør end klimanormalen ifølge opgørelser fra DMI for ugerne 30-38, og der inden for den pågældende region fra og med uge 21 og inden udgangen af uge 38, samlet set har været mere nedbør end klimanormalen ifølge opgørelser og definitioner fra DMI for ugerne 21-38, kan flydende husdyrgødning uanset stk. 1 udbringes indtil 15. oktober på arealer, der er omfattet af § 29 stk. 1, nr. 1-2, i kommuner, der helt eller hovedsageligt er beliggende i den pågældende region. Miljøstyrelsen annoncerer på internettet, hvilket kommuner der det pågældende år er omfattet af 1. pkt.

2. I perioden fra 15. november til 1. februar må der ikke udbringes fast gødning, ensilagesaft og mineralsk gødning (handelsgødning).
3. I perioden fra 1. september til 1. marts må der ikke udbringes flydende husdyrgødning i flerårige afgrøder uden årlig høst.
4. I perioden fra høst til 1. november må der ikke udbringes ensilagesaft medmindre udbringningen sker på bevoksede arealer eller på arealer, hvor der er afgrøder den følgende vinter.

Krav 1.14: Udbringningsmetode for husdyrgødning

1. Fast gødning, der udbringes på arealer uden etablerede afgrøder til høst, skal nedbringes hurtigst muligt og inden 6 timer. Kan dette ikke lade sig gøre grundet uforudseelige omstændigheder, skal nedbringningen finde sted, så snart det er muligt.
2. Udbringning af flydende husdyrgødning og afgasset vegetabilsk biomasse må kun ske ved udlægning ved slange eller slæbesko, nedfældning eller ved anvendelse af en teknologi, der er omfattet af 28, stk. 4.

På følgende arealer skal udbringning ske ved nedfældning, jf. dog § 28, stk. 4, 6 og 10.

- a. Arealer uden etablerede afgrøder til høst.
- b. Arealer med fodergræsmarker.
- c. Arealer med frøgræs, for hvilke der ikke er indgået kontrakt med frøavlsfirma om levering af frø i den kommende sæson.

Nedfældning kan undlades, såfremt husdyrgødningen inden eller i forbindelse med udbringningen er behandlet ved en teknik opført på Miljøstyrelsens teknologiliste med mindst samme effekt på ammoniakfordampning i forbindelse med udbringning som nedfældning på den pågældende arealtype, jf. § 28, stk. 3, nr. 1-3, jf. dog § 28, stk. 7.

På arealer uden etablerede afgrøder til høst, kan nedfældning endvidere undlades, såfremt husdyrgødningen på disse arealer og på et areal på samme bedrift med vintersæd eller vinterraps samme år i perioden fra 1. februar til høst inden eller i forbindelse med udbringningen er behandlet ved en teknik eller en kombination af teknikker opført på Miljøstyrelsens teknologiliste i forhold til denne bestemmelse jf. dog § 28, stk. 7. Følgende forudsætninger skal være opfyldt, for at bestemmelsen kan anvendes:

- a. Arealet med vintersæd eller vinterraps, hvor der anvendes en teknik eller kombination af teknikker, skal have en sådan størrelse, som det fremgår af Miljøstyrelsens teknologiliste. Der kan ikke medregnes arealer, hvor anvendelsen af disse teknikker allerede er et krav i husdyrbrugets godkendelse efter miljøbeskyttelsesloven eller tilladelse eller godkendelse efter lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.
- b. Driftsherren skal inden udbringningen af husdyrgødningen på arealer uden etablerede afgrøder til høst sikre, at kommunalbestyrelsen er orienteret skriftligt om, hvilke arealer der er omfattet i den pågældende planperiode, og hvilke teknikker der anvendes.

- c. Efter afslutningen af udbringning af husdyrgødning på arealer med vintersæd eller vinterraps, hvor der anvendes en teknik eller kombination af teknikker på Miljøstyrelsens teknologiliste, skal der på bedriften foreligge dokumentation for, at der har været en tilstrækkelig anvendelse af teknikken eller kombinationen af teknikker, som Miljøstyrelsens teknologiliste kræver.
- I områder, der ligger nærmere end 200 meter fra byzone, sommerhusområder eller områder i landzone, der ved lokalplan er udlagt til boligformål, kan nedfældning ikke erstattes af teknikker, der ikke har mindst samme lugtreducerende effekt som nedfældning²⁸, ²⁹.

Krav 1.15: Udbringnings- og arealrestriktioner for husdyrgødning, ensilagesaft, afgasset vegetabilsk biomasse, restvand og mineralsk gødning (handelsgødning)

1. Husdyrgødning, ensilagesaft, afgasset vegetabilsk biomasse, restvand og mineralsk gødning (handelsgødning) må ikke udbringes på en måde og på sådanne arealer, at der er fare for afstrømning til vandløb, herunder dræn, søer over 100 m² og kystvande. Udbringning af husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse, ensilagesaft, restvand og mineralsk gødning (handelsgødning) på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket jord er ikke tilladt.
2. Husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse og mineralsk gødning (handelsgødning) må ikke udbringes på stejle skrånninger med en hældning på mere end 6° ned mod vandløb, søer over 100 m² eller kystvande inden for en afstand af 20 m fra vandløbets, søens eller kystvandets afgrænsning ved daglige vande³⁰.

---

²⁸ Udbringning af flydende husdyrgødning på bedrifter, som er autoriserede som økologiske i henhold til bekendtgørelse om økologisk jordbrugsproduktion, er dog undtaget fra kravet om nedfældning på fodergræsmarker i perioden fra 1. februar til 1. maj i 2011-2014

²⁹ BEK 853 af 30. juni 2014, § 29, stk. 2: Når der i en af Danmarks Meteorologiske Institut (DMI) afgrænset region fra og med uge 30 og inden udgangen af uge 38, samlet set har været 30 % mere nedbør end klimanormalen ifølge opgørelser fra DMI for ugerne 30-38, og der inden for den pågældende region fra og med uge 21 og inden udgangen af uge 38, samlet set har været mere nedbør end klimanormalen ifølge opgørelser og definitioner fra DMI for ugerne 21-38, kan flydende husdyrgødning uanset stk. 1 udbringes indtil 15. oktober på arealer, der er omfattet af stk. 1, nr. 1-2, i kommuner, der helt eller hovedsageligt er beliggende i den pågældende region. Miljøstyrelsen annoncerer på internettet, hvilket kommuner der det pågældende år er omfattet af 1. pkt.

³⁰ På stejle skrånninger med en hældning på mellem 6° og 12° omfatter delkrav 2 ikke

- 1) flydende husdyrgødning og afgasset vegetabilsk biomasse, som nedfældes i parallel retning i forhold til det nærliggende vandmiljø, og
- 2) flydende mineralsk gødning (handelsgødning).

Krav 1.16: 2 meter bræmmer³¹ langs vandløb og søer

1. Dyrkning, jordbehandling, og plantning³², må i landzone ikke foretages i en bræmme på 2 m langs naturlige vandløb³³ og søer. Det samme gælder langs kunstige vandløb og søer der i vandplanen efter miljømålsloven enten skal opfylde miljømålet "godt økologisk potentiale" eller "maksimalt økologisk potentiale". Bestemmelsen gælder dog ikke for isolerede søer under 100 m²³⁴.

---

³¹ Bræmmen betragtes som en del af vandløbet eller søen. Den medvirker til at begrænse erosion af bredden og brinker samt hindrer udvaskning af næringsstoffer fra landbruget. En stabil bred sikrer desuden gode fysiske forhold til gavn for både fisk og smådyr.

I henhold til vandløbsloven er bredejer forpligtet til at bortskaffe fyld, afskåret grøde og andet materiale, der stammer fra fornødent vedligeholdelsesarbejde af vandløbet. Er materialet oplagt i 2 meter bræmmen, og fjernes det ikke inden for en rimelig tid således, at der dannes en jordvold, skal vandløbsmyndigheden drage omsorg for, at forholdet bliver lovliggjort enten ved fysisk lovliggørelse eller ved retslig lovliggørelse. Fysisk lovliggørelse kan ske ved påbud efter vandløbsloven, hvorefter bræmmen fortsat beregnes fra den oprindelige kronekant. Hvis vandløbsmyndigheden i stedet meddeler retlig lovliggørelse eksempelvis ved gennemførelse af en reguleringssag efter vandløbsloven, skal bræmmen beregnes fra den nye kronekant.

³² Vandløbsmyndigheden kan for at begrænse grødevæksten i forbindelse med tilrettelæggelsen af vedligeholdelsen af offentlige vandløb foretage beplantning langs vandløb, ligesom det kan påbydes bredejerne at bevare skyggegivende vegetation.

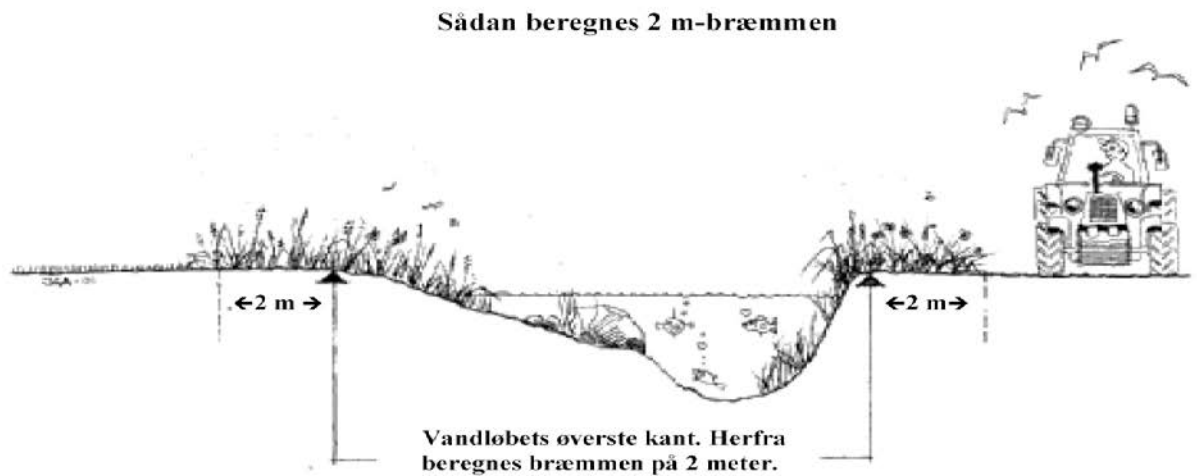
³³ Ved naturlige vandløb forstås de vandløb, som er dannet fra naturens hånd. Ved vurderingen af dette bør især følgende kriterier indgå: om vandløbet findes på gamle kort, om vandløbet ligger i en vandløbsdalen, der markerer forløbet, og om vandløbet er mæanderet, eller om der er spor i vandløbsdalen efter tidligere mæandering/ slyngninger af vandløbet. Gravede vandløb/grøfter betragtes således ikke som naturlige vandløb og er kun omfattet af kravet om 2 meter bræmmer, hvis de efter vandplanen skal opfylde miljømålet "godt økologisk potentiale" eller "maksimalt økologisk potentiale". Et vandløbs status som naturligt ændres ikke ved, at der på et tidspunkt er foretaget regulering (fx opstemning eller dræning) i forbindelse med bl.a. landbrugsdrift.

Rørlagte strækninger af vandløb er ikke underlagt kravet om 2 meter bræmmer, selvom strækningen er en del af et naturligt vandløb eller et vandløb, der efter vandplanen skal opfylde miljømålet "godt økologisk potentiale" eller "maksimalt økologisk potentiale". Genåbning af en rørlægning af et naturligt vandløb vil medføre, at vandløbet atter anses for naturligt, og der kræves igen 2 meter bræmmer på strækningen.

For private vandløb og søer gælder, at vandløbsmyndigheden i fortegnelsen over vandløb og søer i kommunen registrerer hvilke private vandløb og søer, der er omfattet af kravet om 2 meter bræmmer. For offentlige vandløb og søer fremgår det af vandløbsregulativet, om der er krav om 2 meter bræmmer. Information om hvilke vandløbsstrækninger der er naturlige og/eller skal opfylde miljømålet "godt økologisk potentiale" eller "maksimalt økologisk potentiale", kan indhentes fra vandløbsmyndigheden/kommunen enten via internettet eller ved direkte henvendelse. Der henvises i øvrigt til Miljøministeriets vejledning for bræmmer langs søer og vandløb, som kan hentes på Naturstyrelsens hjemmeside.

Gravning af grøblerender er ikke en overtrædelse af krav 1.16.

³⁴ Vandløbsmyndigheden kan i regulativer for offentlige vandløb fastsætte bredden af det areal, det i øvrigt er nødvendigt at råde over ved maskinel udførelse af vedligeholdelsesarbejder. Vedligeholdelsen af offentlige vandløb påhviler vandløbsmyndigheden.

Krav 1.17: Udarbejdelse af gødningsregnskaber³⁵

1. Virksomheden skal hvert år senest den følgende 31. marts udarbejde gødningsregnskab for den afsluttede planperiode. Det udfærdigede gødningsregnskab skal kunne forevises på anfordring ved NaturErhvervstyrelsens kontrolbesøg, og gødningsregnskabet skal foreligge i forskriftsmæssig stand.

Krav 1.18: Afsætning af husdyrgødning

1. Virksomheden kan alene fratække kvælstof i husdyrgødning, hvis husdyrgødningen er afsat til en registreret virksomhed, til biogas- og fællesanlæg, til forbrændingsanlæg eller til forarbejdningsanlæg. Dog kan husdyrgødning afsat af græssende dyr på arealer tilhørende ikke-registrerede virksomheder tillige fratækkes, såfremt arealet i medfør af anden lovgivning ikke må tilføres gødning ud over den, som afsættes ved afgræsning. Endvidere kan virksomheder, som har eget biogas- eller forarbejdningsanlæg, og som afsætter et gødningsprodukt herfra uden for virksomheden, trække kvælstof i det afsatte gødningsprodukt fra i virksomhedens samlede forbrug af kvælstof.

Krav 1.19: Ligevægten mellem virksomhedens kvælstofforbrug og – behov

1. I planperioden må forbruget af kvælstof til gødningsformål ikke overstige virksomhedens kvote for kvælstof.

---

³⁵ NaturErhvervstyrelsen udarbejder årligt en vejledning og skemaer, som kan hentes på www.naturerhverv.dk.

Krav 1.21: Etablering af plantedække³⁶

1. Virksomheder, som har en årlig momspligtig omsætning der overstiger 50.000kr. fra planteavl, husdyravl eller kombinationer heraf, og som dyrker et areal på 10 ha eller derover, skal i efteråret i planperiodens begyndelse etablere eller udlægge arealer med efterafgrøder efter normale driftsmæssige principper med henblik på en effektiv kvælstofoptagelse i efteråret. Arealet med efterafgrøder skal udgøre mindst 10 pct. af virksomhedens efterafgrødegrundareal. For virksomheder, der udbringer gødningsmængder svarende til 0,8 dyreenheder eller derover pr. hektar harmoniareal, skal arealet med efterafgrøder mindst udgøre 14 % af efterafgrødegrundarealet. Virksomheder kan anvende de i bekendtgørelsen fem nævnte alternativer til opfyldelse af efterafgrødekravet. Det er muligt at opfylde efterafgrødekravet ved brug af alternativer, men manglende opfyldelse af krav til alternativer betyder altid, at der sanktioneres for manglende efterafgrøder.

Krav 1.22: Grænser for tildeling af husdyrgødning (harmonireglerne)

1. På en landbrugsbedrift må der samlet højst udbringes en husdyrgødningsmængde og en mængde afgasset vegetabilsk biomasse svarende til 1,4 dyreenheder pr. ha pr. planperiode (1. august-31. juli).
På en landbrugsbedrift med kvæg, får eller geder må husdyrgødningsmængden fra disse dyr på egen bedrift, dog udbringes i en mængde svarende til 1,7 dyreenheder pr. ha pr. planperiode.
2. På en landbrugsbedrift, hvor mindst 2/3 af husdyrholdet er kvæg, må der udbringes en husdyrgødningsmængde og en mængde afgasset vegetabilsk biomasse svarende til 2,3 dyreenheder pr. ha pr. planperiode, hvis betingelserne³⁷ i øvrigt overholdes.

³⁶ NaturErhvervstyrelsen udarbejder årligt en vejledning og skemaer, som kan hentes på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside: www.naturerhverv.dk

³⁷ På en landbrugsbedrift må husdyrgødning højst udbringes i en mængde svarende til 2,3 dyreenheder pr. ha eller 230 kg N pr. ha. pr. planperiode på følgende betingelser: 1) På kvægbruget skal 70 % eller mere af arealet til rådighed for tilførsel af husdyrgødning dyrkes med roer, græs eller græsefterafgrøder. Harmoniarealet opgøres for hver planperiode. Ved opgørelsen fraregnes de arealer med afgrøder, som ikke har en gødskningsnorm eller en retningsgivende norm for fosfor og kalium ifølge lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og de i medfør heraf udstedte bekendtgørelser, samt arealer, hvor husdyrgødning ikke må anvendes eller under normale omstændigheder ikke kan udbringes.

2) I dette bilag forstås ved: a) Roer: Foderroer. b) Græs: Permanente græsarealer eller græs i omdrift. c) Græsudlæg: Græs udlagt før eller efter høst, dog senest 1. august i vårbyg, helsæd, grønkorn eller silomajs. d) Pløjelag: De øverste 30 cm af agerjorden, hvor jordbundsanalysen foretages for at sikre korrekt gødskning. 3) Husdyrgødning må ikke udbringes i perioden 31. august til 1. marts på et græsareal, som pløjes i samme planperiode. Der skal foreligge en dateret erklæring underskrevet af driftsherren til dokumentation heraf. 4) Græsarealer i omdrift må kun pløjes om i perioden 1. marts til 1. juni, hvorefter arealet skal dyrkes med en afgrøde med kvælstofbehov, jf. den til enhver tid gældende bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække. 5) udlæg må tidligst nedpløjes eller nedvisnes 1. marts. 6) Bælgsæd og andre kvælstoffikserende afgrøder som fx rød- og hvidkløver må ikke dyrkes på de arealer, som bedriften har til rådighed. Dette gælder dog ikke kløver og lucerne i græsmarker med under 50 pct. kløver og lucerne og byg/ærter, der er udlagt med græs. 7) Der skal foretages N- og P-analyser af pløjelaget mindst hvert 4 år pr. 5 ha på hele arealet i omdrift, som kvægbruget har til rådighed i den planperiode, hvor prøverne foretages. Der skal foreligge dateret dokumentation herfor fx i form af N-min-beregning og jordanalysekort. 8) Virksomheden skal for hver planperiode, hvor undtagelsen ønskes anvendt, senest den dato der er anført som ansøgningsfrist i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om elektronisk Fællesskema og markkort, ansøge om anvendelse undtagelsen, samt foretage en gødningsplanlægning, jf. lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, i

3. På landbrugsbedrifter, hvor delkrav 1 eller 2 er gældende, må husdyrgødning og afgasset vegetabilsk biomasse højst udbringes i en mængde svarende til 170 kg N pr. ha pr. planperiode. På landbrugsbedrifter, hvor delkrav 3 er gældende, må husdyrgødning og afgasset vegetabilsk biomasse højst udbringes i en mængde svarende til 230 kg N pr. ha pr. planperiode.

Krav 1.23: Beskyttelse af naturtyper beliggende i et Natura 2000 område³⁸

1. Der må ikke foretages ændring³⁹ i tilstanden af naturlige søer, hvis areal er på over 100 m² eller af vandløb eller dele af vandløb, der af miljøministeren efter indstilling fra kommunalbestyrelsen er udpeget som beskyttede. Dette gælder dog ikke for sædvanlige vedligeholdelsesarbejder i vandløb.
2. Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af:
  - a. Heder
  - b. Moser og lignende
  - c. Strandenge og strandsumpe
  - d. Ferske enge og biologiske overdrev, når sådanne naturtyper enkeltvis, tilsammen eller i forbindelse med de søer, der er nævnt ovenfor, er større end 2.500 m² i sammenhængende areal.
3. Der må heller ikke foretages ændring i tilstanden af moser og lignende, der er mindre end 2.500 m², når de ligger i forbindelse med en sø eller et vandløb, der er omfattet af beskyttelse.

Krav 1.24: Beskyttelse af klitfredede arealer beliggende i et Natura 2000 område

1. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af strandbredder og andre klitfredede arealer⁴⁰, herunder placeres bebyggelse, campingvogne og lignende, og der må ikke etableres hegn.

Fødevareministeriets Tast Selv-service via www.virk.dk eller www.naturerhverv.dk. 9) Kvægbrugets gødningsplan for dyrkede og udyrkede arealer skal udover de forhold, der følger af lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og de i medfør heraf udstedte bekendtgørelser, indeholde følgende: a) en skitse, der viser de enkelte markers beliggenhed, b) oplysning om antallet af husdyr, en beskrivelse af opstaldnings- og opbevaringssystemer, herunder opbevaringskapaciteten for gødning, c) en beregning af det fosfor, der produceres på bedriften, d) en beskrivelse af eventuel gødningsbehandling og forventede egenskaber for den behandlede gødning, e) oplysning om mængde og type af husdyrgødning, som leveres udenfor eller modtages på bedriften, f) oplysning om afgrødens forventede fosforbehov for hver mark, g) en beregning af fosfor, der tilføres med husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse og mineralsk gødning (handelsgødning) for hver mark og h) angivelse af tidspunkt for tilførsel af husdyrgødning og mineralsk gødning (handelsgødning). 10) Kvægbrugets gødningsplan skal revideres senest syv dage efter enhver ændring. en mængde afgasset vegetabilsk biomasse svarende til 2,3 dyreenheder pr. ha. jf. bekendtgørelsens § 31, stk. 3.

³⁸ Natura 2000 områder er fælles betegnelse for de internationale naturbeskyttelsesområder, habitatområder henholdsvis fuglebeskyttelsesområder, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 med senere ændringer.

³⁹ Ved "ændring" forstås en ændring af områdets naturtilstand, jf. den gældende vejledning fra Miljøministeriet om naturbeskyttelseslovens § 3 beskyttede naturtyper.

⁴⁰ Følgende arealer er klitfredede:

1. Strandbredden langs Skagerrak og Vesterhavet
2. Arealet mellem klitfredningslinjen og de strandbredder, der er nævnt ovenstående
3. Arealer, der er klitfredede efter den tidligere lovgivning om sandflugtens bekæmpelse, og
4. Arealer, der er klitfredede efter ministerens beslutning.

2. Der må ikke etableres hegn og arealerne må ikke afgræsses, jf. dog delkrav 3.
3. På klitfredede arealer er det endvidere ikke tilladt at:
  - a. Fjerne eller beskadige træer, planter eller indretninger, der tjener til sandflugtens dæmpning,
  - b. Køre med motorkøretøjer, herunder knallerter, uden for lovligt anlagte veje,
  - c. Campere, opstille telte, bænke eller faste indretninger,
  - d. Foretage gravearbejde,
  - e. Afbrænde vegetation, kvas eller lignende.

Forbuddet i punkt b og e gælder ikke på den ubevoksede strandbred.

Krav 1.25: Beskyttelse af strandbredder og andre arealer, der ligger mellem strandbredden og strandbeskyttelseslinjen, og som er beliggende i et Natura 2000 område⁴¹

1. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af strandbred og andre arealer, der ligger mellem strandbredden og strandbeskyttelseslinjen⁴², herunder placeres bebyggelse, campingvogne og lignende, og der må ikke etableres hegn.

Krav 1.26: Beskyttelse af arealer i ydre koge⁴³ i Tøndermarsken beliggende i et Natura 2000 område

1. Der må ikke⁴⁴
  - a. Opføres yderligere bebyggelse i området eller foretages væsentlige om- og tilbygninger til eksisterende bebyggelse,
  - b. Etableres andre faste konstruktioner og anlæg end bygninger
  - c. Etableres nye vejanlæg, medmindre særlige forhold taler for det.
2. Der må ikke foretages terrænændring, herunder ved udnyttelse af forekomster i jorden, afgravning eller opfyldning⁴⁵.

Klitfredningslinjen er fastlagt ved miljøministerens bestemmelse efter de hidtil gældende regler. Klitfredningslinjen er registreret i matriklen og noteret i tingbogen. Miljøministeren kan fastsætte regler om, at klitfredningen ikke skal gælde for nærmere angivne arter af anlæg, der tillige vedrører søterritoriet. Tilsvarende gælder for diger, høfder, bølgebrydere og andre anlæg, som kræver tilladelse i henhold til lov om kystbeskyttelse. Miljøministeren kan fastsætte regler om anvendelse af de klitfredede arealer, herunder forbyde bestemte former for anvendelse.

⁴¹ Natura 2000 områder er fælles betegnelse for de internationale naturbeskyttelsesområder, habitatområder henholdsvis fuglebeskyttelsesområder, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 med senere ændringer.

⁴² Strandbeskyttelseslinjen er fastlagt ved miljøministerens bestemmelse efter de hidtil gældende regler. Strandbeskyttelseslinjen er registreret i matriklen og noteret i tingbogen. Miljøministeren kan fastsætte regler om, at kravet ikke skal gælde for nærmere angivne arter af anlæg, der tillige vedrører søterritoriet. Tilsvarende gælder for diger, høfder, bølgebrydere og andre anlæg, som kræver tilladelse i henhold til lov om kystbeskyttelse.

⁴³ En inddiget marsk kaldes en koge. De ydre koge består af Ny Frederikskog og Gammel Frederikskog, samt Rudbøl Kog med et samlet beskyttet areal på ca. 25 km². Tøndermarsken består af flere koge med et samlet areal på 130 km².

⁴⁴ Bestemmelsen forhindrer ikke, at der opføres bebyggelse, der er erhvervsmæssig nødvendig for driften af en landbrugsejendom. Bygningen må ikke tjene til svinefarm, pelsdyravl, fjerkræfarm eller væksthusgartneri, og højden må ikke overstige 8,5 m. Bebyggelsens placering, fremtræden og omfang skal godkendes af Kommunalbestyrelsen.

⁴⁵ Bestemmelsen gælder ikke for

- 1) havearealer,
- 2) vedligeholdelse af diger i området og nødvendig klæggravning til reparation af diger i Tøndermarsken,

3. Der må ikke plantes eller sås træer og buske ⁴⁶.
4. Arealerne skal opretholdes som græsland med afgræsning. Slæt må dog foretages efter 15/6.
5. Arealerne må ikke omlægges⁴⁷.
6. Arealerne må ikke drænes ⁴⁸.
7. Overfladegrøbling samt anlæg og vedligeholdelse af kanaler og grøfter må kun foretages uden for perioden 15/3 - 15/6.
8. Der må ikke foretages hegning. Eksisterende hegn langs skelgrøfter skal fjernes i forbindelse med istandsættelsesarbejder ⁴⁹.
9. Gødskning af arealerne med handelsgødning må kun ske i hidtidigt omfang, dog højst 75 kg N pr. ha. Anvendelse af handelsgødning med fosfor og kalium er ikke tilladt.
10. Der må ikke anvendes kemiske bekæmpelsesmidler.

Krav 1.29: Om fredskovspligtige arealer beliggende i et Natura 2000 område

1. For det enkelte fredskovspligtige areal gælder:
Dyrehold er forbudt.
2. På fredskovspligtige arealer må der ikke opføres bygninger, etableres anlæg, gennemføres terrænændringer eller anbringes affald.
3. Søer, moser, heder, strandenge eller strandsumpe, ferske enge og biologiske overdrev, der hører til fredskov, og som ikke er omfattet af naturbeskyttelsesloven⁵⁰, fordi de er mindre end de deri fastsatte størrelsesgrænser, må ikke dyrkes, afvandes, tilplantes eller på anden måde ændres

3) sædvanlige dyrkningsmæssige foranstaltninger på landbrugsarealer, herunder etablering og vedligeholdelse af grøblerender samt vedligeholdelse af vandhuller,

4) etablering af bevandingskanaler og skelgrøfter samt vedligeholdelse af grøfter, kanaler og vandløb, eller

5) den nødvendige vedligeholdelse af veje.

⁴⁶ Kommunalbestyrelsen kan som plejeforanstaltning fjerne selvsåede træer og buske. Kravet gælder ikke for arealer, der benyttes som havearealer i tilknytning til bebyggelse.

⁴⁷ Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om græsningstrykket på arealerne.

⁴⁸ Miljøministeren kan fastsætte regler om, at ændringer og reparationer af eksisterende dræn i nærmere angivne tilfælde er tilladt.

⁴⁹ Reglerne gælder ikke hegning, der er nødvendig af hensyn til digernes sikkerhed, eller hegning langs veje, afvandings- og vandingsforsyningskanaler samt langs landegrænsen. Reglerne gælder ikke for nødvendig hegning ved led samt etablering og vedligeholdelse af fangfolde.

⁵⁰ Der må ikke foretages ændring i tilstanden af naturlige søer, hvis areal er på over 100 m², eller af vandløb eller dele af vandløb, der af miljøministeren efter indstilling fra kommunalbestyrelsen er udpeget som beskyttede. Dette gælder dog ikke for sædvanlige vedligeholdelsesarbejder i vandløb. Der må heller ikke foretages ændring i tilstanden af moser og lignende, der er mindre end 2.500 m², når sådanne naturtyper enkeltvis, tilsammen eller i forbindelse med de søer, der er nævnt ovenfor, er større end 2.500 m² i sammenhængende areal.

Miljøministeren kan fastsætte regler om gødskning på arealer, som er beskyttet, herunder regler om mængden af gødning, der må tilføres disse arealer, og forbud mod gødskning.

Forbuddet gælder også vandløb, som ikke er omfattet af naturbeskyttelsesloven § 3, fordi de ikke er udpeget som beskyttede af miljøministeren efter indstilling fra amtsrådet. Forbuddet gælder dog ikke for sædvanlige vedligeholdelsesarbejder i vandløb.

Der må desuden ikke foretages ændringer i tilstanden af 1) heder, 2) moser og lignende, 3) strandenge og strand-sumpe samt 4) ferske enge og biologiske overdrev, når sådanne naturtyper enkeltvis, tilsammen eller i forbindelse med de søer, der er nævnt ovenfor, er større end 2.500 m² i sammenhængende areal.

Krav 1.31: Gyllebeholder udstyret med alarm

1. Beholdere til opbevaring af flydende husdyrgødning, der er beliggende i et risikoområde eller beliggende 100 meter eller nærmere til vandløb eller sø med et areal, der er større end 100 m², skal være udstyret med et alarmsystem.

Krav 1.32: Etablering af gyllebarriere omkring gyllebeholder

1. Beholdere til opbevaring af flydende husdyrgødning, der er beliggende i et risikoområde og nærmere end 100 meter til vandløb eller sø med et areal, der er større end 100 m² skal have etableret en beholderbarriere.

Krav 1.33: Etablering og bevarelse af plantedække på braklagte landbrugsarealer

1. Braklagte landbrugsarealer skal holdes plantedækket⁵¹.
2. Når et areal overgår til brak, skal plantedækket etableres senest 14 dage efter høst. Hvis høsten sker så sent, at plantedækket ikke kan etableres i indeværende vækstsæson, skal plantedækket etableres snarest muligt og ikke senere end 31. maj året efter. Etableret plantedække kan genetableres plantedækket i perioden fra den 1. august til den 15. september⁵².
3. Braklagte landbrugsarealer må ikke anvendes på en måde, der medfører ødelæggelse af plantedækket. Midlertidige foranstaltninger og arrangementer er dog tilladt, hvis plantedækket retableres snarest muligt efter anvendelsen⁵³.

Krav 1.34: Markafbrænding af halm eller andre lignende dele af landbrugsafgrøder

1. Halm eller andre lignende dele af landbrugsafgrøder må ikke afbrændes på marker eller uopdyrkede arealer⁵⁴.

Krav 1.35 Forvaltning af vand

1. Grundvand og overfladevand må ikke indvindes uden tilladelse.

---

⁵¹ På braklagte arealer kan der i overensstemmelse med § 29 i bekendtgørelse om direkte støtte til landbrugere efter grundbetalingsordningen etableres vildt- og bivenlige tiltag i form af insektvolde, vildtstriber, barjordsstriber og lærkepletter. Det er tilladt at anvende plantebeskyttelsesmidler til selektiv bekæmpelse af hejrearter, giftige arter eller aggressive ukrudsarter som for eksempel flyvehavre, kæmpebjørneklo, brændenælder og tidsler. Kravet om etablering af plantedække finder ikke anvendelse på arealer, der er beliggende inden for de i § 69 i vandløbslovens nævnte bræmmer på 2 meter.

⁵² Forud for etableringen af vinterafgrøden må plantedækket på det braklagte areal nedvisnes fra den 1. juli, ligesom der må foretages jordbehandling, såning og gødskning samt anvendes jordforbedringsmidler fra 1. august. Hvis der etableres en vårafgrøde det følgende år, må jordbearbejdning på sandjord (JB nr. 1- 4) ikke foretages i ansøgningsåret. På ler- og humusjord (JB nr. 5- 11) må der foretages jordbehandling fra den 1. november i ansøgningsåret.

⁵³ Arealer, der søges støtte for, kan i op til 28 dage i kalenderåret anvendes til ikke-landbrugsmæssige formål, forudsat at landbrugsaktiviteten ikke væsentligt bliver begrænset heraf. Maksimalt 14 dage må ligge i perioden fra den 1. april til den 31. august.

⁵⁴ Bestemmelsen om forbuddet mod afbrænding gælder dog ikke for 1) Flammebehandling af ukrudt, 2) Afbrænding af halm fra frøgræsser fra arealer, hvor afgrøden dyrkes det følgende år, 3) Halm der har været anvendt til overdækning og lignende, 4) Mindre spild i forbindelse med presning, herunder fejlbundne halmballer, 5) Våde halmballer. Afbrænding må først foretages, når der er sket orientering af kommunalbestyrelsen og 6) Halm på øerne, bortset fra Sjælland, Fyn, Bornholm, Læsø, Samsø, Fanø og Ærø samt øer, der har bro eller dæmning til en af disse øer eller til fastlandet.

2. Vandindvindingsanlæg skal være forsynet med en anordning til måling af det indvundne vand. Kommunalbestyrelsen kan til enhver tid bestemme måleanordningens art.
3. Ejeren af et vandindvindingsanlæg skal hvert år indberette årsindvindingen til kommunalbestyrelsen⁵⁵.
4. Vilkåret i tilladelsen vedr. maksimal indvindingsmængde af grundvand og overfladevand må ikke overskrides.

Krav 1.36 Bevarelse af landskabstræk

1. GLM-landskabelementer, små søer eller vandhuller og fortidsminder må ikke fjernes, ødelægges eller reduceres i omfang⁵⁶.

Krav 1.37 Jorderosion

1. I perioden fra høst til 15. februar det følgende år må der ikke foretages vendende jordbearbejdning (pløjning) af sammenhængende landbrugsarealer over 5000 m², der, jf. Fødevareministeriets Internet Markkort:
  - 1) har en hældning på minimum 12 grader,
  - 2) har høj risiko for jorderosion ved vandafstrømning og
  - 3) er beliggende i markblok.

Krav 1.38 Forbud mod beskæring af buskads og træer i fuglenes yngletid

1. I perioden fra 1. marts til 31. juli må der ikke foretages beskæring af buskads og træer på arealer, der er beliggende i markblok.

Arealer, der er dyrket med lavskov eller støtteberettigede permanente afgrøder i form af træer eller buske, er ikke omfattet af forbuddet.

NaturErhvervstyrelsen kan dispensere fra forbudsperioden, hvis særligt vejrtilgængel har udelukket beskæring inden 1. marts.

---

⁵⁵ Dokumentation for, at årsindvindingen er indberettet til kommunalbestyrelsen, skal opbevares på bedriften og skal kunne forevises ved kontrol.

⁵⁶ Kravet omfatter naturlige og kunstige søer og vandhuller med omgivende randbevoksning op til 2.000 m² og som er beliggende indenfor grænserne af en markblok. Ved randbevoksning forstås bevoksning og plantedække, herunder selvsåede vedagtige og ikke-vedagtige planter, der ikke er adskilt fra vandhullet af dyrkede arealer. Landskabelementerne fremgår af Fødevareministeriets Internet markkort under landskabelementer

Folkesundhed, dyresundhed og plantesundhed

Sundhedsområdet omfatter krav, der skal sikre og forbedre folke -, dyre – og plantesundheden. Kravene vedrører:

- Øremærkning af kvæg, får og geder (krav 2.1 og 2.4)
- Førelse af et besætningsregister for kvæg, får og geder (krav 2.2 og 2.5)
- Registrering af kvæg-, svine-, fåre-, eller gedebesætning i CHR (krav 2.3)
- Mærkning af svin og førelse af et besætningsregister (krav 2.5B)
- Anmeldelse af diverse dyresygdomme: BSE hos kreaturer og TSE hos får og geder (krav 2.6 og 2.7)
- Regler for besætninger under offentligt tilsyn på grund af mistanke om eller fund af BSE eller TSE og krav vedrørende samhandel med får og geder (krav 2.8, 2.9 og 2.10)
- Håndtering af veterinære lægemidler mv. (krav 2.14 og 2.15)
- Anvendelsen af fodertilsætningsstoffer i ren form eller forblandinger (krav 2.16)
- Forbud vedr. anvendelse af animalsk protein (krav 2.17)
- Anvendelse af plantebeskyttelsesmidler og udarbejdelse af sprøjtejournal (krav 2.18 og 2.19)
- Håndtering af affald fra medicinanvendelse (krav 2.20)
- Tilbagetrækning af sundhedsskadelige fødevarer (krav 2.21)
- Forebyggelse, test og anmeldelse af diverse dyresygdomme (krav 2.22)
- Sporbarhed af dyr, foder og fødevarer (krav 2.23 og 2.31)
- Journalføring af dyrekontroller og animalske produkter (krav 2.24) og af analyseresultater (krav 2.32)
- God mælke kvalitet og forsvarlig håndtering og opbevaring af mælk og colostrum (krav 2.25 – 2.28)
- Håndtering og opbevaring af æg (krav 2.29)
- Korrekt brug og journalføring af biocider (krav 2.30)
- Journal over anvendelse af genetisk modificeret frø (krav 2.34)

På de følgende sider kan du se alle de krav, der gælder for Folkesundhed, dyresundhed og plantesundhed.

Krav 2.1: Øremærkning af kreaturer med godkendte øremærker

1. Ejeren eller den besætningsansvarlige skal sørge for, at kvæg senest 20 dage efter fødsel, og inden det føres fra oprindelsesbesætningen, er forsynet med to godkendte øremærker, ét i hvert øre. Mindst det ene af mærkerne skal være husgavlsformet og have en højde på mindst 45 mm og en bredde på mindst 55 mm.⁵⁷
2. Isatte godkendte øremærker og godkendte elektroniske øremærker må ikke fjernes eller ændres uden Fødevarestyrelsens tilladelse. Tabes eller ødelægges et godkendt øremærke eller et godkendt elektronisk øremærke, skal der snarest isættes et nyt med samme nummer.
3. Kvæg, der er importeret fra tredjelande til Danmark, skal til stadighed være mærket med røde øremærker efter Fødevarestyrelsens anvisninger, senest fem arbejdsdage efter indførslen.⁵⁸

Krav 2.2: Indberetning af kvæg og deres flytninger samt førelse af besætningsregister

1. Ejeren eller brugeren af en kvægbesætning skal sikre, at tilstedeværende kvæg samt hændelser vedrørende kvæg til stadighed er registreret i CHR. Registreringen skal ske senest 7 dage efter, at fødsel, dødsfald, slagtning eller flytning har fundet sted.

Følgende oplysninger skal registreres, efter fødsel har fundet sted:

- Besætningsnummer for den besætning, hvor dyret er født.
- Kalvens CKR-nr. når denne er levende.
- Fødselsdato, køn og tilstand (levende eller dødfødt).
- Moders CKR-nr. I tilfælde af embryontransplantation registreres både donor og recipientmoder.

Følgende oplysninger skal registreres efter, at dødsfald eller slagtning har fundet sted:

- Besætningsnummer for den besætning, hvor dødsfald eller slagtning har fundet sted.
- CKR-nr.
- Dato for dødsfald eller slagtning.

---

⁵⁷ Kvæg født før 1/1 1998 behøver kun være mærket med ét godkendt øremærke. Kvæg under 7 dage, der dør eller aflives, skal ikke mærkes. Mærkning af kalve, der afgræsser områder godkendt til naturpleje, kan udskydes i op til 6 måneder, såfremt Fødevarestyrelsen har givet tilladelse hertil. Mærkning af kalve af bisonokser (arten *Bison bison* ssp.) kan udskydes i op til 9 måneder efter fødsel, dog skal de mærkes, såfremt de fjernes fra deres mødre inden 9 måneder efter fødsel, og under alle omstændigheder inden de føres fra oprindelsesbesætningen.

De nationale regler foreskriver at kvæg født efter den 31. maj 2010 skal være mærket med ét godkendt elektronisk øremærke i venstre øre og ét godkendt øremærke i højre øre. En producent, der overtræder dette krav kan straffes i henhold til nationale regler, men har ikke overtrådt reglerne om krydsoverensstemmelse.

⁵⁸ Kvæg, der indføres direkte til et slagteri eller et samlested for slagtedy, skal ikke mærkes med røde øremærker.

Følgende oplysninger skal indberettes efter, at flytning har fundet sted⁵⁹:

- CKR- nr.
- Dato for flytning.
- Afhænderen af et dyr skal indberette eget besætningsnummer samt besætningsnummer for den besætning, hvortil dyret er flyttet. Hvis dyret er udført direkte til udlandet, registreres modtagerlandet i stedet for besætningsnummer for modtagerbesætningen. Modtageren af et dyr skal registrere eget besætningsnummer, samt besætningsnummer for den besætning, hvorfra dyret er flyttet. Hvis dyret er indført til Danmark, registreres afsenderlandet i stedet for besætningsnummeret for afsenderbesætningen.

Følgende oplysninger skal registreres efter indførsel til Danmark har fundet sted:

- Besætningsnummer for den besætning hvortil indførsel har fundet sted.
- CKR-nr.
- Identifikationskode.
- Fødselsdato, køn og race.
- Moders identifikationskode

2. Ejeren eller brugeren af en kvægbesætning skal til stadighed føre optegnelser⁶⁰, der indeholder ajourførte oplysninger. Optegnelserne anses for at være ajourførte, såfremt disse er noteret senest 3 dage efter hændelsen.

Følgende oplysninger skal registreres for hvert enkelt kreatur:

- CKR-nr.
- Fødselsdato, køn, race.
- Moders CKR-nr. eller for indførte dyr, moders identifikationskode.
- Dato for dødsfald eller slagting.
- Dato og besætningsnummer for den besætning, hvorfra dyret er flyttet. Hvis dyret er indført til Danmark, registreres afsenderlandet i stedet for besætningsnummeret⁶¹.
- Dato og besætningsnummer for den besætning, hvortil dyret er flyttet. Hvis dyret er udført til udlandet, registreres modtagerlandet i stedet for besætningsnummeret⁶².

3. Optegnelserne skal opbevares i mindst 3 år efter seneste hændelse og skal på anmodning forevises NaturErhvervstyrelsen.

---

⁵⁹ Undtaget fra kravet er 1) flytninger af kalve under 7 dage, der dør eller aflives 2) flytninger af dyr til og fra afgræsning 3) flytninger af kvæg mellem to fysiske naboejendomme, som er meddelt dispensation, jf. § 29, stk. 3.

⁶⁰ Optegnelserne kan bestå af CHR-besætningslisten og løbende optegnelser i et af Fødevarestyrelsen godkendt staldregistreringsskema eller foretages elektronisk

⁶¹ Undtaget fra kravet er 1) flytninger af kvæg til og fra græsningsarealer 2) flytninger af kvæg mellem to fysiske naboejendomme, som er meddelt dispensation jf. § 46.

⁶² Undtaget fra kravet er 1) flytninger af kvæg til og fra græsningsarealer 2) flytninger af kvæg mellem to fysiske naboejendomme, som er meddelt dispensation jf. § 46

Du kan herunder se et eksempel på en udfyldt staldregistreringsblok og et eksempel på en CHR-liste.

KOEENS NUMMER	DATO	KON			KÆLVNINGS-FORLØB					KALVENS DYRNØR	KALVENS TILSTAND (KUN ET KRYDS)										KALVENS STØRRELSE	KALVENS VÆGT	BEMÆRKNINGER								
		1	2	8	1	2	3	4	5		1	2	3	4	5	6	8	0	1	2				3	4						

DYRETS NUMMER	DATO	GOLDNING/REPRODUKTION							OMSÆTNING/VÆJNING					AFG. ÅRSAG (KODE)	REPRØ SYGD. (KODE)	TILFRA CHR-NUMMER (ELLER BEMÆRKNINGER)									
		5	4	10	13	21	22	26	TYR. NUMMER	1	7	9	16				24	50	51	VÆGT	PRIS				
986598-2025	3/9																								977787
986598-2176	1/10																								987736
989898-105	3/10																								989898

FODVARESTYRELSEN / RYK BESÆTNINGSEJERENS KOPI - OPBEVARES I 5 ÅR

VER 12.04
 DATO: 3/10   CHR-NR.: 986598   BES-NR.: 986598   JA NEJ
 ASSISTENT: _____ EJER: [Signature]   ÆGTELSKTR.

MODTAGET DATO: _____ OPERATOR: _____ FORBEHOLDT CHR-AFD.

MINISTERIET FOR FAMILIE-
OG FORBRUGERANLIGGENDER

Fødevarestyrelsen

Husdyr Gård
Husdyrvejen 5A

6270 Tønder

Ejer: Samme som bruger

Dato 28.09.2006

CHR 986598

Besætningsnr. 986598

CHR Besætningsliste

CHR Besætningsliste viser hvilke kreaturer, der d.d. er registreret i CHR som tilknyttet besætning. Desuden viser listen hvilke dyr, der har været registreret i besætningen de seneste 13

Aktuelt antal dyr:		3 handyr	2 køer	2 kvier					
CKR-dyrrnr.	Født dato	Indgået dato	CHR	Afgået dato	til	CHR	Køn	Race	Moders CKR-dyrrnr.
986598-02122	31.12.2004			30.08.2006	Slg	77787 Tyr	KRY		986598-02003
986598-02123	05.01.2005			14.06.2006	Slg	77787 Tyr	HER		986598-02034
986598-02131	26.01.2005			14.06.2006	Slg	77787 Tyr	HER		986598-02076
989898-00068	11.09.2004	12.12.2005	989898	06.03.2006	Slg	71436 Tyr	HER		989898-00042
986598-02120	05.07.2004			01.03.2006	Slg	77787 Tyr	HER		986598-02071
986598-02109	04.03.2004			01.11.2005	Slg	77787 Tyr	HER		986598-02039
989898-00171	17.04.2004	02.05.2005	989898	25.10.2005	Slg	77787 Tyr	KRY		992968-00530
986598-02125	08.01.2005			05.06.2006	Lev	987736 Tyr	HER		986598-02046
986598-02175	27.04.2006			23.05.2006	Død	71930 Tyr	HER		986598-02101
986598-02132	27.01.2005					Tyr	HER		986598-02031
986598-02134	27.02.2005					Tyr	KRY		986598-02078
986598-02137	03.04.2005					Tyr	HER		986598-02054
986598-02025	17.02.1999					Ko	HER		986598-02001
986598-02034	04.10.1999					Ko	HER		999968-00022
986598-02176	25.05.2006					Kvie	HER		999968-00015
986598-02177	25.05.2006					Kvie	HER		999968-00015

Krav 2.3: Registrering af besætninger i det centrale husdyrbrugsregister CHR

1. Kvæg-, svine-, fåre- og gedebesætninger skal være registreret i CHR. Det er ejerens ansvar, at besætningen er registreret korrekt i CHR. Blot ét dyr er en besætning.

Krav 2.4: Øremærkning af får og geder med godkendte øremærker

1. Ejeren af eller den besætningsansvarlige for en fåre- eller gedebesætning skal sørge for, at får eller geder⁶³ senest 6 måneder efter fødslen⁶⁴, dog 9 måneder efter fødslen for mufloner⁶⁵, og inden de føres fra oprindelsesbesætningen, er forsynet med enten:
  - a. To godkendte øremærker, ét i hvert øre, eller
  - b. Ét godkendt øremærke og ét godkendt elektronisk øremærke, placeret i hver sit øre.
  - c. Lam og kid, der bliver slagtet i Danmark inden en alder på 12 måneder, kan uanset kravet i 1.a og 1.b nøjes med at være forsynet med ét godkendt øremærke eller ét godkendt elektronisk øremærke. Øremærket eller det elektroniske øremærke skal være præget med enten CKR-nummer eller oprindelsesbesætningens CHR-nummer.
  - d. Lam og kid, der er mærket jf. kravet i 1.c, og som samhandles eller eksporteres, skal forsynes med mærkning i overensstemmelse med kravet i 1.b.
  - e. De to godkendte øremærker, som omhandlet i 1.a, må ikke begge være godkendte bøjleøremærker.
2. Isatte øremærker og elektroniske øremærker og chip må ikke fjernes eller ændres uden Fødevarestyrelsens tilladelse. Dog må et øremærke fjernes, hvis det samtidigt erstattes af et elektronisk øremærke til får og geder med samme CKR-nummer.

Tabes eller ødelægges et gult, rødt eller hvidt øremærke eller et gult eller rødt elektronisk øremærke eller en chip, skal der snarest isættes et nyt med samme nummer og farve.

Tabes eller ødelægges et bøjleøremærke eller et elektronisk bøjleøremærke med en anden farve end gul eller rød, skal der snarest isættes et nyt med samme nummer.

---

⁶³ Får og geder født før 9. juli 2005 behøver kun at være mærket med ét godkendt øremærke og lam og kid under 7 dage, der dør eller aflives skal ikke mærkes. Får og geder i zoologiske anlæg kan, i stedet for øremærkning, forsynes med én chip.

⁶⁴ De nationale regler foreskriver at får og geder skal mærkes inden de flyttes fra oprindelsesbesætningen og senest 60 dage efter fødsel. EU-reglerne foreskriver at får og geder skal mærkes inden de flyttes fra oprindelsesbesætningen og senest 6 mdr. efter fødsel. Eksempelvis vil en producent, som ikke har mærket 3 mdr. gamle får eller geder, kunne straffes med bøde i henhold til nationale regler, men producenten har ikke overtrådt reglerne om krydsoverensstemmelse. Desuden foreskriver de nationale regler at får og geder skal mærkes senest 4 måneder efter fødsel for besætninger med minimum 500 moderdyr, og hvor dyrene læmmer udendørs.

⁶⁵ Fristen gælder kun for mufloner, der afgræsser ekstensive områder, såfremt Fødevarestyrelsen har givet tilladelse hertil. Lam, der føres fra området inden ni måneder efter fødslen, skal være mærket.

Et tabt eller ødelagt øremærke eller elektronisk øremærke kan erstattes med et husgavlsformet øremærke, hvor dyrets CKR-nummer er skrevet i hånden, på begge sider af øremærket, inden isættelse (reserveøremærke). Får og geder må højst være forsynet med ét øremærke, hvor CKR-nummeret er skrevet i hånden⁶⁶.

3. Får eller geder, der er importeret fra tredjelande til Danmark, skal til stadighed være mærket efter Fødevarestyrelsens anvisninger, senest fem arbejdsdage efter indførslen.⁶⁷

Krav 2.5: Indberetning af får og geder og deres flytninger samt førelse af besætningsregister

1. Ejeren eller brugeren af en fåre- eller gedebesætning skal sikre, at flytninger til stadighed er registreret i CHR⁶⁸. Følgende oplysninger skal registreres i CHR senest 7 dage efter, at flytningen har fundet sted:
  - a. Antallet af flyttede får eller geder.
  - b. Dato for flytningen.
  - c. Afhænderen af dyr skal indberette eget besætningsnummer samt besætningsnummer for den besætning, hvortil dyret eller dyrene er flyttet. Hvis dyret eller dyrene er udført, registreres modtagerlandet i stedet for besætningsnummeret for modtagerbesætningen.
  - d. Modtageren af dyr skal indberette eget besætningsnummer samt besætningsnummer for den besætning, hvorfra dyret eller dyrene er flyttet. Hvis dyret eller dyrene er indført til Danmark, registreres afsenderlandet i stedet for besætningsnummeret for afsenderbesætningen.
2. Ejeren eller brugeren af en fåre- eller gedebesætning skal til stadighed føre optegnelser, der indeholder ajourførte oplysninger. Optegnelserne anses for at være ajourførte, såfremt disse er noteret senest 3 dage efter hændelsen.

I en fåre- eller gedebesætning skal følgende oplysninger registreres:

- Det samlede antal får og geder

For hvert enkelt dyr skal følgende oplysninger registreres⁶⁹:

- a. CKR-nummer eller CHR-nummer, alt efter hvilken mærkningsordning der anvendes.
- b. Identifikationskoden, såfremt, der er tale om et får eller en ged, der er indført til Danmark.
- c. Måned og år for fødsel

⁶⁶ Får og geder vil være korrekt mærket, når de er mærket med ét af de oprindelige øremærker/erstatningsøremærker og et reserveøremærke. Et får eller en ged, der er mærket med to reserveøremærker, er ikke korrekt mærket.

⁶⁷ Får og geder, der er importeret fra tredjelande direkte til et slagteri, skal ikke mærkes med røde øremærker.

⁶⁸ Undtaget fra kravet er 1) flytninger af dyr til og fra afgræsningsarealer 2) flytninger af dyr mellem to fysiske naboejendomme, som er meddelt dispensation, jf. § 41, stk. 3.

⁶⁹ Undtaget fra kravet i punkt f-h er 1) flytninger af dyr til og fra græsningsarealer 2) flytninger af dyr mellem to fysiske naboejendomme, som er meddelt dispensation jfr. § 54, stk. 1.

- d. Måned og år for dødsfald eller slagtning af dyret
  - e. Om muligt køn og race⁷⁰
  - f. Dato for tilflytning og besætningsnummer for den besætning, hvorfra dyret er flyttet. Hvis dyret er indført til Danmark, registreres afsenderlandet i stedet for besætningsnummeret.
  - g. Dato for fraflytning og besætningsnummer for den besætning, hvortil dyret er flyttet. Hvis dyret er udført, registreres modtagerlandet i stedet for besætningsnummeret.
  - h. For dyr, der er flyttet fra besætningen, indregistreringsnummer på transportmidlet anvendt ved flytningen.
3. Optegnelserne skal opbevares i mindst 3 år efter seneste hændelse, og skal på anmodning forevises Fødevarestyrelsen eller NaturErhvervstyrelsen.

Krav 2.5 B. Mærkning af svin og førelse af besætningsregister

1. Svin skal være forsynet med et øremærke til svin, før de forlader oprindelsesbesætningen. Dog skal svin ikke øremærkes, hvis:
  - 1) De flyttes mellem besætninger på samme CHR-nummer.
  - 2) De flyttes mellem besætninger, der er omfattet af en leveringserklæring.
  - 3) De flyttes direkte til et slagteri efter bestemmelserne⁷¹ om gruppevis levering af slagtesvin.
  - 4) De dør eller aflives.
  - 5) Det drejer sig om slagtesvin, der flyttes direkte, eller via et samlested, til et slagteri i Danmark fra oprindelsesbesætningen eller en besætning omfattet af en leveringserklæring. Disse svin kan i stedet for øremærkning forsynes med en skinketatovering.
2. Isatte øremærker må ikke fjernes eller ændres uden Fødevarestyrelsens tilladelse. Tabes eller ødelægges et øremærke, skal der snarest isættes et nyt øremærke med samme nummer. Dog kan tabte eller ødelagte øremærker hos svin erstattes med et øremærke med CHR-nummeret for den besætning, hvori dyret befinder sig. For indførte svin skal erstatningsøremærket dog altid være præget med identifikationskoden, som fremgår af det tabte eller ødelagte mærke. Erstatningsøremærker anvendt på samlesteder skal altid være præget med det CHR-nummer, som fremgår af det tabte eller ødelagte øremærke.
3. Ejeren eller brugeren af en svinebesætning, skal til stadighed føre løbende optegnelser, der indeholder ajourførte oplysninger. Optegnelserne anses for at være ajourførte, såfremt disse er noteret senest 3 dage efter hændelsen. Følgende oplysninger skal fremgå af optegnelserne:
  - Antal svin⁷².

⁷⁰ Hvis køn og race ikke er registreret, er kravet ikke overtrådt i henhold til reglerne om krydsoverensstemmelse.

⁷¹ Bekendtgørelse nr. 1090 af 8. oktober 2014 om mærkning, registrering og flytning af kvæg, svin, får eller geder, §§ 13-15, § 16, stk. 1-4, § 17, stk. 1, § 18, stk. 2-4 og § 19.

⁷² Samlesteder, slagterier, forarbejdningsanlæg, køle- og fryseanlæg og afhentningspladser skal dog ikke føre optegnelser over antal svin.

- Dato for tilflytning, antal modtagne svin og besætningsnummer for den besætning, hvorfra flytningen er foretaget. Hvis dyret eller dyrene er indført til Danmark, registreres afsenderlandet i stedet for besætningsnummeret.
  - Dato for fraflytning, antal afsendte svin og besætningsnummer for den besætning, hvortil flytning er foretaget. Hvis dyret eller dyrene er udført, registreres modtagerlandet i stedet for besætningsnummeret.
Dato for bestilling af erstatningsøremærke samt nummeret på erstatningsøremærket og på det tabte eller ødelagte øremærke, hvis disse er forskellige.
  - Identifikationskode og øvrige oplysninger anført på udenlandsk øremærke for svin indført til Danmark. Optegnelserne skal opbevares i mindst 3 år efter seneste hændelse og skal på anmodning forevises Fødevarestyrelsen eller NaturErhvervstyrelsen.
4. Optegnelserne skal opbevares i mindst 3 år efter seneste hændelse og skal på anmodning forevises Fødevarestyrelsen eller NaturErhvervstyrelsen.

Krav 2.6: Anmeldelse af mistanke om BSE hos et kreatur⁷³

1. Brugeren af en besætning skal ved mistanke om, at der hos et kreatur optræder BSE straks tilkalde en dyrlæge. KO-kravet er også overholdt, hvis anmeldelsen sker til Fødevarestyrelsen. Et levende, selvdødt eller aflivet kreatur kan mistænkes for at lide af BSE, når det fremviser eller har fremvist et fremadskridende sygdomsbillede med neurologiske og adfærdsmæssige symptomer eller en gradvis forringelse af den generelle tilstand som følge af forstyrrelser i centralnervesystemet, og hvor det ikke har været muligt at stille en anden sikker diagnose på grundlag af kliniske eller andre undersøgelser, reaktion på behandling eller laboratorieanalyser.

Krav 2.7: Anmeldelse af mistanke om TSE hos et får eller en ged⁷⁴

1. Den ansvarlige for en fåre- eller gedebesætning skal tilkalde en dyrlæge ved mistanke om, at TSE forekommer i besætningen. KO-kravet er også overholdt, hvis anmeldelsen sker til Fødevarestyrelsen. Et levende, selvdødt eller aflivet får eller en levende, selvdød eller aflivet ged skal mistænkes for at lide af TSE, når dyret fremviser eller har fremvist følgende symptomer, og hvor det ikke har været muligt at stille en anden sikker diagnose på grundlag af kliniske undersøgelser, reaktion på behandling eller laboratorieanalyser:
  - a. Et fremadskridende sygdomsbillede med neurologiske og adfærdsmæssige symptomer,
  - b. En gradvis forringelse af den generelle tilstand som følge af forstyrrelser i centralnervesystemet, eller
  - c. Intens kløe af ikke påviselig årsag.

---

⁷³ Se Fødevarestyrelsens hjemmeside, Vejledning om [BSE overvågning og bekæmpelse](#). Kravet kontrolleres administrativt, da Danmark følger overvågningsprogram på TSE/BSE området. Kravet kontrolleres kun ved udbrud af sygdommen.

⁷⁴ Se Fødevarestyrelsens hjemmeside, Vejledning om [Scrapie overvågning og bekæmpelse](#). Kravet kontrolleres administrativt, da Danmark følger overvågningsprogram på TSE/BSE området. Kravet kontrolleres kun ved udbrud af sygdommen.

Krav 2.8 Regler for kvægbesætninger under offentligt tilsyn på grund af mistanke om BSE eller fund af BSE⁷⁵

1. Drøvtyggere, som er sat under offentligt tilsyn må kun flyttes fra ejendommen med Fødevarestyrelsens godkendelse, og kun hvis de føres direkte til slagtning eller til et kategori 1-forarbejdningsanlæg.

Krav 2.9 Regler for besætninger under offentligt tilsyn på grund af mistanke om TSE eller fund af TSE hos et får eller en ged⁷⁶

1. Får og geder samt embryoner, æg, mælk og mejeriprodukter fra får og geder, som er sat under offentligt tilsyn, må kun flyttes fra ejendommen med Fødevarestyrelsens tilladelse og kun hvis de føres direkte til slagtning eller til et kategori-1-forarbejdningsanlæg.

Krav 2.10: Samhandel med får og geder

1. Kvæg, får og geder, herunder deres sæd, embryoner og æg (oocytter), samhandlet til Danmark, skal være ledsaget af de jf. EU-lovgivningen foreskrevne dokumenter (sundhedscertifikater). Forordning (EF) nr. 999/2001, art. 15 og opfyldte de betingelser, der er fastsat i bilag VIII.
2. Forordning 546/2006 er ophævet, men reglerne gælder fortsat for de bedrifter, der har modtaget får og geder, herunder deres sæd, æg og embryoner, fra andre lande end de, der er opført i bilaget til Kommissionens forordning (EF) nr. 546/2006 før 1. juli 2013, og hvis der i afsendelseslandet har været bekræftet tilfælde af scrapie inden for 3 år før eller efter afsendelsen af de pågældende dyr/avlsmateriale, vil der blive iværksat flytterestriktioner⁷⁷ på modtagerbedriften/-virksomheden i 7 år fra seneste modtagelse af får eller geder eller deres sæd, embryoner og æg. Undtaget herfra er får, sæd, embryoner og æg fra donorer med prionproteingenotypen ARR/ARR.

Modtagelse af får og geder, herunder deres sæd, æg og embryoner fra 1. juli 2013 skal ske i overensstemmelse med TSE forordning 999/2001 artikel 15 og bilag VIII med senere ændringer.

---

⁷⁵ Se Fødevarestyrelsens hjemmeside om [BSE overvågning og bekæmpelse](#). Kravet kontrolleres administrativt, da Danmark følger overvågningsprogram på TSE/BSE området. Kravet kontrolleres kun ved udbrud af sygdommen.

⁷⁶ Se Fødevarestyrelsens hjemmeside, Vejledning om [Scrapie overvågning og bekæmpelse](#). Kravet kontrolleres administrativt, da Danmark følger overvågningsprogram på TSE/BSE området. Kravet kontrolleres kun ved udbrud af sygdommen.

⁷⁷ Flytterestriktionerne betyder, at modtagerbedriften ikke må omsætte får, geder eller dyr, der er fremkommet ved brug af den importerede sæd, embryoner og æg, medmindre de er bestemt til slagtning og kun efter Fødevarestyrelsens anvisning. Flytterestriktionerne vil fortsat gælde selv om de omtalte dyr slagtes, aflives eller dør af naturlige årsager inden udløbet af en 7-årig periode.

Krav 2.14⁷⁸: Veterinære lægemidler⁷⁹

1. Landbrugere, der opdrætter, høster eller jager dyr eller producerer primærprodukter af animalsk oprindelse skal især træffe passende foranstaltninger til alt efter omstændighederne at bruge veterinære lægemidler korrekt i henhold til den relevante lovgivning:
  - a. Der må kun anvendes lægemidler, som dyreejeren har erhvervet gennem dyrlæge, apotek eller anden virksomhed, der er godkendt af Lægemiddelstyrelsen til distribution af lægemidler.
  - b. Receptpligtige lægemidler til dyr skal anvendes i overensstemmelse med dyrlægens anvisning.
  - c. Lægemidler til dyr må ikke anvendes efter ordineringsperiodens udløb, medmindre de er genordineret inden for ordineringsperioden
2. Enhver, der markedsfører fødevarerproducerende dyr er forpligtet til kun at levere dyr eller produkter fra dyr, som
  - a. ikke har fået indgivet ikke-tilladte stoffer,
  - b. ikke har været underkastet ulovlig behandling⁸⁰, og
  - c. for hvilke den fastsatte tilbageholdelsestid er overholdt.
3. Fødevarerproducerende dyr, der indeholder restkoncentrationer af et tilladt lægemiddel, som overstiger den fastsatte maksimalgrænseværdi, må ikke leveres til slagting eller til marked for slagtedyr.
4. Fødevarerproducerende dyr, der er indgivet forbudte eller ikke-tilladte stoffer, herunder dyr, som har gennemgået terapeutisk eller zooteknisk behandling, og hvor behandlingen er sket i strid med betingelserne herfor, må ikke have ophold i en besætning, medmindre dyrene er under offentlig kontrol, og dyrene må ikke markedsføres
5. Produkter, som stammer fra fødevarerproducerende dyr, herunder kød, mælk, æg og honning, må ikke markedsføres, sælges, overdrages, forarbejdes eller anvendes til konsum, hvis de
  - a. indeholder restkoncentrationer af et tilladt veterinært lægemiddel over den fastsatte maksimalgrænseværdi, eller
  - b. indeholder rester af stoffer, der stammer fra ulovlig behandling.
6. Produkter, som stammer fra fødevarerproducerende dyr, der har været behandlet i strid med punkt 2 må ikke markedsføres, sælges, overdrages eller forarbejdes med henblik på konsum.

---

⁷⁸ Kravet gælder ikke for pelsdyr.

⁷⁹ For mere information se "Vejledning om kontrol med hygiejne i primærproduktionen (til fødevareregionerne)"

⁸⁰ Ulovlig behandling er anvendelse af ikke-tilladte stoffer eller produkter samt anvendelse af øvrige lægemidler til andre formål eller på anden måde end fastsat i gældende regler.

Krav 2.15: Foder og vegetabiliske fødevarer må ikke være farligt, håndtering af foderlægemidler, farlige stoffer og affald

1. Landbrugere, som opbevarer foder eller har en produktion af dyr eller primærprodukter af animalsk oprindelse, skal især opbevare og håndtere affald og farlige stoffer separat og sikkert, så farlig forurening undgås. Foder og fødevarer må ikke opbevares sammen med farlige stoffer eller farligt affald (eksempelvis pesticider, biocider, opløsningsmidler, metalspåner mm).
2. Foderlægemidler (foder med indhold af veterinærmedicin) skal opbevares og håndteres isoleret fra resten af fodret. Herunder andre foderlægemidler⁸¹.
3. Landbrugere som anvender foder er ansvarlig for, at foderet overholder grænserne for indhold af nedennævnte uønskede stoffer og forbudte stoffer. Foder skal overholde grænserne for indhold af følgende uønskede og forbudte stoffer:
  - a. Arsen, bly, fluor, kviksølv eller cadmium
  - b. Aflatoxin B1
  - c. Antibiotika⁸²
  - d. Forbudte stoffer⁸³:
    - 1) Fæces, urin og separeret indhold af fordøjelseskanalen efter tømning eller fjernelse af denne, uanset eventuel behandling eller blanding.
    - 2) Huder behandlet med garvestoffer, herunder affald herfra.
    - 3) Frø og andet planteforneringsmateriale, der efter høst er behandlet med plantebeskyttelsesmidler under hensyn til det pågældende anvendelsesformål, og eventuelle biprodukter heraf.
    - 4) Træ, herunder savsmuld og andet materiale, der stammer fra træ, der er behandlet med træbeskyttelsesmidler⁸⁴.
    - 5) Alt affald fra de forskellige faser af rensningen af by-, hus- og industrispildevand⁸⁵, uanset om dette affald videreforarbejdes, og uanset hvor spildevandet stammer fra⁸⁶.
    - 6) Fast byaffald⁸⁷, som fx husholdningsaffald
    - 7) Emballage og dele af emballage fra produkter fra fødevarerindustrien.

⁸¹ Med foderlægemidler menes færdigblandet foder med indhold af et eller flere veterinære lægemidler. Veterinære lægemidler må ikke tilsættes i blandeanlæg eller lign. og foderlægemidler må ikke opbevares eller transporteres i samme silo eller foderanlæg, som andet foder, da der er en risiko for, at efterfølgende foder herved forurenes med lægemidlet.

⁸² Undtagelsen er antibiotika anvendt efter dyrlægens ordination og anvisning.

⁸³ Jf. bilag III i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 767/2009 af 13. juli 2009 om markedsføring og om anvendelse af foder.

⁸⁴ Som defineret i Bilag V til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/8/EF af 16. februar 1998 om markedsføring af biocidholdige produkter.

⁸⁵ Som defineret i artikel 2 i Rådets direktiv 91/271/EØF om rensning af byspildevand

⁸⁶ Udtrykket »spildevand« omfatter ikke »procesvand«, dvs. vand fra uafhængige ledninger i fødevarer- eller foderstofvirksomheder. Når disse ledninger forsynes med vand, må vand kun anvendes til foder, hvis det er sundt og rent vand som specificeret i artikel 4 i Rådets direktiv 98/83/EF af 3. november 1998 om kvaliteten af drikkevand (EFT L 330 af 5.12.1998, s. 32). Ledninger i fiskerivirksomheder kan også forsynes med rent havvand som defineret i artikel 2 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 af 29. april 2004 om fødevarerhygiejne (EUT L 139 af 30.4.2004, s. 1). Procesvand må kun anvendes til foder, hvis det indeholder foderstof- eller fødevareremateriale, og er teknisk frit for rensningsmidler, desinfektionsmidler og andre stoffer, der ikke er tilladt i retsforordningerne for foder.

⁸⁷ Udtrykket »fast byaffald« omfatter ikke køkken- og madaffald som defineret i forordning (EF) nr. 1774/2002.

- 8) Proteinprodukter, der er fremstillet på basis af gærsorterne *Candida* dyrket på n-alkaner.
4. Foder og vegetabiliske fødevarer dyrket eller høstet på virksomheden, må ikke indeholde rester af pesticider over grænseværdierne, eller rester af pesticider, som ikke er godkendt til den pågældende afgrøde⁸⁸.
5. Landbrugeren skal straks, hvis han konstaterer, at foder ikke opfylder kravene til fodersikkerhed, ophøre med brugen af foderet, informere Fødevarestyrelsen og tilbagekalde eventuelt videresolgt foder. Foder der fx indeholder uønskede stoffer over grænseværdi, indeholder forbudte stoffer, indeholder animalsk protein eller er udsat for forurening, overholder ikke krav til fodersikkerhed.

Krav 2.16: Anvendelse af fodertilsætningsstoffer i ren form eller forblandinger⁸⁹

1. Landbrugeren skal bruge fodertilsætningsstoffer, herunder forblandinger, korrekt. Korrekt brug indebærer, at landbrugeren:
  - a. Skal anvende godkendte fodertilsætningsstoffer⁹⁰
  - b. Skal opfylde betingelserne⁹¹ for anvendelsen af fodertilsætningsstoffer og forblandinger⁹².
  - c. Ved beregning af mængden af tilsætningsstoffer, som også forekommer i naturlig tilstand i nogle fodermidler, skal sørge for, at det samlede indhold af tilsat og naturligt forekommende stof ikke overstiger det maksimale indhold, der er fastsat i godkendelsen.
  - d. Kun blander tilsætningsstoffer i forblandinger og i foderstoffer, hvis der sikres fysisk-kemisk og biologisk forenelighed mellem blandingens forskellige bestanddele under hensyn til de tilsigtede virkninger.
  - e. Skal sørge for, at tilskudsfoder, fortyndet som angivet, ikke indeholder tilsætningsstoffer i mængder, der overstiger dem, der er fastsat for fuldfoder.
  - f. Kun anvender mærkede tilsætningsstoffer og forblandinger.

Krav 2.17: Forbud vedrørende animalsk protein

1. Produktionsdyr må ikke fodres med forbudt animalsk protein.
  - a. Det er forbudt at fodre produktionsdyr med foder, som indeholder animalsk protein af landdyr.
  - b. Det er forbudt at fodre drøvtyggere med foder, som indeholder fiskemel.

⁸⁸ Dette fremgår af midlets etikette, brugsanvisning eller off-label godkendelse.

⁸⁹ Forblandinger er koncentrerede blandinger af et eller flere fodertilsætningsstoffer.

Fodertilsætningsstofferne indgår i blandingen i ren form eller med et bærestof. Bærestoffet skal være et fodermiddel (f. eks. hvedeklid eller sojaolie) eller vand.

Foderblandinger som fuldfoder, tilskudsfoder, mineralsk foder, diætetisk foder er ikke forblandinger.

Fodermidler, som korn, sojaskrå, foderkridt, og grovfoder er ikke tilsætningsstoffer. Landbrugeren kan således bruge fodermidler (råvarer som fx korn, sojaskrå, foderkridt eller grovfoder) og foderblandinger (fuldfoder, tilskudsfoder, mineralsk foder, og diætetisk foder) uden at være registreret.

⁹⁰ Tilsætningsstoffet skal være godkendt i henhold til Tilsætningsstofforordningen.

⁹¹ Emballagen eller beholderen til fodertilsætningsstoffer og forblandinger er forsynet med følgende oplysninger: brugsvejledning, sikkerhedsforskrifter for anvendelse samt, hvor det er relevant, de særlige krav, der er fastsat i godkendelsen, herunder dyrearter og -kategorier, som tilsætningsstoffet eller forblandingen af tilsætningsstoffer er beregnet til.

⁹² For blandinger af tilsætningsstoffer skal de betingelser for anvendelsen, der er fastsat ved godkendelsen af hvert enkelt tilsætningsstof, være opfyldt, medmindre andet er fastsat.

- c. Det er forbudt at fodre drøvtyggere med foder, som har påtrykt advarsel om, at foderet kan indeholde fiskemel.

Krav 2.18: Anvendelse af plantebeskyttelsesmidler

1. Der må kun anvendes godkendte plantebeskyttelsesmidler⁹³
2. Godkendte plantebeskyttelsesmidler må kun anvendes på afgrøde, hvortil godkendelsen er givet⁹⁴
3. Godkendte plantebeskyttelsesmidler må kun anvendes i de doser, hvortil godkendelsen er givet⁹⁵.
4. Godkendte plantebeskyttelsesmidler må kun anvendes i de antal maksimale årlige behandlinger, der er anført på etiketten/brugsvejledningen. Kravet gælder således alene for de plantebeskyttelsesmidler, hvor der i henhold til etiketten/brugsvejledningen er fastsat et maksimalt antal årlige behandlinger.

Krav 2.19: Anvendelse af plantebeskyttelsesmidler skal listes i en sprøjtejournal

1. Jordbrugeren skal føre en journal⁹⁶ over enhver anvendelse af plantebeskyttelsesmidler.

Krav 2.20: Håndtering af affald fra medicinanvendelse^{97 98}

1. Landbrugere, der opdrætter, høster eller jager dyr eller producerer primærprodukter af animalsk oprindelse skal især træffe passende foranstaltninger til alt efter omstændighederne at opbevare og håndtere affald og farlige stoffer således, at kontaminering undgås.

Krav 2.21: Tilbagetrækning af sundhedsskadelige fødevarer samt afhjælpning af problemer, konstateret ved offentlig kontrol^{99 100}

1. Hvis en landbruger antager eller har grund til at antage, at en fødevarer, som virksomheden har importeret, tilvirket, forarbejdet eller distribueret, ikke overholder kravene til fødevareresikkerhed, og fødevaren ikke umiddelbart kontrolleres af denne fødevarer virksomhed, træffer han straks forholdsregler med henblik på at trække den pågældende fødevarer tilbage fra markedet og informerer de kompetente myndigheder (den lokale kontrolenhed) herom.

---

⁹³ Bilag 6 til bekæmpelsesmiddelbekendtgørelse nr. 702 af 24. juni 2011 indeholder liste, der løbende opdateres, over plantebeskyttelsesmidler, der har fået fastsat sidste frist (med dato) for anvendelse/besiddelse. Midler med udenlandske etiketter er ikke godkendte i Danmark

⁹⁴ Dette fremgår af midlets etikette, brugsanvisning eller godkendelse til mindre anvendelse (der evt. også står på etiketten).

⁹⁵ Dette fremgår af midlets brugsanvisning

⁹⁶ Journaler kan føres på papir eller i elektronisk form eller kan være en dækkende samling af dokumentation, fx behandlingsplaner, fakturaer eller lignende.

⁹⁷ For mere information, se "[Vejledning om kontrol med hygiejne i primærproduktionen \(til fødevareregionerne\)](#)"

⁹⁸ Kravet gælder ikke for pelsdyr

⁹⁹ For mere information, se "[Vejledning om kontrol med hygiejne i primærproduktionen](#)" (til fødevareregionerne).

¹⁰⁰ Kravet gælder ikke for pelsdyr.

2. Landbrugeren skal straks underrette de kompetente myndigheder, hvis han antager eller har grund til at antage, at en fødevarer, virksomheden markedsfører, kan have sundhedsskadelig virkning på mennesker. Lederen underretter de kompetente myndigheder om de forholdsregler, der træffes, for at afværge, at den endelige forbruger udsættes for risiko, og må ikke forhindre nogen i eller afskrække nogen fra i overensstemmelse med national ret og retspraksis at samarbejde med de nationale myndigheder, hvis dette kan forebygge, reducere eller eliminere risiko ved en fødevarer.
3. Landbrugeren samarbejder med de kompetente myndigheder om de forholdsregler, der træffes med henblik på at undgå eller mindske risiciene ved de fødevarer, virksomheden leverer eller har leveret.
4. Landbrugere skal træffe passende afhjælpende foranstaltninger, når de underrettes om problemer med betydning for fødevarerens sikkerhed, der konstateres ved den offentlige kontrol.
  - a. Forpligtelsen til at træffe passende afhjælpende foranstaltninger gælder både problemer, konstateret ved offentlig kontrol hos primærproducenten, og offentlig kontrol foretaget andre steder, men hvor primærproducentens produkter er involveret. Det kan fx være resultater af slagtedyrskontrol på slagterier.

Krav 2.22: Forebyggelse af indslæbning og spredning af smitsomme sygdomme, der kan overføres til mennesker gennem fødevarer¹⁰¹

1. Landbrugere, der opdrætter, høster eller jager dyr eller producerer primærprodukter af animalsk oprindelse skal især træffe passende foranstaltninger til alt efter omstændighederne at forebygge indslæbning og spredning af smitsomme sygdomme, der kan overføres til mennesker gennem fødevarer, bl.a. ved at træffe forholdsregler ved indsættelse af nye dyr og indberette formodede udbrud af sådanne sygdomme til myndighederne¹⁰². Ved vurdering af, om kravet er overholdt, vil der typisk blive taget udgangspunkt i følgende elementer:
  - a. Ved ind- og udgang fra besætningsområdet skal der være umiddelbar mulighed for at vaske hænder.
  - b. Ved ind- og udgang fra besætningsområdet skal der være umiddelbar mulighed for at rengøre og desinficere fodtøj, overtrækstøj og udstyr, som skal medbringes i besætningsområdet.
  - c. Personer, herunder specielt staldpersonale, med zoonotiske lidelser må ikke have kontakt med besætningens dyr.
  - d. Besøgende som skal ind i besætningsområdet bør oplyses om besætningens sygdomsstatus.

---

¹⁰¹ For mere information, se "[Vejledning om kontrol med hygiejne i primærproduktionen \(til fødevareregionerne\)](#)"

¹⁰² En besætnings kontakt til andre besætninger og det omkringliggende miljø udgør en risiko for indslæbning og udbredelse af smitsomme sygdomme. Specielt zoonoser truer fødevarerens sikkerhed. Zoonoser er sygdomme, som kan angribe både dyr og mennesker. Kontakten med omgivelserne skal, hvor det er muligt, indskrænkes, men ved nødvendig og uundgåelig kontakt skal risikoen for overførsel af smitte reduceres.

- e. Hvis der indkøbes dyr til besætningen, skal leverandørbesætningens sygdomsstatus søges oplyst.
- f. Hvis der indkøbes dyr med ukendt, tvivlsom eller lavere sygdomsstatus end besætningens, skal disse anbringes uden kontakt til besætningens øvrige dyr, eller der skal træffes andre foranstaltninger, der forhindrer en eventuel smitteudbredelse til besætningens øvrige dyr.
- g. Transporter til og fra ejendommen skal kunne foregå uden, at besætningen udsættes for unødigt smitterisiko¹⁰³.
- h. Affald, der har været i kontakt med syge dyr, fx strøelse eller foderrester skal håndteres, så det ikke udgør en smitterisiko. Døde dyr og affald, der skal afhentes af biler fra et forarbejdningsanlæg, skal placeres på god afstand af besætningsområdet eller ved anden indretning placeres, så smitte undgås.¹⁰⁴
- i. Hvis der i en besætning optræder symptomer, som er forenelige med en anmeldepligtig sygdom, som kan overføres til mennesker gennem fødevarer, er den besætningsansvarlige forpligtet til at kontakte en dyrlægepraksis eller Fødevestyrelsen og oplyse om symptomerne.
- j. Sygdomsramte dyr skal kunne isoleres fra besætningens øvrige dyr.
- k. Der skal gennemføres skadedyrsbekæmpelse.

Krav 2.23: Sporbarhed af dyr¹⁰⁵ og fødevarer¹⁰⁶

1. Sporbarhed skal i alle produktions-, tilvirknings- og distributionsled sikres for fødevarer og dyr, der anvendes i fødevarereproduktionen, samt for ethvert andet stof, der er bestemt til, eller som kan forventes at blive tilsat en fødevarer.
2. Landbrugere skal være i stand til at identificere, hvorfra de har fået leveret en fødevarer eller et dyr, der anvendes i fødevarereproduktionen, og ethvert stof, der er bestemt til, eller som kan forventes at blive tilsat en fødevarer. Til det formål skal der etableres systemer og procedurer, hvorved sådanne oplysninger kan stilles til rådighed for de kompetente myndigheder på deres anmodning.
3. Landbrugere skal kunne identificere og etablere systemer og procedurer til identifikation af de virksomheder, hvortil deres produkter bliver leveret. Disse oplysninger skal stilles til rådighed for de kompetente myndigheder på deres anmodning og forklares nedenfor.
4. Til opfyldelse af det generelle sporbarhedskrav i forhold til andre fødevarereproducerende dyr end kvæg, svin, får og geder, skal ejeren eller

¹⁰³ For yderligere information om relevante sygdomme, henvises til [Lov om hold af dyr nr. 432 af 9. juni 2004](#) og [Bekendtgørelse nr. 954 af 13. oktober 2005 om lister over smitsomme sygdomme til lov om hold af dyr](#).

¹⁰⁴ Afstanden beror på en konkret vurdering af forhold omkring ejendommen.

¹⁰⁵ De generelle sporbarhedskrav for kvæg, svin, får og geder anses for opfyldt, hvis besætningsejeren overholder krydsoverensstemmelseskravene vedr. 2.1: øremærkning af kreaturer med godkendte øremærker 2.2: Indberetning af kvæg og deres flytning samt førelse af besætningsregister 2.3: Registrering af husdyrbrug med kvæg, svin, får og geder i CHR 2.4: Øremærkning af får og geder med godkendte øremærker 2.5: Indberetning af får og geder og deres flytning samt førelse af besætningsregister. 2.5B. Mærkning af svin og førelse af besætningsregister. Kontrollen med disse krav og indberetning af overtrædelser sker under disse krav.

¹⁰⁶ Kravet gælder ikke for pelsdyr.

brugeren af besætningen have passende systemer og procedurer til identifikation af, hvorfra eller hvortil dyr er leveret. Sådanne systemer skal indeholde entydige oplysninger om besætning eller anden samling af dyr, hvorfra eller hvortil dyr er leveret, samt oplysninger om antal dyr, der er leveret fra eller til besætningen samt dato herfor. Systemet kan bestå af omsætningsdokumenter, fx købs- og salgsfakturaer, som i nødvendigt omfang suppleres af oversigter med henblik på at lette overskueligheden. Dokumentationen skal være dækkende, umiddelbar tilgængelig og overskuelig.

5. For animalske produkter og vegetabiliske produkter til fødevarerbrug gælder:
  - a. Til opfyldelse af det generelle sporbarhedskrav i forhold til produkter, som stammer fra husdyr, fx mælk og æg, skal ejeren eller brugeren af besætningen have passende systemer og procedurer til identifikation af, hvortil produkter er leveret. Sådanne systemer skal indeholde entydige oplysninger om virksomhed, hvortil produkter er leveret, samt oplysninger om mængde, der er leveret fra besætningen samt dato herfor. Undtaget herfor er direkte salg til den endelige forbruger. Systemet kan bestå af omsætningsdokumenter, fx købs- og salgsfakturaer, som i nødvendigt omfang suppleres af oversigter med henblik på at lette overskueligheden. Dokumentationen skal være dækkende, umiddelbart tilgængelig og overskuelig.
  - b. Til opfyldelse af det generelle sporbarhedskrav i forhold til vegetabiliske produkter, som skal anvendes som fødevarer, skal primærproducenten have passende systemer og procedurer til identifikation af, hvortil produkter er leveret. Sådanne systemer skal indeholde entydige oplysninger om virksomhed, hvortil produkter er leveret, samt oplysninger om mængde, der er leveret fra primærbedriften samt dato herfor. Undtaget herfor er direkte salg til den endelige forbruger. Systemet kan bestå af omsætningsdokumenter, fx købs- og salgsfakturaer, som i nødvendigt omfang suppleres af oversigter med henblik på at lette overskueligheden. Dokumentationen skal være dækkende, umiddelbar tilgængelig og overskuelig.

Krav 2.24: Journaler til dyr og fødevarer^{107 108}

1. Landbrugere, som opdrætter dyr eller producerer primærprodukter af animalsk oprindelse, skal føre journaler (optegnelser) over veterinærlægemidler eller andre behandlinger, som dyrene har fået, behandlingsdatoer og tilbageholdelsesperioder.
Journalerne skal indeholde optegnelser over medicinanvendelse og sikre, at der for hver enkelt behandling noteres følgende ved behandlingens indledning:
  - a. Dato for behandlingens indledning og afslutning

¹⁰⁷For mere information, se "[Vejledning om kontrol med hygiejne i primærproduktionen \(til fødevareregionerne\)](#)".

¹⁰⁸Kravet gælder ikke for pelsdyr.

- b. Hvilke og hvor mange dyr, der er behandlet (entydig identifikation eller hvis dette ikke er muligt, antal, anslået vægt og stinummer eller staldafsnit eller tilsvarende opdeling)
  - c. Hvilket lægemiddel, der er anvendt, dosering og hvordan lægemidlet er indgivet
2. Landbrugere, som opdrætter dyr eller producerer primærprodukter af animalsk oprindelse skal føre journaler over resultaterne af analyser af prøver fra dyrene eller andre prøver, der er taget i en diagnostisk sammenhæng, og som har betydning for menneskers sundhed. Journalen skal omfatte analyseresultater fra fx salmonellakontrol.
3. Landbrugere, som opdrætter dyr eller producerer primærprodukter af animalsk oprindelse, skal føre journaler over alle relevante rapporter om kontrol af dyr eller animalske produkter. Journalen skal omfatte kontrolrapporter fra kontrolbesøg, foretaget af Fødevarestyrelsen og NaturErhvervstyrelsen.
4. Optegnelserne skal opbevares samlet, overskueligt og i datoorden og på forlangende forevises for eller udleveres til kontrolmyndigheden. Optegnelser over medicinsk behandling skal opbevares i mindst 5 år.
Med undtagelse af kravet om opbevaring af optegnelser over medicinsk behandling i mindst 5 år, er der ikke fastsat krav om, hvor længe journaler¹⁰⁹ skal opbevares, men en opbevaringsperiode på 3 år anses for passende. Hvis primærproducenten selv har fastsat en anden periode, skal relevansen heraf vurderes. Journalerne bør opbevares mindst så længe, at de producerede fødevarer må anses for at være fortæret eller destrueret.

Krav 2.25: Sundhedskrav for produktion af mælk og colostrum¹¹⁰

1. Rå mælk og colostrum skal komme fra dyr, der har en god almen sundhedstilstand, ikke udviser nogen tegn på sygdom, som kan kontaminere mælk og colostrum, og navnlig ikke lider af sygdomme i kønsorganerne med flåd, enteritis med diarré og feber eller synlig yverbetændelse.
2. Rå mælk og colostrum skal komme fra dyr, der ikke har sår på yveret, som kan skade mælk og colostrum.
3. Mælk og colostrum fra dyr i behandling og dyr med synlige tegn på sygdomme, der påvirker mælkens og colostrummets sensoriske og sundhedsmæssige kvalitet, bl.a. yverbetændelse, må ikke markedsføres.
4. Dyr, som er smittet eller mistænkes for at være smittet med en af nedennævnte sygdomme, skal isoleres effektivt for at undgå, at de får uønskede virkninger på andre dyrs mælk og colostrum:
  - a. Infektiøse sygdomme, som kan overføres til mennesker gennem mælk og colostrum,

¹⁰⁹ Journaler kan føres på papir eller i elektronisk form eller kan være en dækkende samling af dokumentation, fx kontrolrapporter, analyseresultater eller lignende.

¹¹⁰ For mere information, se "[Vejledning nr. 9048 af 23. december 2005 om mælkekontrol](#)".

- b. Sygdomme, som kan kontaminere mælk og colostrum og navnlig sygdomme i kønsorganerne med flåd, enteritis med diarré og feber eller synlig yverbetændelse,
  - c. Sår på yveret, som kan skade mælk og colostrum.
5. I besætninger, hvor en fysisk adskillelse mellem raske dyr og dyr med for eksempel yverbetændelse ikke er mulig, skal bedriften have procedurer, der giver sikkerhed for, at mælk og colostrum fra syge dyr og dyr i behandling tilbageholdes fx ved et effektivt mærkningssystem af dyrene.

Krav 2.26: Brucellose og tuberkulose i mælkeleverende besætninger¹¹¹

1. Med hensyn til brucellose skal rå mælk og colostrum komme fra køer eller bøfler, der tilhører en besætning, som er fri for eller officielt fri for brucellose¹¹².
2. Med hensyn til brucellose skal rå mælk og colostrum komme fra får eller geder, der tilhører en bedrift, som er fri for eller officielt fri for brucellose (se noten i delkrav 1).
3. Med hensyn til brucellose skal rå mælk og colostrum komme fra hundyr af andre arter, der, hvis de er modtagelige for brucellose, tilhører besætninger, som regelmæssigt kontrolleres for denne sygdom efter en kontrolplan, der er godkendt af den kompetente myndighed.
4. Med hensyn til tuberkulose skal rå mælk og colostrum komme fra køer eller bøfler, der tilhører en besætning, som er officielt fri for tuberkulose (se noten i delkrav 1).
5. Med hensyn til tuberkulose skal rå mælk og colostrum komme fra hundyr af andre arter, der, hvis de er modtagelige for tuberkulose, tilhører besætninger, som regelmæssigt kontrolleres for denne sygdom efter en kontrolplan, der er godkendt af den kompetente myndighed.
6. Hvis der holdes geder sammen med køer, skal gederne undersøges og testes for tuberkulose.
7. Rå mælk fra dyr, der ikke opfylder kravene i punkterne 1-6, kan dog anvendes med Fødevarestyrelsens tilladelse: Når der er tale om køer eller bøfler, som ikke har reageret positivt på en tuberkulin- eller brucelloseprøve eller har nogen symptomer på disse sygdomme, efter at mælken er varmebehandlet, så den giver en negativ alkalisk fosfataseprøve.
8. Rå mælk fra dyr, der ikke opfylder kravene i punkterne 1-6, kan dog anvendes med Fødevarestyrelsens tilladelse: Når der er tale om får eller geder, som ikke har reageret positivt på en brucelloseprøve eller er blevet vaccineret mod brucellose i forbindelse med et godkendt udryddelsesprogram, og som ikke udviser nogen symptomer på denne sygdom, enten:
  - a. Til fremstilling af ost med modningstid på mindst to måneder,
  - b. Efter at mælken er blevet varmebehandlet, så den giver et negativt resultat på en alkalisk fosfataseprøve.
  - c.

---

¹¹¹ Kravet kontrolleres administrativt.

¹¹² I henhold til direktiv 64/432/EØF.

9. Rå mælk fra dyr, der ikke opfylder kravene i punkterne 1-6, kan dog anvendes med Fødevarestyrelsens tilladelse: Når der er tale om hundyr af andre arter, som ikke har reageret positivt på en tuberkulin- eller brucelloseprøve, og som ikke har symptomer på disse sygdomme, men som tilhører en besætning, hvor der er konstateret tuberkulose eller brucellose efter den kontrol, der er omhandlet i punkt 3 eller punkt 5, hvis mælken behandles, så den er sikker.
10. Rå mælk og colostrum fra dyr, som ikke opfylder kravene i krav 2.14, punkt 1, 2 og 4 og krav 2.25, samt ovenstående punkter 1-9, især dyr, der enkeltvis har reageret positivt på en profylaktisk prøve for tuberkulose eller brucellose¹¹³ – må ikke bruges til konsum.
11. Dyr, som er smittet eller mistænkes for at være smittet med brucellose eller tuberkulose, skal isoleres effektivt for at undgå, at de får uønskede virkninger på andre dyrs mælk og colostrum.¹¹⁴

Krav 2.27: Lokaler og udstyr til mælkeproduktion¹¹⁵

1. Malkeanlæg og lokaler, hvor der opbevares, håndteres eller køles mælk og colostrum, skal være placeret og indrettet på en sådan måde, at risikoen for kontaminering af mælk og colostrum begrænses. Der skal være:
  - a. Passende adskillelse fra mulige forureningskilder såsom mødding, toiletter, stald m.v.
  - b. Mulighed for hygiejnisk malkning.
  - c. Mulighed for effektiv rengøring.
  - d. Tilstrækkelig ventilation.
2. Der skal være et lokale til håndtering, køling og opbevaring af mælk og colostrum (herefter mælkeopbevaringsrum). Mælkeopbevaringsrummet skal være beskyttet mod skadedyr, have en passende adskillelse fra de rum, hvor dyrene er opstaldet, og være forsynet med et passende køle- eller frostanlæg. Ved passende adskillelse forstås adskillelse med faste vægge og lofter samt tætsluttende døre.
3. Overflader af udstyr, som kommer i kontakt med mælk og colostrum (redskaber, beholdere, tanke mv. til malkning, indsamling eller transport af mælken / colostrummet) skal være lette at rengøre og om nødvendigt desinficere og skal holdes i god stand. Det kræver anvendelse af glatte, afvaskelige og ikke-toksiske materialer.
4. Efter brugen skal sådanne overflader rengøres og om nødvendigt desinficeres. Efter hver transport eller række af transportere, hvis der kun forløber meget kort tid mellem tømningen og den næste påfyldning, men under alle omstændigheder mindst én gang om dagen, skal beholdere og tanke, der er blevet anvendt til

¹¹³ Som omhandlet i direktiv 64/432/EØF og direktiv 91/68/EØF.

¹¹⁴ Se nærmere om, hvornår et dyr skal anses for at være smittet eller mistænkt for at være smittet med brucellose eller tuberkulose i bekendtgørelse nr. 1417 af 11. december 2007 om kvægtuberkulose hos dyr, der er modtagelige for smitte med *Mycobacterium Bovis*, bekendtgørelse nr. 305 af 3. maj 2000 om brucellose (smitsom kalvekastning) hos kvæg og bekendtgørelse nr. 739 af 21. august 2001 om brucellose hos får og geder.

¹¹⁵ For mere information, se "Vejledning nr. 9048 af 23. december 2005 om mælkekontrol".

transport af mælk, og colostrum rengøres og desinficeres på en passende måde, inden de anvendes på ny.

Krav 2.28: Hygiejne under malkning og indsamling¹¹⁶

1. Malkningen skal foregå på en hygiejnisk måde, idet navnlig følgende sikres:
  - a. Inden malkningen påbegyndes skal patter, yver og de tilgrænsende dele være rene. Ved anvendelse af våd aftørring med bomuldsklude skal kluden desinficeres mellem aftørring af hvert enkelt dyr.
  - b. Dyr, der er i medicinsk behandling, så der er sandsynlighed for, at medicinrester overføres til mælk og colostrum, identificeres, og mælk og colostrum taget fra sådanne dyr før udløbet af den foreskrevne tilbageholdelsesperiode, må ikke anvendes til konsum.
2. Umiddelbart efter malkningen skal mælk og colostrum anbringes på et rent sted, der er indrettet og udstyret, så kontaminering undgås. Ved et rent sted forstås fx en mælketank eller lignende beholder, som er placeret i et dertil indrettet lokale til håndtering, køling og opbevaring af mælk og colostrum (et mælkeopbevaringsrum jf. afsnittet om krav til lokaler og udstyr ovenfor), eller som er placeret udendørs. Placering af mælketank og samtlige betjeninge, herunder mandehul, udluftningsventil og haner m.v., skal sikre mælk og colostrum mod forurening, temperatursvingninger eller andre kvalitetsforringelser.
3. Mælken skal øjeblikkelig nedkøles til højst 8 °C, hvis den afhentes dagligt, eller til højst 6° C, hvis der ikke finder daglig afhentning sted.
4. Colostrummet skal opbevares separat og øjeblikkeligt nedkøles til 8 °C, hvis den afhentes dagligt, eller til højst 6 °C, hvis der ikke finde daglig afhentning sted, eller nedfryses.
5. Landbrugere behøver ikke at opfylde ovenstående temperaturkrav, hvis mælken opfylder kriterierne for celle- og kimtal i rå mælk og hvis:
  - a. Mælken forarbejdes senest to timer efter malkningen, eller
  - b. En højere temperatur er nødvendig af teknologiske årsager i forbindelse med fremstilling af bestemte mejeriprodukter, og den kompetente myndighed giver tilladelse hertil.

Krav 2.29: Æg til konsum

1. Æg skal fra primærproducentens virksomhed, og indtil næste omsætningsled, holdes rene, tørre og fri for fremmed lugt og beskyttes effektivt mod stød og direkte sollys.

Krav 2.30: Anvendelse af biocider og journal over biocider¹¹⁷

1. Landbrugeren, der høster eller producerer vegetabiliske fødevarer¹¹⁸, skal anvende biocid korrekt efter kravene i den relevante lovgivning. Krav til anvendelsen fremgår af vejledningen til produktet.

¹¹⁶For mere information, se "Vejledning nr. 9048 af 23. december 2005 om mælkekontrol".

¹¹⁷ **Biocider er midler til bekæmpelse af skadedyr andre steder end på planter. Det drejer sig om rottegift, musegift, insektgift mod fluer og hvepse i stalden, midler mod utøj på dyr, samt desinfektionsmidler. Midler til bekæmpelse af muldvarper er ikke biocider.**

¹¹⁸ Eksempelvis brødhvede, sukkerroer, frugt og grønt.

2. Landbrugeren skal føre journal over enhver anvendelse af biocid¹¹⁹.

Krav 2.31: Sporbarhed af foder samt forsyning fra registreret virksomhed

Landbrugere skal etablere systemer og procedurer for sporbarheden af foder, således at landbruger er i stand til at identificere hvorfra eller hvortil foder er leveret¹²⁰.

1. Landbruger skal for ethvert modtaget foderstof føre journal over:
  - a. Modtagelsesdato
  - b. Fodertype
  - c. Mængde
  - d. Leverandør

Landbruger skal for ethvert udleveret foderstof føre journal over:

- a. Udleveringsdato
  - b. Fodertype
  - c. Mængde
  - d. Bestemmelsessted
2. Landbrugeren må kun forsyne sig hos¹²¹ eller anvende foder fra virksomheder, der er registreret eller godkendt i henhold til Foderhygiejneforordningen.

Krav 2.32: Journal over analyseresultater og reaktion til myndigheder

1. Landbrugeren skal føre register (journal) over alle relevante analyser fra planter eller andre prøver (fx af mælk eller kød), der er af betydning for menneskers sundhed.
2. Landbrugeren skal reagere ved at kontakte Fødevarestyrelsen, når analyseresultater viser, at der er risiko forbundet med foder.

Krav 2.34: Journal over anvendelse af genetisk modificeret frø (GMO-frø)

1. Der skal føres et register over enhver anvendelse af genetisk modificerede frø.

---

¹¹⁹ Journaler kan føres på papir eller i elektronisk form eller kan være en dækkende samling af dokumentation, fx behandlingsplaner, fakturaer eller lignende.

¹²⁰ Dette vil ofte fremgå af følgeseddel/omsætningsdokument suppleret med den tilhørende faktura.

¹²¹ "Forsyne sig hos" dækker alle aktiviteter i forbindelse med primærproduktionen, så som fx høst og transport af korn.

Dyrevelfærd

Dyrevelfærdsområdet omfatter krav, der skal sikre dyrevelfærden for alle landbrugsdyr.

Kravene vedrører:

- Krav til staldindretning (krav 3.4, 3.11, 3.16, 3.18, 3.21, 3.27 - 3.29, 3.33, 3.36, 3.38, 3.42 og 3.44).
- Udstyr i stalde (krav 3.5, 3.7, 3.12 - 3.15).
- Håndtering af dyrene, herunder tilsyn, pasning og pleje (krav 3.2, 3.4, 3.8, 3.17, 3.19, 3.34, 3.35, 3.43, 3.45).
- Rengøring og desinfektion (krav 3.20).
- Foder og vand (krav 3.22 - 3.26, 3.31, 3.32, 3.39, 3.40).
- Beskæftigelsesmateriale til svin (krav 3.30, 3.37).
- Faglig uddannelse (krav 3.1).
- Optegnelser (krav 3.3).
- Avlsmetoder (krav 3.9).
- Operative indgreb (krav 3.10, 3.41).

På de følgende sider kan du se alle de krav, der gælder for Dyrevelfærd.

Krav 3.1: Alle landbrugsdyr, personale

1. Dyrene skal passes af et tilstrækkeligt antal personer, der har de relevante faglige færdigheder og kvalifikationer og den relevante faglige viden, således at dyrene kan passes velfærds-mæssigt forsvarligt.

Krav 3.2: Alle landbrugsdyr, tilsyn med dyr og passende behandling af syge dyr

1. Alle dyr, der holdes i produktionssystemer, hvor deres velfærd kræver, at de hyppigt bliver tilset af mennesker, tilses mindst én gang om dagen. Dyr, der opdrættes eller holdes i andre systemer, tilses så tilpas hyppigt, at de ikke lider nogen overlast.
2. Der skal være passende fast eller mobil belysning af tilstrækkelig styrke til rådighed, så dyrene til enhver tid kan tilses nøje.
3. Alle dyr, der synes at være syge eller tilskadekomne, skal omgående have en passende behandling. Hvis et dyr ikke kommer sig hurtigt af denne behandling, skal en dyrlæge konsulteres hurtigst muligt. Om fornødent skal syge eller tilskadekomne dyr isoleres i et passende rum med tør eller bekvem strøelse, når dette er hensigtsmæssigt.

Krav 3.3: Alle landbrugsdyr, optegnelser¹²²

1. Enhver, der holder dyr, skal føre optegnelser over al medicinsk behandling og over antallet af døde dyr, som måtte være konstateret i forbindelse med hvert enkelt tilsyn. Hvis disse oplysninger kræves optegnet i anden forbindelse, er en sådan optegnelse også tilstrækkelig til at opfylde kravet.
2. Optegnelser skal opbevares i mindst tre år og stilles til rådighed i forbindelse med en inspektion eller efter anmodning.

Krav 3.4: Alle landbrugsdyr, bevægelsesfrihed

1. Rum eller arealer, hvor dyr holdes, skal indrettes på en sådan måde, at dyrets behov tilgodeses. Det skal herunder sikres, at dyret har den fornødne bevægelsesfrihed også under optagelse af foder og drikke og ved hvile. Dette finder tilsvarende anvendelse på bindsel, tøjlr og lignende indretninger.
2. Dyr skal endvidere sikres mod vejr og vind i overensstemmelse med deres behov.

Krav 3.5: Alle landbrugsdyr, rum og bygninger til husning af dyr

1. De materialer, der anvendes til opførelse af rum, hvor dyr holdes, navnlig til konstruktion af bokse og udstyr, som dyrene kan komme i kontakt med, må ikke være skadelige for dyrene og skal kunne rengøres og desinficeres effektivt.
2. Rum og udstyr til fastgørelse af dyrene skal konstrueres og vedligeholdes på en sådan måde, at der ikke er skarpe kanter eller fremspring, der kan påføre dyrene skade.

---

¹²² Kravet gælder kun for pelsdyr.

3. Luftcirkulation, støvindhold, temperatur, relativ luftfugtighed og koncentration af gasarter skal holdes på et niveau, som ikke er skadeligt for dyrene.
4. Dyr, der holdes indendørs, må hverken holdes i permanent mørke eller være udsat for kunstigt lys uden passende afbrydelser. Hvis der ikke er tilstrækkeligt naturligt lys til at opfylde dyrenes adfærdsmæssige og fysiologiske behov, skal der være en passende kunstig belysning.

Krav 3.6: Alle landbrugsdyr, der holdes udendørs

1. Dyr, der holdes udendørs, skal være bedst muligt beskyttet mod rovdyr og smitterisici.

Krav 3.7: Alle landbrugsdyr, automatiseret eller mekanisk udstyr

1. Alt automatiseret eller mekanisk udstyr, der er af betydning for dyrenes sundhed og velfærd, skal efterses mindst én gang om dagen. Eventuelle konstaterede fejl skal udbedres straks, og hvis dette ikke lader sig gøre, skal der træffes passende foranstaltninger til at beskytte dyrenes sundhed og velfærd.
2. Hvis dyrenes sundhed og velfærd afhænger af et mekanisk ventilationssystem, skal der være et passende reservesystem, der gør det muligt at sikre en udluftning, der er tilstrækkelig til at bevare dyrenes sundhed og velfærd, hvis systemet svigter. Der skal endvidere være et alarmsystem, som advarer om systemsvigt. Alarmsystemet skal testes regelmæssigt.

Krav 3.8: Alle landbrugsdyr, vand, foder og andre stoffer

1. Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.
2. Intet dyr må gives foder eller drikke på en måde, der kan påføre det lidelse eller skade. Foder og drikke må heller ikke indeholde stoffer, der kan forårsage lidelse eller skade.
3. Udstyr til fodring og vanding skal være udformet, fremstillet og installeret på en sådan måde, at der er mindst mulig risiko for forurening af foder og vand og for skadelige virkninger af en eventuel indbyrdes rivalisering mellem dyrene.
4. Et dyr må ikke indgives andre stoffer end de stoffer, der gives med tilladte terapeutiske eller forebyggende formål eller i tilladt zooteknisk behandlingsøjemed, som defineret i artikel 1, stk. 2, litra c), i direktiv 96/22/EF¹²³, medmindre det er blevet påvist ved videnskabelige studier af dyrs velfærd eller på grundlag af de erfaringer, der er gjort, at det pågældende stof ikke er skadeligt for dyrets sundhed eller velfærd.

---

¹²³ Rådets direktiv 96/22/EF af 29. april 1996 om forbud mod anvendelse af visse stoffer med hormonal og thyreostatisk virkning og af β -agonister i husdyrbrug (EFT L 125 af 23. 5. 1996, s. 3).

Krav 3.9: Alle landbrugsdyr, avlsmetoder

1. Der må ikke anvendes naturlig eller kunstig avl eller avlsmetoder, der påfører eller kan påføre de berørte dyr smerte, skade, lidelse, angst, varigt mén eller væsentlig ulempe. Dette gælder dog ikke ved anvendelse af metoder, der kan medføre minimale eller kortvarige lidelser eller sår, eller som kan nødvendiggøre indgreb, som ikke medfører vedvarende skade, hvis disse metoder er tilladt i henhold til anden lovgivning.
2. Der må ikke holdes dyr til landbrugsformål, hvis det ikke ud fra dyrets genotype eller fænotype med rimelighed kan forventes, at det kan ske uden at skade dyrets sundhed eller velfærd.

Krav 3.10: Alle landbrugsdyr, undtagen svin, operative indgreb

1. Operative indgreb, der kan påføre dyret lidelse bortset fra uvæsentlig smerte af forbigående beskaffenhed, må kun foretages af en dyrlæge, medmindre indgrebet er uopsætteligt. Lidelse og smerte skal begrænses i videst muligt omfang.
2. Operative og lignende indgreb, som har til formål at ændre et dyrs udseende, må ikke foretages.

Særlige bestemmelser om halekupering og kastration af dyr:

3. Dyr må kun halekuperes, hvis det konkret er påkrævet af veterinære hensyn. Dyret skal bedøves, inden kuperingen foretages.
4. Lam må – på trods af punkt 3 – halekuperes ved anvendelse af elastrator, hvis det sker inde for dyrets 2. – 7. levedøgn. Den tilbageværende halestump skal kunne dække anus og vulva. Halekuperingen kan foretages af producenten uden forudgående bedøvelse af lammet.
5. Halekupering af dyr skal altid foretages af en dyrlæge, medmindre andet følger af punkt 4.
6. Dyr må kun kastreres, hvis dyret er bedøvet, inden kastrationen foretages.
7. Kastration af lam og gedekid kan foretages af producenten ved anvendelse af klemning og elastrator i kombination, hvis det sker inden for dyrets første 4 leveuger, og en dyrlæge forinden kastrationen har lagt en lokalbedøvelse på dyret.
8. Kalve kan kastreres ved anvendelse af en burdizzotang, hvis det sker inden for dyrets første 4 leveuger, hvis dyrlægen forinden kastrationen har lagt en lokalbedøvelse på dyret, og dyret gives længevarende smertebehandling.
9. Foretages kastration efter kalvens første 4 leveuger, skal det ske kirurgisk, og dyret skal gives længerevarende smertebehandling.
10. Kastration af dyr skal altid foretages af en dyrlæge, med mindre andet følger af punkt 7.

Særlige bestemmelser om afhorning af dyr:

11. Afhorning af dyr må kun foretages af en dyrlæge under anvendelse af bedøvelse.
12. Afhorning af kalve, som er under 3 måneder gamle, kan foretages af producenten, såfremt bedøvelse af den enkelte kalv er foretaget af en dyrlæge umiddelbart forud for afhorningen.
13. Ved afhorning af kalve, som er under 3 måneder gamle, skal følgende regler iagttages:
  - a. Der må ved indgrebet kun anvendes el- eller gasopvarmede brændjern. Brændjernene skal kunne opvarmes til mindst 600 grader C og skal kunne holde denne temperatur under hele afhorningsprocessen. Elopvarmede brændjern skal opfylde de sikkerhedskrav, der er fastsat i stærkstrømslovgivningen.
  - b. Hårene omkring hornanlægget afklippes før brændingen, og såfremt hornanlægget er længere end ca. 1 cm, afskæres dette med en kniv umiddelbart før brændingen.
  - c. Dyret skal fastholdes således, at hovedet ikke kan bevæges under brændingen.
  - d. Brændingen skal foretages på ét hornanlæg ad gangen og skal gennemføres uden afbrydelser så hurtigt som muligt og være tilendebragt inden for ca. 20 sekunder pr. hornanlæg. Der må ikke brændes flere gange på hvert hornanlæg.
  - e. Mellem brænding af hvert hornanlæg renses brændhjernet for slagger ved hjælp af en stålborste.
  - f. Den, der betjener et elektrisk brændjern, skal være bekendt med bestemmelserne i ellovgivningen om anvendelse og kontrol af elektrisk håndværktøj og kravene til beskyttelse mod indirekte berøring fx ved anvendelse af fejlstrømsafbryder eller lignende.
14. Afhorning af dyr ved anvendelse af ætsende stoffer, gummibånd, elastratorer og lignende er forbudt.

Særlige bestemmelser for hold af slagtekyllinger og rugeægproduktion:

15. Trimning af næb er forbudt. Trimning af næb på en flok kyllinger kan dog foretages i særlige tilfælde inden 10 dage efter udrugning, hvis det er nødvendigt for at imødegå alvorlig fjerpilning eller kannibalisme eller for at hindre skade på høner under parring.
16. Der må maksimalt trimmes en tredjedel af kyllingens næb målt fra næseborets yderste del til næbspidsen. Trimning må kun foretages af en person, som har modtaget kyndig vejledning heri.
17. Amputation af tæer, kam og sporer er forbudt. Amputation på en flok hanekyllinger kan dog undtagelsesvist ske inden 72 timer efter udrugning, hvis det i det enkelte tilfælde skønnes nødvendigt af hensyn til dyrenes velfærd. Ved amputation af tæer må kun det yderste led af den bagudrettede tå fjernes.
18. Anvendelse af fjerpilningshæmmende midler, der hæftes på høns for at reducere deres synsfelt ("briller") eller sættes på hønsenes øjeæble for at ændre deres farvesyn (farvede "kontaktlinser"), er forbudt.

Særlige bestemmelser for hold af æglæggende høner:

19. Der må ikke foretages næbtrimning, jf. dog punkt 20-22.
20. Næbtrimning må foretages på kyllinger, som er under 10 dage gamle og skal anvendes til æglægning.
21. Der må maksimalt trimmes en tredjedel af kyllingens næb målt fra næseborets yderste del til næbspidsen.
22. Næbtrimning må kun foretages af en person, som har modtaget kyndig vejledning heri.
23. Anvendelse af fjerpilningshæmmende midler, der hæftes på høner for at reducere deres synsfelt ("briller") eller sættes på hønernes øjeæble for at ændre deres farvesyn (farvede "kontaktlinser"), er forbudt.

Særlige bestemmelser for øremærkning af dyr:

24. Ved påsætning af øremærker på dyr skal såvel mærker som tænger til anbringelse af mærkerne være af en sådan konstruktion, at mærkningen kan ske uden unødigt smerte for dyret, og mærkerne må efter anbringelsen ikke trykke eller beskadige dyrenes ører.
25. Øremærker til kvæg, svin og andre større pattedyr skal bestå enten af en plade, som er bøjet således, at mærket omslutter ørets kant og lukkes med et øret gennemborende forbindelsesstykke mellem pladens to dele, eller af to plader, som anbringes på hver sin side af øret og er forbundet med et forbindelsesstykke, der gennemborer øret.
26. Mærket skal være forsynet med passende stop- og lukkeindretning, der er fremstillet på en sådan måde, at forbindelsesstykket samtidig med mærkets påsætning ombøjes (vegnes) eller dækkes således, at det ikke kan forvolde skade.
27. Mærket skal ved påsætningen fastgøres på forsvarlig måde, og dets kanter og hjørner skal være afrundede.

Krav 3.11: Kalve, arealkrav og enkeltbokse

1. Kalve over otte uger må ikke holdes i enkeltbokse, medmindre en dyrlæge har attesteret, at deres helbred eller adfærd kræver, at de holdes isoleret for at blive behandlet.
2. Når kalvene opstaldes flokvis, skal hver kalv have et frit areal på mindst 1,5 m² for hver kalv med en levende vægt på over 150 kilo men på under 220 kilo, og på mindst 1,8 m² for hver kalv med en levende vægt på over 220 kilo.
3. En enkeltboks til en kalv skal være mindst lige så bred som den stående kalvs højde over skulderkammen, og den skal være mindst lige så lang som kalvens kropslængde målt fra mulens forkant til den bagerste del af Tuber ischii (sædebensknuden) ganget med 1,1.
4. Enkeltbokse til kalve må ikke være forsynet med massive vægge men skal være forsynet med skillevægge med åbninger, der giver kalvene mulighed for at se og røre andre kalve. Dette gælder dog ikke enkeltbokse, der benyttes til isolering af syge eller tilskadekomne dyr.

Krav 3.12: Kalve, materialer, der anvendes til stalde

1. De materialer, der anvendes til stalde, navnlig bokse og inventar, som kalvene kan komme i kontakt med, må ikke være skadelige for kalvene og skal kunne rengøres og desinficeres effektivt.

Krav 3.13: Kalve, elektriske installationer

1. Indtil der er indført fællesskabsbestemmelser på området, skal de elektriske installationer være anbragt i overensstemmelse med gældende nationale bestemmelser for at undgå, at kalvene får elektriske stød.

Krav 3.14: Kalve, isolering, opvarmning og ventilation

1. Bygningens isolering, opvarmning og ventilation skal sikre, at luftcirkulation, støvindhold, temperatur, relativ luftfugtighed og koncentrationer af luftarter holdes på et niveau, som ikke er skadeligt for kalvene.

Krav 3.15: Kalve, automatiseret eller mekanisk udstyr

1. Alt automatiseret eller mekanisk udstyr, der kan indvirke på kalvenes sundhed og velfærd, skal kontrolleres mindst én gang daglig. Hvis der opdages defekter, skal disse straks udbedres, og hvis det ikke lader sig gøre, skal der træffes passende foranstaltninger til at sikre kalvenes sundhed og velfærd, indtil defekten er udbedret.
2. Anvendes der et mekanisk ventilationssystem, skal der forefindes et egnet reservesystem, således at der kan ske tilstrækkelig luftfornyelse til at beskytte kalvenes sundhed og velfærd, hvis systemet svigter. Der skal endvidere være installeret et alarmsystem til at advare den ansvarlige for dyreholdet om svigtet. Alarmsystemet skal afprøves jævnligt.

Krav 3.16: Kalve, belysning

1. Kalvene må ikke til stadighed holdes i mørke. For at imødekomme kalvenes adfærdsmæssige og fysiologiske behov skal der forefindes en passende naturlig eller kunstig belysning. Den kunstige belysning skal svare til varigheden af den naturlige belysning mellem kl. 9 og kl. 17.
2. Der skal derudover være en passende (fast eller mobil) lyskilde af tilstrækkelig styrke til, at kalvene til enhver tid kan tilses.

Krav 3.17: Kalve, tilsyn, herunder pasning og pleje

1. Opstaldede kalve skal tilses mindst to gange dagligt af den ansvarlige for dyreholdet og kalve, der holdes udendørs, mindst en gang dagligt.
2. Syge eller tilskadekomne kalve skal omgående behandles og skal om nødvendigt kunne isoleres i egnede rum med tør og bekvem strøelse.
3. En dyrlæge skal konsulteres hurtigst muligt, hvis kalven ikke viser tegn på bedring ved den i pkt. 2 nævnte pleje.

Krav 3.18: Kalve, bevægelsesfrihed

1. Staldene skal være indrettet således, at hver kalv kan lægge sig, hvile, rejse sig og foretage hudpleje uden besvær.

Krav 3.19: Kalve, fastbinding

1. Kalve må ikke bindes. Flokvist opstaldede kalve kan dog bindes i perioder på højst en time på det tidspunkt, hvor de fodres med mælk eller mælkeerstatning.
2. Hvis der benyttes bindsler, må disse ikke skade kalvene, og de skal kontrolleres regelmæssigt og om fornødent tilpasses for at sikre, at de sidder bekvemt. Bindslet skal være udformet således, at enhver risiko for, at kalven kan blive kvalt eller komme til skade, undgås, og således, at kalven kan bevæge sig i overensstemmelse med krav 3.18.

Krav 3.20: Kalve, rengøring og desinfektion

1. Stalde, båse, inventar og redskaber til kalve skal rengøres og desinficeres på passende måde for at forebygge udvikling af sygdomsfremkaldende organismer.
2. Ekskrementer, urin og uspist foder eller spildfoder skal fjernes så ofte, som nødvendigt, for at forhindre lugt, og for ikke at tiltrække fluer eller rotter og mus.

Krav 3.21: Kalve, gulve og lejearealer

1. Gulvene må hverken være glatte eller ujævne, så der er risiko for, at kalvene kommer til skade, og de skal være konstrueret således, at kalve, der står eller ligger på dem, ikke kommer til skade eller udsættes for lidelse. De skal være tilpasset kalvenes størrelse og vægt og danne en hård, jævn og stabil overflade.
2. Lejearealet skal være bekvemt, rent, tørt og må ikke kunne skade kalvene. Der skal i passende omfang udlægges strøelse til kalve under to uger.

Krav 3.22: Kalve, foder

1. Alle kalve skal have adgang til foder, der passer til deres alder, vægt, adfærdsmæssige og fysiologiske behov af hensyn til deres velfærd og sundhed.
2. For at sikre kalvenes velfærd, sundhed og vækst, samt for at opfylde deres adfærdsmæssige behov, skal foderet have et tilstrækkeligt indhold af jern til at sikre en gennemsnitlig hæmoglobinkoncentration i blodet på mindst 4,5 mmol/l.
3. Der skal gives en minimumsration af fiberholdigt foderstof hver dag for alle kalve, der er over to uger gamle, idet mængden øges fra 50 g til 250 g om dagen for kalve, der er fra otte til 20 uger gamle.
4. Kalvene må ikke forsynes med mundkurv.

Krav 3.23: Kalve, fodring

1. Alle kalve skal fodres mindst to gange daglig. Hvis kalvenes opdrættes flokvis og ikke fodres efter ædelyst eller ved hjælp af automatisk fodringssystem, skal hvert dyr have adgang til foder på samme tid som de andre i flokken.

Krav 3.24: Kalve, vand

1. Kalve på over to uger skal have adgang til frisk vand i tilstrækkelig mængde eller kunne stille deres væskebehov ved at drikke andre drikke. I meget varmt vejr eller for syge kalve skal der dog være frisk drikkevand til rådighed til enhver tid.

Krav 3.25: Kalve, udstyr til fodring og vand

1. Udstyr til fodring og vanding skal være udformet, fremstillet, placeret og vedligeholdt på en sådan måde, at der er mindst mulig risiko for forurening af kalvenes foder og vand.

Krav 3.26: Kalve, råmælk til kalve

1. Kalve skal have råmælk snarest muligt efter fødslen og i hvert fald inden for de første seks levetimer.

Krav 3.27: Svin, arealkrav

1. Der skal være frit gulvareal til hver fravænnet gris eller hvert avls- og slagtesvin, der opdrættes i flok, på mindst:
  - 0,15 m² til svin med en gennemsnitsvægt på 10 kg eller derunder.
  - 0,20 m² til svin med en gennemsnitsvægt på mellem 10 kg og 20 kg.
  - 0,30 m² til svin med en gennemsnitsvægt på mellem 20 kg og 30 kg.
  - 0,40 m² til svin med en gennemsnitsvægt på mellem 30 kg og 50 kg.
  - 0,55 m² til svin med en gennemsnitsvægt på mellem 50 kg og 85 kg.
  - 0,65 m² til svin med en gennemsnitsvægt på mellem 85 kg og 110 kg.
  - 1,00 m² til svin med en gennemsnitsvægt på over 110 kg.
2. Det samlede frie gulvareal, som er til rådighed for hver gylt efter løbning og hver so, når gylte og/eller søer holdes i flok, skal henholdsvis være på mindst 1,64 m² og 2,25 m². Når disse dyr holdes i flokke på færre end seks dyr, bør det frie gulvareal øges med 10 %. Når disse dyr holdes i flokke på 40 eller flere dyr, kan det frie gulvareal nedsættes med 10 % ¹²⁴.
3. For gylte efter løbning og drægtige søer gælder endvidere følgende om gulvareal: En del af det areal, der kræves efter pkt. 2 og som skal svare til mindst 0,95 m² pr. gylt og mindst 1,3 m² pr. so, skal være et sammenhængende areal med fast gulv, hvoraf højst 15 % består af åbninger til dræning ¹²⁴.
4. Når der anvendes fuldspaltegulve af beton til svin i flok, må bredden af spalteåbningen ikke være over:
  - a. 11 mm for pattegrise
  - b. 14 mm for fravænnede grise
  - c. 18 mm for avls- og slagtesvin
  - d. 20 mm for gylte efter løbning og søer. ¹²⁴
5. Når der anvendes fuldspaltegulv af beton til svin i flok, skal bjælkebredden mindst være:
  - a. 50 mm for pattegrise og fravænnede grise, og
  - b. 80 mm for avls- og slagtesvin, gylte efter løbning og søer ¹²⁵.

¹²⁴ I medfør af direktivets art. 3, nr. 9, gælder dette punkt fra den 1. januar 2003 for alle nyopførte og genopførte bedrifter og bedrifter, der tages i brug for første gang efter denne dato. Fra den 1. januar 2013 gælder dette punkt for alle bedrifter.

¹²⁵ Se note 136 jf. delkrav 2.

Krav 3.28: Svin, opbinding

1. Opbinding af svin er forbudt.

Krav 3.29: Svin, drægtige søer og gylte i flok¹²⁶

1. Søer og gylte skal senest 4 uger efter løbning og indtil 7 dage før forventet faring være løsgående i løsdriftssystemer i større eller mindre grupper.
2. Den sti, hvor flokken holdes, skal have sider, hvis længde er over 2,8 m. Når disse dyr holdes i flokke på færre end seks dyr, skal den sti, hvor flokken holdes, have sider, hvis længde er over 2,4 m.

Krav 3.30: Svin, beskæftigelsesmateriale til søer og gylte

1. Drægtige søer og gylte skal have permanent adgang til en tilstrækkelig mængde halm eller andet manipulerbart materiale, der kan opfylde deres behov for beskæftigelsesmateriale.¹²⁴
2. For ikke-drægtige søer og gylte finder bestemmelserne om beskæftigelsesmateriale i lov om indendørs hold af drægtige søer og gylte tilsvarende anvendelse.

Krav 3.31: Svin, fodersystem til søer og gylte i flok

1. Søer og gylte, der holdes i flokke, skal fodres ved hjælp af et system, der sikrer, at hvert dyr kan få tilstrækkeligt foder, også når der er konkurrenter til foderet til stede.

Krav 3.32: Søer og gylte, foder

1. Søer og gylte skal have adgang til en tilstrækkelig mængde halm, fyldigt foder eller foder med højt fiberindhold, der kan give mæthedfølelse og opfylde deres behov for at tygge.

Krav 3.33: Svin, isolation af svin

1. Svin, som skal holdes i flok, og som er særlig aggressive, er blevet angrebet af andre svin eller er syge eller skadede, kan dog opstaldes midlertidigt i individuelle stier.¹²⁷
2. I så fald skal de pågældende stier være så store, at dyrene let kan vende sig, hvis dette ikke er i modstrid med specifik veterinærrådgivning.

---

¹²⁶ I medfør af direktivets art. 3, nr. 9, gælder dette punkt fra den 1. januar 2003 for alle nyopførte og genopførte bedrifter og bedrifter, der tages i brug for første gang efter denne dato. Fra den 1. januar 2013 gælder dette punkt for alle bedrifter. Det fremgår endvidere, at dette punkt ikke gælder for bedrifter med under ti søer.

¹²⁷ I medfør af direktivets art. 3, nr. 9, gælder dette punkt fra den 1. januar 2003 for alle nyopførte og genopførte bedrifter og bedrifter, der tages i brug for første gang efter denne dato. Fra den 1. januar 2013 gælder dette punkt for alle bedrifter.

Krav 3.34: Svin, støjniveau

1. I den del af bygningen, hvor der holdes svin, skal følgende undgås:
  - a. Vedvarende støjniveauer så høje som 85 decibel.
  - b. Konstant eller pludselig støj.

Krav 3.35: Svin, belysning

1. Svin skal holdes i lys med en lysintensitet på mindst 40 lux i en periode på mindst 8 timer pr. dag.

Krav 3.36: Svin, indretning af stalde

1. Svinestaldene skal være indrettet således, at hvert svin kan lægge sig samt hvile og rejse sig uden besvær.
2. Svin skal have adgang til et fysisk og temperaturmæssigt behageligt lejeareal, der er tilstrækkeligt drænet og rent, og som gør det muligt for alle dyrene at ligge ned samtidig.
3. Ethvert svin skal kunne se andre svin med undtagelse af svin, der holdes isoleret på grund af sygdom eller tilskadekomst.
4. I ugen før det forventede faretidspunkt og under faring kan drægtige søer og gylte uanset pkt. 3 holdes uden for synsvidde af artsfæller.

Krav 3.37: Svin, beskæftigelsesmaterialer

1. Svin skal have permanent adgang til en tilstrækkelig mængde materiale, som de på rette vis kan undersøge og rode i, såsom halm, hø, træ, savsmuld, svampekompost, tørv eller en blanding heraf, som ikke bringer dyrenes sundhed i fare.

Krav 3.38: Svin, gulvflader

1. Gulvene må hverken være glatte eller ujævne, så der er risiko for, at svinene kommer til skade, og de skal være udformet, konstrueret og vedligeholdt således, at svin, der står eller ligger på dem, ikke kommer til skade eller udsættes for lidelse. De skal være tilpasset svinenes størrelse og vægt og danne en hård, jævn og stabil overflade.

Krav 3.39: Svin, fodring

1. Alle svin skal fodres mindst én gang daglig. Hvis svinene opdrættes flokvis og ikke fodres efter ædelyst eller ved hjælp af automatisk fodringssystem, der fodrer dyrene individuelt, skal hvert dyr have adgang til foder på samme tid som de andre i flokken.

Krav 3.40: Svin, vand

1. Svin på over to uger skal have permanent adgang til vand i tilstrækkelig mængde.

Krav 3.41: Svin, operative indgreb

1. Alle procedurer, der har til formål at foretage indgreb med andre end terapeutiske eller diagnostiske formål eller til identificering af svin og som resulterer i beskadigelse eller tab af en følsom del af kroppen eller ændring af knoglestrukturen, forbydes med følgende undtagelser:
  - a. En ensartet formindskelse af pattegrises hjørnetænder ved slibning eller klipning senest på syvendedagen efter fødslen således, at der bliver en intakt, glat flade tilbage. Orners hjørnetænder kan om nødvendigt formindskes i længden for at undgå beskadigelse af andre dyr eller af sikkerhedsgrunde.
  - b. Afklipning af en del af halen.
  - c. Kastrering af hansvin ved andre metoder end overrivning af væv.
  - d. Næseringning, dog kun når dyrene holdes i udendørs opdrætssystemer og i overensstemmelse med den nationale lovgivning.
2. Hverken haleklipning eller formindskelse af hjørnetænder må foretages rutinemæssigt, men kun hvis der er vidnesbyrd om, at der er forårsaget skader på sopatter eller andre svins ører eller haler. Inden udførelsen af disse procedurer skal der træffes andre foranstaltninger til at forhindre halebidning og andre uvaner under hensyntagen til miljøet og belægningsgraden. Utilstrækkelige miljøforhold eller driftsledelsessystemer skal derfor ændres.
3. Ovennævnte procedurer må kun udføres af en dyrlæge eller en person, der er uddannet heri, og som har erfaring i udførelsen af de anvendte teknikker med passende midler og under hygiejniske forhold.
4. Hvis der foretages kastration eller haleklipning senere end på syvendedagen efter fødslen, skal den altid foretages af en dyrlæge og under bedøvelse og yderligere længerevarende analgesi.

Krav 3.42: Svin, særlige bestemmelser for orner

1. Ornestier skal være placeret og konstrueret således, at ornen kan vende sig, høre, lugte og se andre svin.
2. Stien til en voksen orne skal have et frit gulvareal på mindst 6 m². Hvis stien også anvendes til naturlig bedækning, skal det frie gulvareal for en voksen orne være på mindst 10 m², og der må ikke være nogen hindringer i stien.

Krav 3.43: Svin, særlige bestemmelser for søer og gylte

1. Der skal træffes foranstaltninger til at minimere aggression i flokke.
2. Drægtige søer og gylte skal om nødvendigt behandles mod eksterne og interne parasitter. Drægtige søer og gylte skal gøres rene, når de anbringes i farestien.
3. I ugen før det forventede faretidspunkt skal søer og gylte have passende redbygningmateriale i tilstrækkelig mængde, medmindre dette teknisk ikke kan lade sig gøre med det gyllesystem, der anvendes på bedriften.
4. Der skal være et frit areal bag ved soen eller gylten for at lette naturlig faring eller faring, hvortil der kræves hjælp.

5. Farestier, hvor søer holdes løse, skal være forsynet med en beskyttelsesanordning til pattegrisene, som fx friholderbøjler.

Krav 3.44: Svin, særlige bestemmelser for pattegrise

1. En så stor del af det samlede gulvareal, at alle pattegrisene kan hvile på det samtidig, skal være fast gulv eller dækket med en måtte eller strøet med halm eller andet passende materiale.
2. Hvis der anvendes en fareboks, skal pattegrisene have tilstrækkelig plads til at die uden vanskelighed.
3. Pattegrise må ikke vænnes fra soen, før de er mindst 28 dage gamle, medmindre det ellers ville gå ud over moderdyrets eller pattegrisenes velfærd eller sundhed.
4. Pattegrisene kan dog fravænes indtil 7 dage tidligere, hvis de flyttes til specialiserede stalde, der tømnes og renses og desinficeres grundigt inden anbringelsen af en ny gruppe, og som er adskilte fra stalde, hvor der holdes søer, for at minimere overførelsen af sygdomme til pattegrisene.

Krav 3.45: Svin, særlige bestemmelser for fravænnede grise og avls-/fedesvin

1. Hvis svinene er opstaldet flokvis, skal der træffes foranstaltninger til at forhindre slagsmål, der går ud over normal adfærd.
2. Svinene skal holdes i stabile flokke og blandes så lidt som muligt.
3. Hvis svin, der ikke kender hinanden, skal blandes, skal det ske i så ung en alder som muligt, fortrinsvis inden eller indtil en uge efter fravæning. Når svin blandes, skal de have tilstrækkelige muligheder for at flygte fra og skjule sig for andre svin.
4. Når der viser sig tegn på alvorlige kampe, skal årsagerne hertil straks undersøges, og der skal træffes passende foranstaltninger, fx ved om muligt at give dyrene rigeligt med halm eller andet beskæftigelsesmateriale.
5. Svin, der udviser vedholdende aggressivitet over for andre dyr, eller som er ofre for denne aggressivitet, skal midlertidigt isoleres eller holdes på afstand af flokken.
6. Anvendelse af beroligende medikamenter for at lette blanding må kun ske i helt særlige situationer og kun efter konsultation af en dyrlæge.¹²⁸

---

¹²⁸ Dette punkt er ikke gennemført i dansk lovgivning på Justitsministeriets område. Der findes imidlertid regler om lægemidler til dyr i kapitel 4 i lov nr. 433 af 9. juni 2004 om dyrlæger (med senere ændringer). I medfør af bl.a. lovens § 12, stk. 3, har Fødevarestyrelsen udstedt bekendtgørelse nr. 785 af 25. juni 2010 om dyrlægers anvendelse, udlevering og ordinerings af lægemidler til dyr (med senere ændringer).

Bilag 1 - Retsgrundlag

Nedenfor kan du i skemaet se de danske retsregler, der ligger til grund for kravene. Skemaet er opdelt i fire kolonner.

I kolonne 1 kan du se kravnummeret.

I kolonne 2 kan du se de danske retsregler, der ligger til grund for kravet.

I kolonne 3 kan du se henvisningen til de EU-retsregler, der danner grundlag for de danske krav vedrørende krydsoverensstemmelse.

I kolonne 4 kan du se angivelse af, hvilken kontrolmyndighed, der har kompetence til at kontrollere kravet.

Du kan se den fulde tekst til kravene i det foregående afsnit om krydsoverensstemmelse.

Du kan finde den til enhver tid gældende baggrundslovgivning på

www.retsinformation.dk eller på www.naturerhverv.dk/landbrug/krydsoverensstemmelse

Krav nr.	Dansk retsgrundlag	EU retsgrundlag	Kontrol myndighed
1.1		Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 1310/2013 (Overgangsforordningen) om bl.a. ændring af RFO 73/2009, bilag III.	NaturErhvervstyrelsen
1.7	Bekendtgørelse nr. 853 af 30. juni 2014 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v., §§ 8, stk. 1, §§ 22, 23 og § 26 for så vidt angår forurening af grundvand og overfladevand.	Rådets direktiv 91/676/EØF af 12. dec. 1991 om beskyttelse af vand mod forurening forårsaget af nitrater, der stammer fra landbruget, art. 4 og 5, bilag II, A, 5).	NaturErhvervstyrelsen
1.8	Bekendtgørelse nr. 853 af 30. juni 2014 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v., § 9	Rådets direktiv 91/676/EØF af 12. dec. 1991 om beskyttelse af vand mod forurening forårsaget af nitrater, der stammer fra landbruget, art. 4 og 5, bilag II, A, 5) og bilag III, 1, 2)	NaturErhvervstyrelsen
1.9	Bekendtgørelse nr. 853 af 30. juni 2014 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v., §§ 11, 12, 22, 24, 25, stk. 1-2, og § 26, for så vidt angår forurening af grundvand og overfladevand.	Rådets direktiv 91/676/EØF af 12. dec. 1991 om beskyttelse af vand mod forurening forårsaget af nitrater, der stammer fra landbruget, art. 4 og 5, bilag II, A, 5) og bilag III, 1, 2)	NaturErhvervstyrelsen
1.10	Bekendtgørelse nr. 915 af 27. juni 2013 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning,	Rådets direktiv 91/676/EØF af 12. dec. 1991 om beskyttelse af vand mod forurening forårsaget af nitrater, der	NaturErhvervstyrelsen

	ensilage m.v. § 13. stk. 1 og 2, § 14, stk.1, og lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 (med senere ændringer) om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, for så vidt angår afstandskravene til enkelt vandindvindingsanlæg, fælles vandindvindingsanlæg og vandløb (herunder dræn) og søer, § 8, stk. 1, nr. 1-3.	stammer fra landbruget, art. 4 og 5, bilag II, A, 5) og bilag III, 1, 2)	
1.11	Bekendtgørelse nr. 853 af 30. juni 2014 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. §§ 15, 16, 22, 24, § 25, stk. 3, og § 26, for så vidt angår forurening af grundvand og overfladevand	Rådets direktiv 91/676/EØF af 12. dec. 1991 om beskyttelse af vand mod forurening forårsaget af nitrater, der stammer fra landbruget, art. 4 og 5 og bilag II, A, 5).	NaturErhvervstyrelsen
1.12	Bekendtgørelse nr. 853 af 30. juni 2014 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. § 18 stk. 1, 25 stk. 1, og § 26, for så vidt angår forurening af grundvand og overfladevand	Rådets direktiv 91/676/EØF af 12. dec. 1991 om beskyttelse af vand mod forurening forårsaget af nitrater, der stammer fra landbruget, art. 4 og 5, bilag II, A, 5) og bilag III, 1, 2).	NaturErhvervstyrelsen
1.13	Bekendtgørelse nr. 853 af 30. juni 2014 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v., § 29	Rådets direktiv 91/676/EØF af 12. dec. 1991 om beskyttelse af vand mod forurening forårsaget af nitrater, der stammer fra landbruget, art.4 og 5, bilag II, A, 1) og 3) og bilag III, 1, 1)	NaturErhvervstyrelsen
1.14	Bekendtgørelse nr. 853 af 30. juni 2014 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v., § 28, stk. 2-4 og stk. 6-7, og § 30, stk. 1	Rådets direktiv 91/676/EØF af 12. dec. 1991 om beskyttelse af vand mod forurening forårsaget af nitrater, der stammer fra landbruget, art. 4 og 5, bilag II, A, 6).	NaturErhvervstyrelsen
1.15	Bekendtgørelse nr. 853 af 30. juni 2014 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. § 30, stk. 2-4	Rådets direktiv 91/676/EØF af 12. dec. 1991 om beskyttelse af vand mod forurening forårsaget af nitrater, der stammer fra landbruget, art. 4 og 5, bilag II, A, 2) og 3).	NaturErhvervstyrelsen
1.16	Lovbekendtgørelse nr. 1208 af 30. september 2013 om vandløb for så vidt angår dyrkning, jordbehandling og plantning	Rådets direktiv 91/676/EØF af 12. dec. 1991 om beskyttelse af vand mod forurening forårsaget af nitrater, der stammer fra landbruget, art. 5, stk. 4	NaturErhvervstyrelsen

1.17	Bekendtgørelse nr. 928 af 16. juli 2010 om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2010/2011 og om plantedække (med senere ændringer), § 40, bekendtgørelse nr. 845 af 12. juli 2011 om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2011/2012 og om plantedække (med senere ændringer), § 40. bekendtgørelse nr. 804 af 18. juli 2012 om jordbrugets anvendelse af gødning i planperiode 2012/2013 og om plantedække (med senere ændringer), § 38 og bekendtgørelse nr. 975 af 29. juli 2013 om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2013/2014 og om plantedække (med senere ændringer), § 45, samt lovbekendtgørelse nr. 500 af 12. maj 2013 om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, § 22, stk. 1 og § 23, stk. 1 og stk. 3, bekendtgørelse 903 af 29. juli 2014 om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2014/2015 og om plantedække, § 45.	Rådets direktiv 91/676/EØF af 12. dec. 1991 om beskyttelse af vand mod forurening forårsaget af nitrater, der stammer fra landbruget, art. 5, stk. 4, bilag III, 1, 3) og bilag II, B, 9)	NaturErhvervstyrelsen
1.18	Lovbekendtgørelse nr. 500 af 12. maj 2013 om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, § 11, stk. 4	Rådets direktiv 91/676/EØF af 12. dec. 1991 om beskyttelse af vand mod forurening forårsaget af nitrater, der stammer fra landbruget, art.5, stk. 4 og bilag III, 1, 3)	NaturErhvervstyrelsen
1.19	Lovbekendtgørelse nr. 500 af 12. maj 2013 om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, § 5	Rådets direktiv 91/676/EØF af 12. dec. 1991 om beskyttelse af vand mod forurening forårsaget af nitrater, der stammer fra landbruget, art. 5, stk. 4 og bilag III, 1, 3)	NaturErhvervstyrelsen
1.21	Bekendtgørelse nr. 928 af 16. juli 2010 om jordbrugets	Rådets direktiv 91/676/EØF af 12. dec. 1991 om beskyttelse af vand mod	NaturErhvervstyrelsen

	<p>anvendelse af gødning i planperioden 2010/2011 og om plantedække, §§ 30-35, bekendtgørelse nr. 804 af 18. juli 2012 om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2012/2013 og om plantedække (med senere ændringer), §§ 27-33, jf. §§ 48-51 og bekendtgørelse nr. 975 af 29. juli 2013 om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2013/2014 og om plantedække, jf. §§ 29-33, §§ 38-39 og § 42, bekendtgørelse 903 af 29. juli 2014 om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2014/2015 og om plantedække, §§29-33 og §§ 37-44.</p>	<p>forurening forårsaget af nitrater, der stammer fra landbruget, art. 5, stk. 4 og bilag II, B, 8)</p>	
1.22	<p>Bekendtgørelse nr. 853 af 30. juni 2014 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. § 27, stk. 1, § 31, § 32, § 33, stk. 1 og 2, og § 34.</p>	<p>Rådets direktiv 91/676/EØF af 12. dec. 1991 om beskyttelse af vand mod forurening forårsaget af nitrater, der stammer fra landbruget, art. 4 og 5, bilag III, 1, 2 og 3.</p>	<p>NaturErhvervstyrelsen</p>
1.23	<p>Lovbekendtgørelse nr. 951 af 3. juli 2013 om naturbeskyttelse, § 3, stk. 1-3, for så vidt arealet er beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder, habitatområder henholdsvis fuglebeskyttelsesområder, jf. dog §§ 1-2 i bekendtgørelse nr. 1172 af 20. november 2006 om beskyttede naturtyper (med senere ændringer).</p>	<p>Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter, art. 6 og Rådets direktiv 79/409/EØF af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle, art. 3 og 4</p>	<p>NaturErhvervstyrelsen</p>
1.24	<p>Lovbekendtgørelse nr. 951 af 3. juli 2013 om naturbeskyttelse, § 8, stk. 1, og bekendtgørelse nr. 1316 af 21. december 2011 om klitfredning, § 1, stk. 1, for så vidt arealet er beliggende inden</p>	<p>Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter, art. 6</p>	<p>NaturErhvervstyrelsen.</p>

	for internationale naturbeskyttelsesområder, habitatområder henholdsvis fuglebeskyttelsesområder		
1.25	Lovbekendtgørelse nr. 951 af 3. juli 2013 om naturbeskyttelse, § 15, stk. 1, for så vidt arealet er beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder, habitatområder henholdsvis fuglebeskyttelsesområder	Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter, art. 6	NaturErhvervstyrelsen.
1.26	Lovbekendtgørelse nr. 940 af 3. juli 2013 om beskyttelse af de ydre koge i Tøndermarsken §§ 10-12, § 16, stk. 1 og 2, § 17, stk. 1 og 2, § 18, stk. 1, § 19, stk. 1, og § 20, for så vidt arealet er beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder, habitatområder henholdsvis fuglebeskyttelsesområder ¹²⁹	Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter, art. 6 og Rådets direktiv 79/409/EØF af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle, art. 3 og 4	NaturErhvervstyrelsen
1.29	Lovbekendtgørelse nr. 678 af 14. juni 2013 om skove, § 8, nr. 4, 1. pkt., og §§ 11 og 28.	Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter, art. 6 og Rådets direktiv 79/409/EØF af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle, art. 3 og 4	NaturErhvervstyrelsen.
1.31	Bekendtgørelse 915 af 27. juni 2013 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. § 19 stk. 1	Direktiv 91/676/EØF af 12. december 1991 om beskyttelse af vand mod forurening forårsaget af nitrater, der stammer fra landbruget, artikel 4 og 5, og bilag II, A, nr. 5.	NaturErhvervstyrelsen
1.32	Bekendtgørelse nr. 853 af 30. juni 2014 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v., § 19, stk. 2 og 4, jf. bilag 2, nr. 1, 1.pkt. Og nr. 2, 1. pkt.	Direktiv 91/676/EØF af 12. december 1991 om beskyttelse af vand mod forurening forårsaget af nitrater, der stammer fra landbruget, artikel 4 og 5, og bilag II, A, nr. 5.	NaturErhvervstyrelsen

¹²⁹ Jf. bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om afgrænsning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder med senere ændringer.

1.33	Bekendtgørelse nr. 106 af 29. januar 2014 om god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM), § 3, stk. 1-3	Rådets forordning (EF) 73/2009 af 19. januar 2009 om fælles regler for den fælles landbrugspolitik's ordninger for direkte støtte til landbrugere og om fastlæggelse af visse støtteordninger for landbrugere, bilag III, jf. art. 6	NaturErhvervstyrelsen
1.34	Bekendtgørelse nr. 1317 af 20. november 2006 (med senere ændringer) om forbud mod markafbrænding af halm m.v. § 1	Rådets forordning (EF) 73/2009 af 19. januar 2009 om fælles regler for den fælles landbrugspolitik's ordninger for direkte støtte til landbrugere og om fastlæggelse af visse støtteordninger for landbrugere, bilag III, jf. art. 6	NaturErhvervstyrelsen
1.35	Lovbekendtgørelse nr. 635 af 7. juni 2010 (med senere ændringer) om vandforsyning m.v., § 18, stk. 1, § 22, stk. 3, og § 58, stk. 2 og 3, Bekendtgørelse nr. 106 af 29. januar 2014 om god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM), § 9	Rådets forordning (EF) 73/2009 af 19. januar 2009 om fælles regler for den fælles landbrugspolitik's ordninger for direkte støtte til landbrugere og om fastlæggelse af visse støtteordninger for landbrugere, bilag III, jf. art. 6	NaturErhvervstyrelsen
1.36	Bekendtgørelse nr. 106 af 29. januar 2014 om god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM), § 7.	Rådets forordning (EF) 73/2009 af 19. januar 2009 om fælles regler for den fælles landbrugspolitik's ordninger for direkte støtte til landbrugere og om fastlæggelse af visse støtteordninger for landbrugere, bilag III, jf. art. 6	NaturErhvervstyrelsen
1.37	Bekendtgørelse nr. 106 af 29. januar 2014 om god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM) som ændret ved bekendtgørelse nr. 830 af 27. juni 2014.	Rådets forordning (EF) 73/2009 af 19. januar 2009 om fælles regler for den fælles landbrugspolitik's ordninger for direkte støtte til landbrugere og om fastlæggelse af visse støtteordninger for landbrugere, bilag III, jf. art. 6	NaturErhvervstyrelsen
1.38			

Område 2 - Folkesundhed, dyresundhed og plantesundhed

2.1	Bekendtgørelse nr. 1090 af 8. oktober 2014 om mærkning, registrering og flytning af kvæg, svin, får eller geder, § 2, stk. 1-3, § 3, § 4, stk. 1 og 2, § 5 og § 6, stk. 1	SMR 7: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1760/2000 af 17. juli 2000 om indførelse af en ordning for identifikation og registrering af kvæg og om mærkning af oksekød og oksekødsprodukter, art. 4.	NaturErhvervstyrelsen
2.2	Bekendtgørelse nr. 1090 af 8. oktober 2014 om mærkning, registrering og flytning af kvæg,	SMR 7: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1760/2000 af 17. juli 2000 om indførelse af en	NaturErhvervstyrelsen

	svin, får eller geder, §§ 27-29, § 44, stk. 1 og 2, §§ 45-46, § 47, stk. 2, dog undtaget indberetning om tilstand i § 27, stk. 2, nr. 3	ordning for identifikation og registrering af kvæg og om mærkning af oksekød og oksekødsprodukter, art. 7.	
2.3	Bekendtgørelse nr. 1237 af 30. oktober 2013 om registrering af besætninger i CHR, § 6.	SMR 6, 7 og 8: Rådets direktiv 2008/71/EF af 15. juli 2008 om identifikation og registrering af svin, art. 3, Rådets forordning (EF) nr. 21/2004 af 17. december 2003 om indførelse af en ordning for identifikation og registrering af får og geder, art. 3 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1760/2000 af 17. juli 2000 om indførelse af en ordning for identifikation og registrering af kvæg og om mærkning af oksekød og oksekødsprodukter og om ophævelse af Rådets forordning (EF) 820/92, art. 5. Kommissionens beslutning af 23. oktober 2000 om nærmere regler for registrering af bedrifter i nationale databaser for svin som fastsat i Rådets direktiv 64/432/EØF.	NaturErhvervstyre Isen
2.4	Bekendtgørelse nr. 1090 af 8. oktober 2014 om mærkning, registrering og flytning af kvæg, svin, får eller geder (med senere ændringer), §§ 21-22, dog undtaget kravet om, at får og geder skal mærkes senest 60 dage efter fødsel, og undtaget kravet om at får og geder skal mærkes senest 4 måneder efter fødsel for besætninger med minimum 500 moderdyr og hvor dyrene læmmer udendørs, idet denne frist forlænges til 6 måneder efter dyrets fødsel, § 23, stk. 1-4, § 24 og § 25, stk. 1	SMR 8: Rådets forordning (EF) nr. 21/2004 af 17. dec. 2003 om indførelse af en ordning for identifikation og registrering af får og geder, art. 4.	NaturErhvervstyre Isen
2.5	Bekendtgørelse nr. 1090 af 8. oktober 2014 om mærkning,	SMR 8: Rådets forordning (EF) 21/2004 af 17. dec. 2003 om	NaturErhvervstyre Isen

	registrering og flytning af kvæg, svin, får eller geder, § 39, stk. 1 og 2, §§ 40-41, § 52, stk. 1 og 2, § 53, § 54, stk. 1 og 3 samt § 55, stk. 2	indførelse af en ordning for identifikation og registrering af får og geder, art. 3 og 5.	
2.5B	Bekendtgørelse nr. 1090 af 8. oktober 2014 om mærkning, registrering og flytning af kvæg, svin, får eller geder, §§ 7-8, § 9, stk. 1-5, § 11, § 48, stk 1 og 2, § 49 og § 51, stk. 2	SMR 6: Rådets direktiv 2008/71/EF af 15. juli 2008 om identifikation og registrering af svin, artikel 4 og 5.	NaturErhvervstyre Isen
2.6	Bekendtgørelse nr. 878 af 1. juli 2013 om overvågning og bekæmpelse af BSE hos kvæg, § 3	Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 999/2001 af 22. maj 2001 om fastsættelse af regler for forebyggelse af, kontrol med og udryddelse af visse transmissible spongiforme encephalopatier, art. 11	NaturErhvervstyre Isen
2.7	Bekendtgørelse nr. 930 af 7. september 2006 (med senere ændringer) om overvågning og bekæmpelse af TSE hos får og geder, § 3	Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 999/2001 af 22. maj 2001 om fastsættelse af regler for forebyggelse af, kontrol med og udryddelse af visse transmissible spongiforme encephalopatier, art. 11	NaturErhvervstyre Isen
2.8	Bekendtgørelse nr. 878 af 1. juli 2013 om overvågning og bekæmpelse af BSE hos kvæg § 16 og 17, stk. 1	Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 999/2001 af 22. maj 2001 om fastsættelse af regler for forebyggelse af, kontrol med og udryddelse af visse transmissible spongiforme encephalopatier (med senere ændringer), art. 12 og 13	NaturErhvervstyre Isen
2.9	Bekendtgørelse nr. 1288 af 20. december 2011 om overvågning og bekæmpelse af TSE hos får og geder , § 15 og § 16, stk. 1 og 3	Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 999/2001 af 22. maj 2001 om fastsættelse af regler for forebyggelse af, kontrol med og udryddelse af visse transmissible spongiforme encephalopatier, art. 12 og 13	NaturErhvervstyre Isen
2.10	Bekendtgørelse nr. 1276 af 13. december 2004 om samhandel indenfor den Europæiske Union med får og geder samt indførsel af får og geder fra tredjelande, § 5, stk. 1, pkt. 5, stk. 3 og 4, og § 7 og bekendtgørelse nr. 774 af 29. august 2001 (med senere ændringer) om	SMR 12: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 999/2001 af 22. maj 2001 om fastsættelse af regler for forebyggelse af, kontrol med og udryddelse af visse transmissible spongiforme encephalopatier	NaturErhvervstyre Isen

	veterinærkontrol ved ind- og udførsel af levende dyr, § 4, stk. 1 og bekendtgørelse nr. 734 af 27. juni 2011 om veterinærkontrol ved indførsel af avlsmateriale og animalske nonfood produkter m.v., § 4, stk. 1	(med senere ændringer), art. 15.	
2.14	Bekendtgørelse nr. 780 af 24. juni 2010 (med senere ændringer) om dyreejeres anvendelse af lægemidler til dyr samt offentlig kontrol og fødevarerens egenkontrol med restkoncentrationer, § 10, jf. § 3, stk. 1, § 5, stk. 1, § 11, stk. 1 og 2, § 16, stk. 1-3, §§ 17-19	SMR 10 og 11: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 178/2002 af 28. januar 2002 om generelle principper og krav i fødevarerlovningen, om oprettelse af Den Europæiske Fødevarerens sikkerhedsautoritet og om procedurer vedrørende fødevarerens sikkerhed, art. 14, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 af 29. april 2004 om fødevarerhygiejne, bilag I, del A, II, pkt. 4 g og j, jf. art. 4, stk. 1, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 853/2004 af 29. april 2004 om særlige hygiejnebestemmelser for animalske fødevarer, bilag III, afsnit IX, kap. I, I, pkt. 1 d og e, jf. art. 3, stk. 1.	NaturErhvervstyre Isen
2.15	Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 178/2002 af 28. januar 2002 om generelle principper og krav i fødevarerlovningen, om oprettelse af Den Europæiske Fødevarerens sikkerhedsautoritet og om procedurer vedrørende fødevarerens sikkerhed, art 14, 15 og 20, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 af 29. april 2004 om fødevarerhygiejne, bilag I, del A, II, punkt 5 f, jf. art. 4, stk. 1, samt Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 183/2005 af 12. januar 2005	SMR 11: Europaparlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 178/2002 af 28. jan. 2002 om generelle principper og krav i fødevarerlovningen, om oprettelse af Den Europæiske Fødevarerens sikkerhedsautoritet og om procedurer vedrørende fødevarerens sikkerhed, art. 15 og 20, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 af 29. april 2004 om føde-varerhygiejne, bilag I, del A, II, nr. 5 f, jf. art. 4, stk. 1 samt Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 183/2005 af 12. januar 2005 om krav til foderstofferhygiejne, bilag I, del A, I, nr.	NaturErhvervstyre Isen

	<p>om krav til foderstofhygiejne, bilag I, del A, I, punkt 4 e, jf. art. 5, stk. 1 og bilag III, punkt 1 og 2, jf. art. 5, stk. 5, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 396/2005 af 23. februar 2005 om maksimalgrænseværdier for pesticidrester i eller på vegetabiliske og animalske fødevarer og foderstoffer og om ændring af Rådets direktiv 91/414/EØF, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 767/2009 af 13. juli 2009 om markedsføring og om anvendelse af foder, ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1831/2003 og ophævelse af Rådets direktiv 79/373/EØF, Kommissionens direktiv 80/511/EØF, Rådets direktiv 82/471/EØF, 83/228/EØF, 93/74/EØF, 93/113/EF og 96/25/EF og Kommissionens beslutning 2004/217/EF art. 6, stk. 1, bilag III.</p> <p>Bekendtgørelse nr. 775 af 28. juni 2011 (med senere ændringer) om foder og foderstofvirksomheder, §§ 3 og 6</p>	<p>4 e, jf. art. 5, stk. 1 og bilag III, nr. 1 og 2, jf. art. 5, stk. 5, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) 396/2005 af 23. februar 2005 om maksimalgrænseværdier for pesticidrester i eller på vegetabiliske og animalske fødevarer og foderstoffer og om ændring af Rådets direktiv 91/414/EØF, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 767/2009 af 13. juli 2009 om markedsføring og om anvendelse af foder, art. 6, stk. 1, Bilag III.</p>	
2.16	<p>Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 178/2002 af 28. januar 2002 om generelle principper og krav i fødevarerlovgivningen, om oprettelse af Den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet og om procedurer vedrørende fødevarer sikkerhed, artikel 17, stk. 1, samt Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 af</p>	<p>SMR 11: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 178/2002 af 28. januar 2002 om generelle principper og krav i fødevarerlovgivningen, om oprettelse af Den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet og om procedurer vedrørende fødevarer sikkerhed, artikel 17, stk. 1, samt Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 af 29. april 2004 om fødevarerhygiejne, bilag I, del A, II, nr.</p>	<p>NaturErhvervstyrelsen</p>

	29. april 2004 om fødevarehygiejne, bilag I, del A, II, punkt 4 j, jf. art. 4, stk. 1. Europa-Parlamentets og Rådets forordning 1831/2003, art. 3, stk. 1.	4 j, jf. art. 4, stk. 1	
2.17	Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 999/2001 af 22. maj 2001 om fastsættelse af regler for forebyggelse af, kontrol med og udryddelse af visse transmissible spongiforme encephalopatii (med senere ændringer), art. 7. Bekendtgørelse nr. 775 af 28. juni 2011 (med senere ændringer) om foder og foderstofvirkomheder, § 3	SMR 11 og 12: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 999/2001 af 22. maj 2001 om fastsættelse af regler for forebyggelse af kontrol med og udryddelse af visse transmissible spongiforme encephalopatii (med senere ændringer), art. 7	NaturErhvervstyre Isen
2.18	Forordning nr. 1107/2009 af 21. oktober 2009 om markedsføring af plantebeskyttelsesmidler og om ophævelse af Rådets Direktiv 79/117/EØF og 91/414/EØF, art. 55, første og anden sætning og Lovbekendtgørelse nr. 878 af 26. juni 2010 (med senere ændringer) om kemikalier, § 3 og § 10, stk. 2.	SMR 9: Forordning nr. 1107/2009 af 21. oktober 2009 om markedsføring af plantebeskyttelsesmidler og om ophævelse af Rådets Direktiv 79/117/EØF og 91/414/EØF, art. 55, første og anden sætning	NaturErhvervstyre Isen
2.19	Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 af 29. april 2004 om fødevarehygiejne, bilag I, del A, II, nr. 5 h og III, nr. 9 a, jf. art. 4, stk. 1, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 183/2005 af 12. januar 2005 om krav til foderstofhygiejne, bilag I, del A, II, nr. 2 a.	SMR 11: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 af 29. april 2004 om fødevarehygiejne, bilag I, del A, II, nr. 5 h og III, nr. 9 a, jf. art. 4, stk. 1, og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 183/2005 af 12. januar 2005 om krav til foderstofhygiejne, bilag I, del A, II, nr. 2 a.	NaturErhvervstyre Isen
2.20	Bekendtgørelse nr. 780 af 24. juni 2010 om dyreejeres anvendelse af lægemidler til dyr samt offentlig kontrol og fødevare-virkomheders egenkontrol med restkoncentrationer, § 5, stk. 1	SMR 11: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 af 29. april 2004 om fødevarehygiejne, bilag I, del A, II, nr. 4 g, jf. art. 4, stk. 1	NaturErhvervstyre Isen

2.21	Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 178/2002 af 28. januar 2002 om generelle principper og krav i fødevarelovgivningen, om oprettelse af Den Europæiske Fødevaresikkerhedsautoritet og om procedurer vedrørende fødevaresikkerhed, art 19, og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 af 29. april 2004 om fødevarehygiejne, bilag I, del A, II, nr. 6, jf. art. 4, stk. 1.	SMR 11: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 178/2002 af 28. januar 2002 om generelle principper og krav i fødevarelovgivningen, om oprettelse af Den Europæiske Fødevaresikkerhedsautoritet og om procedurer vedrørende fødevaresikkerhed, art. 19 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 af 29. april 2004 om fødevarehygiejne, bilag I, del A, II, nr. 6, jf. art. 4, stk. 1	NaturErhvervstyre Isen
2.22	Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 af 29. april 2004 om fødevarehygiejne, bilag I, del A, II, pkt. 4 g og h, jf. art. 4, stk. 1.	SMR 11: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 af 29. april 2004 om fødevarehygiejne, bilag I, del A, II, pkt. 4 g og h, jf. art. 4, stk. 1	NaturErhvervstyre Isen
2.23	Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 178/2002 af 28. januar 2002 om generelle principper og krav i fødevarelovgivningen, om oprettelse af Den Europæiske Fødevare-sikkerhedsautoritet og om procedurer vedrørende fødevaresikkerhed, art 18.	SMR 11: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 178/2002 af 28. januar 2002 om generelle principper og krav i fødevarelovgivningen, om oprettelse af Den Europæiske Fødevaresikkerhedsautoritet og om procedurer vedrørende fødevaresikkerhed, art 18.	NaturErhvervstyre Isen
2.24	Bekendtgørelse nr. 780 af 24. juni 2010, som ændret ved bekendtgørelse nr. 1028 af 27. august 2010, om dyreejeres anvendelse af lægemidler til dyr samt offentlig kontrol og fødevarevirksomheders egenkontrol med restkoncentrationer, § 15	SMR 11: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 af 29. april 2004 om fødevarehygiejne, bilag I, del A, II, nr. 4j, og III, nr. 8 b, d og e, jf. art. 4, stk. 1, og Rådets direktiv 2001/82 EF om oprettelse af en fællesskabskodeks for veterinære lægemidler, art. 69.	NaturErhvervstyre Isen
2.25	Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 178/2002 af 28. januar 2002 om generelle principper og krav i fødevarelovgivningen, om oprettelse af Den Europæiske Fødevaresikkerhedsautoritet og om procedurer vedrørende	SMR 11: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 178/2002 af 28. januar 2002 om generelle principper og krav i fødevarelovgivningen, om oprettelse af Den Europæiske Fødevaresikkerhedsautoritet og om procedurer vedrørende	NaturErhvervstyre Isen

	fødevarer sikkerhed, art 14 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 853/2004 af 29. april 2004 om særlige hygiejnebestemmelser for animalske fødevarer, bilag III, afsnit IX, kap. I, del 1, nr. 1, b og c samt nr. 5, jf. art. 3, stk. 1.	fødevarer sikkerhed, art. 14 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 853/2004 af 29. april 2004 om særlige hygiejnebestemmelser for animalske fødevarer, bilag III, afsnit IX, kap. I, del 1, nr. 1, b og c samt nr. 5, jf. art. 3, stk. 1	
2.26	Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 853/2004 af 29. april 2004 om særlige hygiejnebestemmelser for animalske fødevarer, bilag III, afsnit IX, kap I, I, nr. 2 a i-iii, nr. 2 b i-ii, nr. 2 c, nr. 3 a, b, c, nr. 4 og 5, jf. art. 3, stk. 1.	SMR 11: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 853/2004 af 29. april 2004 om særlige hygiejnebestemmelser for animalske fødevarer, bilag III, afsnit IX, kap I, I, nr. 2 a i-iii, nr. 2 b i-ii, nr. 2 c, nr. 3 a, b, c, nr. 4 og 5, jf. art. 3, stk. 1.	NaturErhvervstyre Isen
2.27	Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 853/2004 af 29. april 2004 om særlige hygiejnebestemmelser for animalske fødevarer, bilag III, afsnit IX, kap. I, del II A, nr. 1, 2, 3 og 4, jf. art. 3, stk. 1.	SMR 11: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 853/2004 af 29. april 2004 om særlige hygiejnebestemmelser for animalske fødevarer, bilag III, afsnit IX, kap. I, del II A, nr. 1, 2, 3 og 4, jf. art. 3, stk. 1	NaturErhvervstyre Isen
2.28	Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 853/2004 af 29. april 2004 om særlige hygiejnebestemmelser for animalske fødevarer, bilag III, afsnit IX, kap. I, del II, afsnit B, nr. 1 a og d, nr. 2 og nr. 4, jf. art. 3, stk. 1	SMR 11: Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 853/2004 af 29. april 2004 om særlige hygiejnebestemmelser for animalske fødevarer, bilag III, afsnit IX, kap. I, del II, afsnit B, nr. 1 a og d, nr. 2 og nr. 4, jf. art. 3, stk. 1	Fødevarestyrelsen
2.29	Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 853/2004 af 29. april 2004 om særlige hygiejnebestemmelser for animalske fødevarer, bilag III, afsnit X, kap. I, nr. 1, jf. art. 3, stk. 1	SMR 11: Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 853/2004 af 29. april 2004 om særlige hygiejnebestemmelser for animalske fødevarer, bilag III, afsnit X, kap. I, nr. 1, jf. art. 3, stk. 1	Fødevarestyrelsen
2.30	Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 af 29. april 2004 om fødevarerhygiejne, bilag I, del A, II, nr. 5 h og III, nr. 9 a, jf. art. 4, stk. 1 samt Europa-Parlamentets og Rådets	SMR 11: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 af 29. april 2004 om fødevarerhygiejne, bilag I, del A, II, nr. 5 h og III, nr. 9 a, jf. art. 4, stk. 1 samt Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 183/2005 af 12.	NaturErhvervstyre Isen

	forordning (EF) nr. 183/2005 af 12. januar 2005 om krav til foderstofhygiejne, bilag I, del A, II, nr. 2 a, jf. art. 5, stk. 1.	januar 2005 om krav til foderstofhygiejne, bilag I, del A, II, nr. 2 a, jf. art. 5, stk. 1	
2.31	Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 178/2002 af 28. januar 2002 om generelle principper og krav i fødevarerlovgivningen, om oprettelse af Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet og om procedurer vedrørende fødevarsikkerhed, art. 18 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 183/2005 af 12. januar 2005 om krav til foderstofhygiejne, bilag I, del A, II, nr. 2 e, jf. art 5, stk. 1 og 6 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 af 29. april 2004 om fødevarerhygiejne, bilag I, del A, III, punkt 8 a, jf. art. 4, stk. 1..	SMR 11: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 178/2002 af 28. januar 2002 om generelle principper og krav i fødevarerlovgivningen, om oprettelse af Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet og om procedurer vedrørende fødevarsikkerhed, art. 18 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 183/2005 af 12. januar 2005 om krav til foderstofhygiejne, bilag I, del A, II, nr. 2 e, jf. art 5, stk. 1 og 6 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 af 29. april 2004 om fødevarerhygiejne, bilag I, del A, III, punkt 8 a, jf. art. 4, stk. 1.	NaturErhvervstyre Isen
2.32	Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 af 29. april 2004 om fødevarerhygiejne, bilag I, del A, III, nr. 9 c, jf. art. 4, stk. 1 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 183/2005 af 12. januar 2005 om krav til foderstofhygiejne, bilag I, del A, I, nr. 4 g, jf. art. 5, stk. 1. Bekendtgørelse nr. 775 af 28. juni 2011 (med senere ændringer) om foder og foderstofvirksomheder, § 3	SMR 11: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 af 29. april 2004 om fødevarerhygiejne, bilag I, del A, III, nr. 9 c, jf. art. 4, stk. 1 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 183/2005 af 12. januar 2005 om krav til foderstofhygiejne, bilag I, del A, I, nr. 4 g, jf. art. 5, stk. 1	NaturErhvervstyre Isen
2.34	Europaparlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 183/2005 af 12. januar 2005 om krav til foderstofhygiejne, bilag I, del A, II, 2, b, jf. art. 5, stk. 1.	SMR 11: Europaparlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 183/2005 af 12. januar 2005 om krav til foderstofhygiejne, bilag I, del A, II, 2, b, jf. art. 5, stk. 1..	NaturErhvervstyre Isen

Område 3 - Dyrevelfærd

3.1	Bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, § 3	SMR 18: Rådets direktiv 98/58/EF af 20. juli 1998 om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål, bilagets pkt. 1, jf. direktivets art. 4	NaturErhvervstyre Isen
3.2	Lovbekendtgørelse nr. 473 af 15. maj 2014 (dyreværnsloven), § 3, stk. 3, og bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, §§ 4-5	SMR 18: Rådets direktiv 98/58/EF af 20. juli 1998 om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål, bilagets pkt. 2-4, jf. art. 4	NaturErhvervstyre Isen
3.3	Bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, § 6	SMR 18: Rådets direktiv 98/58/EF af 20. juli 1998 om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål, bilagets pkt. 5-6, jf. art. 4	NaturErhvervstyre Isen
3.4	Lovbekendtgørelse nr. 473 af 15. maj 2014 (dyreværnsloven), § 3, stk. 1 og 2	SMR18: Rådets direktiv 98/58/EF af 20. juli 1998 om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål, bilagets pkt. 7, jf. art. 4	NaturErhvervstyre Isen
3.5	Bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, §§ 7-10	SMR 18: Rådets direktiv 98/58/EF af 20. juli 1998 om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål, bilagets pkt. 8-11, jf. art. 4	NaturErhvervstyre Isen
3.6	Bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, § 11	SMR 18: Rådets direktiv 98/58/EF af 20. juli 1998 om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål, bilagets pkt. 12, jf. art. 4	NaturErhvervstyre Isen
3.7	Bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, §§ 12 og 13	SMR 18: Rådets direktiv 98/58/EF af 20. juli 1998 om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål, bilagets pkt. 13, jf. art. 4	NaturErhvervstyre Isen
3.8	Lovbekendtgørelse nr. 473 af 15. maj 2014 (dyreværnsloven), § 2, og bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, §§ 14-16	SMR 18: Rådets direktiv 98/58/EF af 20. juli 1998 om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål, bilagets pkt. 14-18, jf. art. 4	NaturErhvervstyre Isen
3.9	Bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, §§ 17 og 18	SMR 18: Rådets direktiv 98/58/EF af 20. juli 1998 om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål, bilagets pkt. 20-21, jf. art. 4	NaturErhvervstyre Isen
3.10	Lovbekendtgørelse nr. 473 af 15. maj 2014 (dyreværnsloven), § 14, stk.1 og 2, bekendtgørelse nr. 324 af 6. maj 2003 om halekupering og kastration af	SMR 18: Rådets direktiv af 20. juli 1998 om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål (98/58/EF), bilagets pkt. 19, jf. direktivets art. 4.	NaturErhvervstyre Isen

	<p>dyr, som ændret ved bekendtgørelse nr. 823 af 24. august 2005, § 1, stk. 1 og 2, §§ 2-3, § 5, stk. 1, § 6 og §§ 8-9, bekendtgørelse nr. 828 af 7. november 1997 om afhorning af dyr, §§ 1-3, bekendtgørelse nr. 757 af 23. juni 2010 (med senere ændringer) om hold af slagtekyllinger og rugeægproduktion, § 21, stk. 1-2, og §§ 22-23, bekendtgørelser nr. 533 af 17. juni 2002 (med senere ændringer) om beskyttelse af æglæggende høner, §§ 10-11, og bekendtgørelse nr. 300 af 1. juli 1951 om øremærkning af dyr, §§ 1-2</p>		
3.11	<p>Bekendtgørelse nr. 999 af 14. december 1993 om beskyttelse af kalve, som ændret ved bekendtgørelse nr. 1075 af 22. december 1997, § 2 a, § 3, § 4, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, dog undtaget de skærpede, nationale krav i § 3 til areal for kalve på over 200 kg.</p>	<p>SMR 16: Rådets direktiv 2008/119/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af kalve, art. 3</p>	<p>NaturErhvervstyre Isen</p>
3.12	<p>Bekendtgørelse nr. 999 af 14. december 1993 (med senere ændringer) om beskyttelse af kalve, § 6</p>	<p>SMR 16: Rådets direktiv 2008/119/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af kalve, bilagets pkt. 1, jf. art. 4</p>	<p>NaturErhvervstyre Isen</p>
3.13	<p>Lovbekendtgørelse nr. 473 af 15. maj 2014 (dyreværnsloven), §§ 1-3</p>	<p>SMR 16: Rådets direktiv 2008/119/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af kalve, bilagets pkt. 2, jf. art. 4</p>	<p>NaturErhvervstyre Isen</p>
3.14	<p>Bekendtgørelse nr. 999 af 14. december 1993 (med senere ændringer) om beskyttelse af kalve, § 7</p>	<p>SMR 16: Rådets direktiv 2008/119/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af kalve, bilagets pkt. 3, jf. art. 4</p>	<p>NaturErhvervstyre Isen</p>
3.15	<p>Bekendtgørelse nr. 999 af 14. december 1993 (med senere ændringer) om beskyttelse af</p>	<p>SMR 16: Rådets direktiv 2008/119/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til</p>	<p>NaturErhvervstyre Isen</p>

	kalve, § 8	beskyttelse af kalve, bilagets pkt. 4, jf. art. 4	
3.16	Bekendtgørelse nr. 999 af 14. december 1993 (med senere ændringer) om beskyttelse af kalve, § 9	SMR 16: Rådets direktiv 2008/119/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af kalve, bilagets pkt. 5, jf. art. 4	NaturErhvervstyre Isen
3.17	Bekendtgørelse nr. 999 af 14. december 1993 om beskyttelse af kalve, som ændret ved bekendtgørelse nr. 1075 af 22. december 1997 og bekendtgørelse nr. 769 af 23. juni 2010, § 10, stk. 1, stk. 2, 1. pkt., og stk. 4	SMR 16: Rådets direktiv 2008/119/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af kalve, bilagets pkt. 6, jf. art. 4	NaturErhvervstyre Isen
3.18	Bekendtgørelse nr. 999 af 14. december 1993 om beskyttelse af kalve, som ændret ved bekendtgørelse nr. 1075 af 22. december 1997, § 11	SMR 16: Rådets direktiv 2008/119/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af kalve, bilagets pkt. 7, jf. art. 4	NaturErhvervstyre Isen
3.19	Bekendtgørelse nr. 999 af 14. december 1993 om beskyttelse af kalve, som ændret ved bekendtgørelse nr. 1075 af 22. december 1997, § 5	SMR 16: Rådets direktiv 2008/119/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af kalve, bilagets pkt. 8, jf. art. 4	NaturErhvervstyre Isen
3.20	Bekendtgørelse nr. 999 af 14. december 1993 (med senere ændringer) om beskyttelse af kalve, § 13	SMR 16: Rådets direktiv 2008/119/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af kalve, bilagets pkt. 9, jf. art. 4	NaturErhvervstyre Isen
3.21	Bekendtgørelse nr. 999 af 14. december 1993 om beskyttelse af kalve, som ændret ved bekendtgørelse nr. 769 af 23. juni 2010, § 14, stk. 1, og stk. 2, 1. og 2. pkt.	SMR 16: Rådets direktiv 2008/119/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af kalve, bilagets pkt. 10, jf. art. 4	NaturErhvervstyre Isen
3.22	Bekendtgørelse nr. 999 af 14. december 1993 om beskyttelse af kalve, som ændret ved bekendtgørelse nr. 1075 af 22. december 1997, § 15, stk. 1, og stk. 3-4, dog undtaget de skærpede, nationale krav i § 15, stk. 3, 2. pkt., til fiberholdigt foder	SMR 16: Rådets direktiv 2008/119/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af kalve, bilagets pkt. 11, jf. art. 4	NaturErhvervstyre Isen
3.23	Bekendtgørelse nr. 999 af 14.	SMR 16: Rådets direktiv 2008/119/EC	NaturErhvervstyre

	december 1993 om beskyttelse af kalve, med som ændret ved bekendtgørelse nr. 1075 af 22. december 1997, § 16	af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af kalve, bilagets pkt. 12, jf. art. 4	Isen
3.24	Bekendtgørelse nr. 999 af 14. december 1993 om beskyttelse af kalve, som ændret ved bekendtgørelse nr. 1075 af 22. december 1997, § 17, dog ikke de skærpede, nationale krav til vanding	SMR 16: Rådets direktiv 2008/119/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af kalve, bilagets pkt. 13, jf. art. 4	NaturErhvervstyre Isen
3.25	Bekendtgørelse nr. 999 af 14. december 1993 (med senere ændringer) om beskyttelse af kalve, § 18, stk. 1	SMR 16: Rådets direktiv 2008/119/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af kalve, bilagets pkt. 14, jf. art. 4	NaturErhvervstyre Isen
3.26	Bekendtgørelse nr. 999 af 14. december 1993 om beskyttelse af kalve, som ændret ved bekendtgørelse nr. 1075 af 22. december 1997, § 15, stk. 2	SMR 16: Rådets direktiv 2008/119/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af kalve, bilagets pkt. 15, jf. art. 4	NaturErhvervstyre Isen
3.27	Lovbekendtgørelse nr. 255 af 8. marts 2013 om indendørs hold af drægtige søer og gylte, § 6, stk. 1 og 2, og § 7 a, stk. 2, og bekendtgørelse nr. 323 af 6. maj 2003 (med senere ændringer) om beskyttelse af svin, §§ 4 og 5	SMR 17: Rådets direktiv 2008/120/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af svin, art. 3, nr. 1 og 2	NaturErhvervstyre Isen
3.28	Bekendtgørelse nr. 323 af 6. maj 2003 (med senere ændringer) om beskyttelse af svin, § 6	SMR 17: Rådets direktiv 2008/120/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af svin art. 3, nr. 3	NaturErhvervstyre Isen
3.29	Lovbekendtgørelse nr. 255 af 8. marts 2013 om indendørs hold af drægtige søer og gylte, § 5, 1. pkt., og § 6, stk. 3	SMR 17: Rådets direktiv 2008/120/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af svin, art. 3, nr. 4	NaturErhvervstyre Isen
3.30	Lovbekendtgørelse nr. 255 af 8. marts 2013 om indendørs hold af drægtige søer og gylte, § 9 og bekendtgørelse nr. 323 af 6. maj 2003 (med senere ændringer) om beskyttelse af svin, § 20, stk. 2	SMR 17: Rådets direktiv 2008/120/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af svin, art. 3, nr. 5	NaturErhvervstyre Isen
3.31	Bekendtgørelse nr. 323 af 6. maj 2003 (med senere	SMR 17: Rådets direktiv 2008/120/EC af 18. december 2008 om fastsættelse	NaturErhvervstyre Isen

	ændringer) om beskyttelse af svin, § 18, stk. 2	af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af svin, art. 3, nr. 6	
3.32	Lovbekendtgørelse nr. 255 af 8. marts 2013 om indendørs hold af drægtige søer og gylte, § 9 a, og bekendtgørelse nr. 323 af 6. maj 2003 (med senere ændringer) om beskyttelse af svin, §§ 17 og 21	SMR 17: Rådets direktiv 2008/120/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af svin, art. 3, nr. 7	NaturErhvervstyre Isen
3.33	Lovbekendtgørelse nr. 255 af 8. marts 2013 om indendørs hold af drægtige søer og gylte, § 5, 2. pkt., og bekendtgørelse nr. 323 af 6. maj 2003 om beskyttelse af svin, som ændret ved bekendtgørelse nr. 1120 af 19. november 2004, § 10, stk. 3, og § 11	SMR 17: Rådets direktiv 2008/120/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af svin, art. 3, nr. 8	NaturErhvervstyre Isen
3.34	Bekendtgørelse nr. 323 af 6. maj 2003 (med senere ændringer) om beskyttelse af svin, § 7	SMR 17: Rådets direktiv 2008/120/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af svin, bilagets kapitel I, pkt. 1, jf. art. 4, stk. 1	NaturErhvervstyre Isen
3.35	Bekendtgørelse nr. 323 af 6. maj 2003 om beskyttelse af svin, som ændret ved bekendtgørelse nr. 1735 af 22. december 2006, § 8	SMR 17: Rådets direktiv 2008/120/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af svin, bilagets kapitel I, pkt. 2, jf. art. 4, stk. 1	NaturErhvervstyre Isen
3.36	Bekendtgørelse nr. 323 af 6. maj 2003 om beskyttelse af svin, som ændret ved bekendtgørelse nr. 1735 af 22. december 2006, §§ 12 og 25	SMR 17: Rådets direktiv 2008/120/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af svin, bilagets kapitel I, pkt. 3, jf. art. 4, stk. 1	NaturErhvervstyre Isen
3.37	Lovbekendtgørelse nr. 256 af 8. marts 2013 om indendørs hold af smågrise, avls- og slagtesvin, § 5, bekendtgørelse nr. 323 af 6. maj 2003 (med senere ændringer) om beskyttelse af svin, § 20, stk. 1, og lovbekendtgørelse nr. 874 af 29. juni 2013 om udendørs hold af svin, § 13, 2. led	SMR 17: Rådets direktiv 2008/120/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af svin, bilagets kapitel I, pkt. 4, jf. art. 4, stk. 1	NaturErhvervstyre Isen
3.38	Bekendtgørelse nr. 323 af 6. maj 2003 (med senere ændringer) om beskyttelse af	SMR 17: Rådets direktiv 2008/120/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til	NaturErhvervstyre Isen

	svin, § 16, stk. 1	beskyttelse af svin, bilagets kapitel I, pkt. 5, jf. art. 4, stk. 1	
3.39	Bekendtgørelse nr. 323 af 6. maj 2003 (med senere ændringer) om beskyttelse af svin, § 18, stk. 1	SMR 17: Rådets direktiv 2008/120/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af svin, bilagets kapitel I, pkt. 6, jf. art. 4, stk. 1	NaturErhvervstyre Isen
3.40	Bekendtgørelse nr. 323 af 6. maj 2003 om beskyttelse af svin (med senere ændringer), § 19, og lovbekendtgørelse nr. 874 af 29. juni 2013 om udendørs hold af svin, § 12	SMR 17: Rådets direktiv 2008/120/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af svin, bilagets kapitel I, pkt. 7, jf. art. 4, stk. 1	NaturErhvervstyre Isen
3.41	Bekendtgørelse nr. 252 af 8. marts 2013 (dyreværnsloven), § 16, bekendtgørelse nr. 323 af 6. maj 2003 om beskyttelse af svin, som ændret ved bekendtgørelse nr. 1735 af 22. december 2006, §§ 13, 22 og 32, og bekendtgørelse nr. 324 af 6. maj 2003 (med senere ændringer) om halekupering og kastration af dyr, §§ 4 og 7	SMR 17: Rådets direktiv 2008/120/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af svin, bilagets kapitel I, pkt. 8, jf. art. 4, stk. 1	NaturErhvervstyre Isen
3.42	Bekendtgørelse nr. 323 af 6. maj 2003 (med senere ændringer) om beskyttelse af svin, § 22, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2	SMR 17: Rådets direktiv 2008/120/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af svin, bilagets kapitel II, litra A, jf. art. 4, stk. 1	NaturErhvervstyre Isen
3.43	Bekendtgørelse nr. 323 af 6. maj 2003 om beskyttelse af svin, som ændret ved bekendtgørelse nr. 1735 af 22. december 2006, §§ 23-24, § 26, stk. 2, og §§ 27-28	SMR 17: Rådets direktiv 2008/120/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af svin (91/630/EØF), bilagets kapitel II, litra B, jf. art. 4, stk. 1	NaturErhvervstyre Isen
3.44	Bekendtgørelse nr. 323 af 6. maj 2003 (med senere ændringer) om beskyttelse af svin, § 30, stk. 1, 1. pkt., og §§ 31 og 33	SMR 17: Rådets direktiv 2008/120/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af svin, bilagets kapitel II, litra C, jf. art. 4, stk. 1	NaturErhvervstyre Isen
3.45	Bekendtgørelse nr. 323 af 6. maj 2003 om beskyttelse af svin, som ændret ved bekendtgørelse nr. 1735 af 22. december 2006, § 10, stk. 1-2, og § 34	SMR 17: Rådets direktiv 2008/120/EC af 18. december 2008 om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af svin, bilagets kapitel II, litra D, jf. art. 4, stk. 1	NaturErhvervstyre Isen

Bilag 2 - Krydsoverensstemmelseskrav med mulighed for vurdering af overtrædelsen som "mindre betydelig"

Miljø, klimaforandring og god landbrugs- og miljømæssig stand for jord (GLM):

Krav 1.1 Stoffer, der kan forurene vand

Krav 1.7 Indretning af stalde og lignende

Krav 1.8 Opbevaringskapacitet for husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse, ensilagesaft og restvand

Krav 1.9 Opbevaring af fast husdyrgødning

Krav 1.10 Opbevaring af kompost i marken

Krav 1.11 Opbevaring af ensilage

Krav 1.12 Opbevaring af flydende gødning samt ensilagesaft, afgasset vegetabilsk biomasse og restvand

Krav 1.13 Udbringningsperiode for husdyrgødning og ensilagesaft

Krav 1.16 2 meter bræmmer langs vandløb og søer

Krav 1.17 Udarbejdelse af gødningsregnskaber

Krav 1.23 Beskyttelse af naturtyper beliggende i et Natura 2000 område

Krav 1.24 Beskyttelse af klitfredede arealer beliggende i et Natura 2000 område

Krav 1.25 Beskyttelse af strandbredder og andre arealer, der ligger mellem strandbredden og strandbeskyttelseslinjen, og som er beliggende i et Natura 2000 område

Krav 1.26 Beskyttelse af arealer i ydre koge i Tøndermarsken beliggende i et Natura 2000 område

Krav 1.29 Om fredsskovspligtige arealer beliggende i et Natura 2000 område

Krav 1.31 Gyllebeholder udstyret med alarm

Krav 1.32 Etablering af gyllebarriere omkring gyllebeholder

Krav 1.33 Etablering og bevarelse af plantedække på udyrkede landbrugsarealer

Krav 1.34 Markafbrænding af halm eller andre lignende dele af landbrugsafgrøder

Krav 1.35 Forvaltning af vand

Krav 1.36 GLM-fortidsminder med tilhørende randbeplantning beliggende helt inde i markblok må ikke fjernes eller reduceres i omfang

Krav 1.37 Jorderosion

Krav 1.38

Folkesundhed, dyresundhed og plantesundhed

- Krav 2.6** Anmeldelse af mistanke om BSE hos et kreatur
- Krav 2.7** Anmeldelse af mistanke om TSE hos et får eller en ged
- Krav 2.14** Veterinære lægemidler
- Krav 2.15** Foder og vegetabiliske fødevarer må ikke være farligt, håndtering af foderlægemidler, farlige stoffer og affald
- Krav 2.16** Anvendelse af fodertilsætningsstoffer i ren form eller forblandinger
- Krav 2.17** Forbud vedrørende animalsk protein
- Krav 2.18** Anvendelse af plantebeskyttelsesmidler
- Krav 2.19** Anvendelse af plantebeskyttelsesmidler skal listes i en sprøjtejournal
- Krav 2.20** Håndtering af affald fra medicinanvendelse
- Krav 2.23** Sporbarhed af dyr og fødevarer
- Krav 2.24** Journaler til dyr og fødevarer
- Krav 2.25** Sundhedskrav for produktion af mælk og colostrum
- Krav 2.30** Anvendelse af biocid og journal over biocid
- Krav 2.31** Sporbarhed af foder samt forsyning kun fra registreret virksomhed
- Krav 2.32** Journal over analyseresultater og reaktion til myndigheder
- Krav 2.34** Journal over anvendelse af genetisk modificeret frø (GMO-frø)

Dyrevelfærd

- Krav 3.1** Alle landbrugsdyr, personale
- Krav 3.2** Alle landbrugsdyr, tilsyn med syge dyr og passende behandling af syge dyr
- Krav 3.3** Alle landbrugsdyr, optegnelser
- Krav 3.4** Alle landbrugsdyr, bevægelsesfrihed
- Krav 3.5** Alle landbrugsdyr, rum og bygninger til husning af dyr
- Krav 3.11** Kalve, arealkrav og enkeltbokse
- Krav 3.13** Kalve, elektriske installationer
- Krav 3.18** Kalve, bevægelsesfrihed
- Krav 3.20** Kalve, rengøring og desinfektion
- Krav 3.21** Kalve, gulve og lejearealer
- Krav 3.27** Svin, arealkrav
- Krav 3.29** Svin, drægtige søer og gylte i flok
- Krav 3.30** Svin, beskæftigelsesmateriale til søer, gylte og pattegrise
- Krav 3.34** Svin, støjniveau
- Krav 3.35** Svin, belysning
- Krav 3.36** Svin, indretning af stalde
- Krav 3.37** Svin, beskæftigelsesmaterialer
- Krav 3.38** Svin, gulvflader
- Krav 3.42** Svin, særlige bestemmelser for orner
- Krav 3.43** Svin, særlige bestemmelser for søer og gylte
- Krav 3.45** Svin, særlige bestemmelser for fravænnede grise og avls-/fedesvin

Bilag 3 - Definitioner

Landbrugsareal

Landbrugsarealer kan defineres som arealer, der er udlagt med agerjord, permanente græsarealer og permanente græsningsarealer eller arealer med afgrøder.¹³⁰

Landbrugs- og skovbrugsaktivitet

Landbrugsaktiviteter vedrører produktion, avl eller dyrkning af landbrugsprodukter, herunder høst, malkning, opdræt af husdyr og hold af husdyr til landbrugsformål eller bevarelse af et landbrugsareal i en stand, der gør det egnet til græsning eller dyrkning uden forberedende foranstaltninger ud over brug af de sædvanlige landbrugsmetoder og –maskiner.¹³¹

Agerjord

Arealer, der dyrkes med henblik på produktion af afgrøder, eller arealer, der er til rådighed for produktion af afgrøder, men som ligger brak.¹³²

Permanente afgrøder

Afgrøder uden for omdriften, bortset fra permanente græsarealer og permanente græsningsarealer, som dyrkes på arealerne i fem år eller længere, og giver udbytte i flere år, herunder planteskoler og lavskov med kort omdriftstid.¹³³

Permanente græsarealer

Arealer, der anvendes til dyrkning af græs eller andet grøntfoder, hvad enten der er tale om naturlige (selvsåede) eller dyrkede (tilsåede) arealer, og som er holdt uden for bedriftens omdrift i mindst fem år eller mere. Det kan omfatte andre arter, fx buske og/eller træer, der kan afgræsses, forudsat at der fortsat er mest græs og andet grøntfoder samt arealer, der kan afgræsses, og som indgår i en etableret lokal praksis, hvor græs og andet grøntfoder ikke traditionelt er fremherskende i græsningsområder.¹³⁴

En bedrift

Omfatter alle de produktionsenheder, der drives landbrugsmæssigt af en landbruger, og som befinder sig på samme medlemsstats område.¹³⁵

Planperiode/vækstsæson

En planperiode/vækstsæson løber fra 1. august til 31. juli det efterfølgende år. Den forlængede planperiode løber fra 1. august til 30. september i den efterfølgende planperiode.

---

¹³⁰ Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EU) nr. 1307/2013 artikel 4, litra e.

¹³¹ Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EU) nr. 1307/2013 artikel 4, litra c.

¹³² Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EU) nr. 1307/2013 artikel 4, litra f

¹³³ Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EU) nr. 1307/2013 artikel 4, litra g

¹³⁴ Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EU) nr. 1307/2013 artikel 4, litra h

¹³⁵ Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EU) nr. 1307/2013 artikel 4, litra b

Bilag 4 – Ansvarlige myndigheder

Krav	Kontrolmyndighed	Ressortmyndighed (regelansvarlig)
Miljø, klimaforandring og god landbrugs- og miljømæssig stand for jord (GLM):		
1.1, 1.7-1.15	NaturErhvervstyrelsen	Miljøstyrelsen
1.16	NaturErhvervstyrelsen	Naturstyrelsen
1.17-1.19	NaturErhvervstyrelsen	NaturErhvervstyrelsen
1.21	NaturErhvervstyrelsen	NaturErhvervstyrelsen
1.22	NaturErhvervstyrelsen	Miljøstyrelsen
1.23	NaturErhvervstyrelsen	Naturstyrelsen
1.24-1.25	NaturErhvervstyrelsen	Naturstyrelsen
1.26	NaturErhvervstyrelsen	Naturstyrelsen
1.29	NaturErhvervstyrelsen	Naturstyrelsen
1.31-1.32	NaturErhvervstyrelsen	Miljøstyrelsen
1.33, 1.36–1.37	NaturErhvervstyrelsen	NaturErhvervstyrelsen
1.34	NaturErhvervstyrelsen	Miljøstyrelsen
1.35	NaturErhvervstyrelsen	NaturErhvervstyrelsen og Naturstyrelsen
1.38	NaturErhvervstyrelsen	NaturErhvervstyrelsen og Naturstyrelsen
Sundhed		
2.1-2.5	NaturErhvervstyrelsen	Fødevarestyrelsen
2.5B- 2.10, 2.14	NaturErhvervstyrelsen	Fødevarestyrelsen
2.15-2.17	NaturErhvervstyrelsen	Fødevarestyrelsen
2.18	NaturErhvervstyrelsen	Miljøstyrelsen
2.19	NaturErhvervstyrelsen	Fødevarestyrelsen
2.20-2.29	NaturErhvervstyrelsen	Fødevarestyrelsen
2.30-2.32 og 2.34	NaturErhvervstyrelsen	Fødevarestyrelsen
Dyrevelfærd		
3.1-3.45	NaturErhvervstyrelsen	Fødevarestyrelsen

**Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri**

Slotsholmsgade 12
1216 København K
Tel +45 33 92 33 01
fvm@fvm.dk
www.fvm.dk